

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Význam spotřeby v ekonomice

Terezie JANOVSÁ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Terezie Janovská

Provoz a ekonomika

Název práce

Význam spotřeby v ekonomice

Název anglicky

Importance of consumption in economy

Cíle práce

Cílem diplomové práce je vymezit pojem spotřeba v reálném životě a v ekonomice. Osvětlit význam spotřeby na základě výsledků Českého statistického úřadu ve vývoji české ekonomiky. Definovat spotřebu jako jeden z nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů, který ovlivňuje národní hospodářství. Spotřeba je ovlivněna řadou faktorů, které budou více popsány, jako je například disponibilní důchod, úroková míra a úspory. V jednotlivých kapitolách teoretické části jsou definovány makroekonomické ukazatele, jako je HDP, nezaměstnanost, inflace a důchod. Dále pak je vymezen pojem spotřební koš.

Metodika

Práce je zpracována na základě odborné literatury zabývající se makroekonomickými ukazateli. Další informace jsou čerpány především z internetových stránek Českého statistického úřadu. Praktická část se skládá z analýzy jednotlivých makroekonomických ukazatelů a spotřeb v jednotlivých odvětvích za uplynulé období. Na základě výsledků jsou vytvořeny časové řady v jednotlivých letech doplněné o graf.

Doporučený rozsah práce

50 – 70 stran

Klíčová slova

spotřeba, úspora, nezaměstnanost, HDP, inflace, důchod, spotřební koš

Doporučené zdroje informací

- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Roman SVOBODA. Mikroekonomie: teorie a praxe. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 283 s. ISBN 978-80-7380-453-4.
- BRČÁK, J. – SEKERKA, B. Makroekonomie. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p>]. 2014 [cit. 2014-11-22].
Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/160018-14>
- FRANK, Robert H. Ekonomie /. 1. vyd. Praha : Grada, 2003. 803 s.: il. ISBN 80-247-0471-4
- HOLMAN, R. Ekonomie. 3. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, 714 s. ISBN 80-7169-681-6.
- HOLMAN, Robert. Mikroekonomie : středně pokročilý kurz /. 2., aktualiz. vyd. Praha : C.H.Beck, 2007. xvi, 592 s. :. ISBN 978-80-7179-862-0.
- JUREČKA, Václav. Makroekonomie /. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 332 s. :. ISBN 978-80-247-3258-9.
- MÁČE, Miroslav. Makroekonomie v kostce : makroekonomický systém a všeobecná rovnováha trhu, vyrovnávání makroekonomické nerovnováhy, řízení ekonomiky z pohledu fiskální monetární politiky /. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 469 s. :. ISBN 978-80-247-1841-5 :.
- MANKIWI, N. G. Zásady ekonomie. Praha: Grada Publishing, 2000, 764 s. ISBN 80-7169-891-1.
- SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W.D. Ekonomie. 17. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007, 776 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Význam spotřeby v ekonomice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 3. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Josefu Brčákovi, CSc. za odborné vedení, rady, cenné návrhy a připomínky, kterými přispěl k řešení a vypracování této diplomové práce. Mé poděkování patří také rodině za jejich morální podporu a trpělivost při mém studiu.

Význam spotřeby v ekonomice

Importance of consumption in economy

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na spotřebu, která je největší položkou hrubého domácího produktu, a zároveň nejdůležitějším makroekonomickým ukazatelem výkonnosti ekonomiky. Teoretická část práce podává základní informace o makroekonomických ukazatelích (HDP, důchod, nezaměstnanost, inflace, úroková míra), které ovlivňují spotřebu. Následně je rozebírána teorie v dvousektorovém modelu, teorie spotřební funkce, úspory a užitek (kardinalistická a ordinalistická teorie).

Analytická část rozebírá vybrané makroekonomické ukazatele v čase (HDP, úrokovou míru, úspory, mzdy), jež jsou doplněny o graf a koeficient růstu či tempo růstu. Jsou vybrány ukazatele, jako je HDP a minimální mzda, a porovnány se Spolkovou republikou Německo, Slovenskou republikou a Českou republikou. Ukazatel úspory je následně porovnáván s úsporami EU27.

Následně je řešena statistika rodinných účtů na základě definovaného spotřebního koše a jednotlivé spotřeby jsou doplněny o graf, který vyjadřuje strukturu vydání v procentech a průměrné výdaje domácností na osobu a rok.

Summary

The thesis is focused on consumption, which is the largest component of gross domestic product, as well as the most important macroeconomic indicator of economic performance. The theoretical part provides basic information on macroeconomic indicators (GDP, income, unemployment, inflation, interest rate) that affect consumption. Subsequently, the theory is discussed in two-sector model of consumption function, savings and benefits (cardinal and ordinal theory).

The analytical part discusses selected macroeconomic indicators over time (GDP, interest rate, savings, wages), which are supplemented by a factor graph of growth or growth rate. Indicators are selected, such as the GDP and the minimum wage, and

compared with the Federal Republic of Germany, the Slovak Republic and the Czech Republic. Indicator of savings is then compared with the savings EU27.

Subsequently statistics of family account is being dealt with based on a defined consumer basket and individual consumptions are accompanied by a chart that reflects the structure of issuance in percentage and average household expenditure per person per year.

Klíčová slova: spotřeba, úspora, nezaměstnanost, HDP, inflace, důchod, spotřební koš

Keywords: consumption, savings, unemployment, GDP, inflation, income, consumer basket

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST

1	Úvod	13
2	Cíl práce a metodika	14
3	Ekonomika a spotřeba.....	15
3.1	Hrubý domácí produkt.....	16
3.2	Důchod.....	17
3.3	Nezaměstnanost.....	18
3.3.1	Dopady nezaměstnanosti	20
3.4	Inflace	20
3.5	Úroková míra.....	24
4	Spotřeba a Teorie spotřební funkce	25
4.1	Model spotřeby a výdajů	25
4.2	Teorie spotřební funkce	26
4.3	Hypotéza životního cyklu.....	27
5	Spotřeba versus Úspory	29
5.1	Funkce úspor.....	29
5.1.1	Úspory z HDP.....	30
5.1.2	Paradox spořivosti	30
6	Spotřeba versus Užitek	32
6.1	Kardinalistická teorie užitku.....	32
6.1.1	Přebytek spotřebitele	33
6.2	Ordinalistická teorie užitku	33
6.3	Spotřebitelská volba (preference spotřebitele)	34
6.3.1	Spotřebitelská substituce	34
6.3.2	Rozpočtové omezení spotřebitele.....	36

6.3.3	Utopené náklady příležitosti a náklady příležitosti	38
-------	---	----

PRAKTICKÁ ČÁST

7	Analýzy vývoje ekonomiky	40
7.1	Hrubý domácí produkt (HDP)	40
7.1.1	HDP České republiky (ČR), Slovenské republiky (SK) a Spolkové republiky Německa (DE)	42
7.2	Úroková míra	44
7.3	Úspory	46
7.4	Vývoj mezd	49
7.4.1	Minimální mzda	50
8	Spotřeba versus HDP a Statistika rodinných účtů	52
8.1	Potraviny a nealkoholické nápoje	54
8.2	Alkoholické nápoje, tabák	56
8.3	Odívání a obuv	57
8.4	Bydlení, voda, energie, paliva	58
8.5	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	59
8.6	Zdraví	60
8.7	Doprava	61
8.8	Pošty a telekomunikace	63
8.9	Rekreace a kultura	64
8.10	Vzdělání	65
8.11	Stravování a ubytování	66
8.12	Ostatní zboží a služby	67
8.13	Vydání neklasifikovaná jako spotřební	69
9	Výsledky	70
10	Závěr	71

11 Zdroje:.....	73
11.1 Seznam bibliografické citace.....	73
11.2 Seznam internetových citací.....	74

12 Přílohy.....	I
-----------------	---

SEZNAM OBRÁZKŮ:

OBR. 1: SPOTŘEBNÍ FUNKCE	27
OBR. 2: FUNKCE ÚSPOR	30
OBR. 3: FUNKCE CELKOVÉHO A MEZNÍHO UŽITKU	32
OBR. 4: RENTA SPOTŘEBITELE	33
OBR. 5: INDIFERENČNÍ KŘIVKA SPOTŘEBITELE	35
OBR. 6: ROZPOČTOVÁ PŘÍMKA.....	37
OBR. 7: OPTIMUM SPOTŘEBITELE.....	37
OBR. 8: TEMPO VÝDAJŮ NA KONEČNOU SPOTŘEBU DOMÁCNOSTÍ A HRUBÝCH ÚSPOR (Y/Y V %)	47
OBR. 9: MÍRA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ V ČR A VYBRANÝCH ZEMÍ EU (V % HRUBÉHO DISPONIBILNÍHO DŮCHODU)	48
OBR. 10: MÍRA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ V ČR A EU 27 (V % HRUBÉHO DISPONIBILNÍHO DŮCHODU)	48
OBR. 11: HRUBÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ A JEHO UŽITÍ NA VÝDAJE NA KONEČNOU SPOTŘEBU (V B. C.; MIL. KČ., HLAVNÍ OSA) A HRUBÉ ÚSPORY (B . C.; V MIL. KČ, VEDLEJŠÍ OSA).....	48
OBR. 12: HRUBÉ ÚSPORY JEDNOTLIVÝCH INSTITUCIONÁLNÍCH SEKTORŮ (V B. C.; V MIL. KČ)	48
OBR. 13: SROVNÁNÍ VÝŠE JEDNOTLIVÝCH TYPŮ ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ (2007-2011, V MLD. KORUN).....	49

SEZNAM TABULEK:

TABULKA 1: SPOTŘEBNÍ KOŠ - ČLENĚNÍ NA OBCHODOVATELNÉ A NEOBCHODOVATELNÉ KOMODITY ČR.....	23
TABULKA 2: HDP V MIL. EUR (V BĚŽNÝCH CENÁCH) ČR, DE, SK.....	42
TABULKA 3: ÚROKOVÉ SAZBY Z BANKOVNÍCH PRODUKTŮ (2004-2015) (POKUD NENÍ UVEDENO JINAK)	45
TABULKA 4: PRIBOR.....	46
TABULKA 5: PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY	50
TABULKA 6: MINIMÁLNÍ MZDA	51
TABULKA 7: MINIMÁLNÍ MZDY ČR, DE, SK.....	51
TABULKA 8: HDP VÝDAJOVOU METODOU ČR V BĚŽNÝCH CENÁCH V MIL. KČ, PODÍLY V %	53

SEZNAM GRAFŮ:

GRAF 1: HDP VÝROBNÍ METODOU (CENY ROKU 2010) A TEMPO RŮSTU.....	40
GRAF 2: HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT (V BĚŽNÝCH CENÁCH) A TEMPO RŮSTU.....	41
GRAF 3: HDP V MIL. EUR ČR, DE A SK (2005-2014).....	43
GRAF 4: PRIBOR.....	46
GRAF 5: POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE:.....	55
GRAF 6: ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK.....	56
GRAF 7: ODÍVÁNÍ A OBUV.....	57
GRAF 8: BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA.....	59
GRAF 9: BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY.....	60
GRAF 10: ZDRAVÍ.....	61
GRAF 11: DOPRAVA.....	62
GRAF 12: POŠTY A TELEKOMUNIKACE.....	63
GRAF 13: REKREACE A KULTURA.....	65
GRAF 14: VZDĚLÁNÍ.....	66
GRAF 15: STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ.....	67
GRAF 16: OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY.....	68

SEZNAM PŘÍLOH:

PŘÍLOHA 1: INDEXY SPOTŘEBITELSKÝCH CEN (ČR) - BAZICKÝ INDEX (1995-2014).....	I
PŘÍLOHA 2: GRAF INDEXŮ SPOTŘEBITELSKÝCH CEN (ČR) - BAZICKÝ INDEX (1995-2014).....	II
PŘÍLOHA 3: ÚROKOVÉ SAZBY MFI - SEKTOR OBYVATELSTVO - NOVÉ OBCHODY (% P. A.)..	III
PŘÍLOHA 4: HDP VÝROBNÍ METODOU (CENY ROKU 2010).....	X
PŘÍLOHA 5: HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT ČR V BĚŽNÝCH CENÁCH (1990-2014).....	X
PŘÍLOHA 6: HDP VÝDAJOVOU METODOU (BĚŽNÉ CENY) V MIL. KČ, PODÍLY V %.....	XI
PŘÍLOHA 7: STASTISTIKA RODINNÝCH ÚČTŮ.....	XII
PŘÍLOHA 8: POMĚRY SPOTŘEBNÍHO KOŠE ZE SRÚ ZA ROK 2014.....	XIII

ZKRATKY

b. c.	Běžné ceny
BL	Rozpočtová příjma
COICOP	Classification of Individual Consumption by Purpose
CPI	Index spotřebitelských cen
ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
EU27	Jde o 27 států Evropské unie - Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Irsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Maďarsko, Nizozemsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.
GE	Spolková republika Německo
HDP	Hrubý domácí produkt
MFI	Měnová a finanční instituce
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NISD	Neziskové instituce sloužící domácnostem
PPI	Index cen výrobců
s. c.	Stálé ceny
SK	Slovenská republika
SRÚ	Statistika rodinných účtů

1 Úvod

Spotřeba hraje hlavní roli v každé ekonomice světa a je její nedílnou součástí. Ukazatel spotřeby lze porovnávat mezi jednotlivými státy, které vyrábějí a zároveň spotřebovávají statky a služby. Spotřebu lze také formulovat jako jeden z nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů, který ovlivňuje národní hospodářství.

Je definována jako výdaje domácností na finálních statcích a službách. Je nedílnou součástí HDP, které je klíčovým ukazatelem pro výkonnost ekonomiky. Spotřeba a zároveň i HDP je možné ovlivnit několika makroekonomickými ukazateli jako je důchod, nezaměstnanost a inflace aj.

Struktura a velikost spotřeby nezávisí pouze na těchto makroekonomických ukazatelích, ale i na velikosti disponibilního důchodu domácností, který obdrží, aby mohly uspokojovat své potřeby. Zároveň závisí také na úrokových mírách. Pokud jsou tyto úrokové míry příliš vysoké, domácnosti, lidé a firmy méně spotřebovávají. Se spotřebou souvisí i úspory, jež lidé ukládají na horší časy. Je ovlivňována i celkovým užitekem neboli uspokojením, které s sebou přináší konzumace jednotlivých statků.

Rozpočtové omezení spotřebitele je dalším ukazatelem, který může konečnou spotřebu ovlivnit pozitivně, ale i negativně. Pokud domácnosti nemají dostatek prostředků, nebudou nakupovat, a tím spotřeba přestane růst. Toto omezení může být ovlivněno i dalším ukazatelem, tj. minimální mzdou, která má funkci-sociálně ochrannou a motivační (ekonomicko-kriteriální).

Spotřeba je také definována na základě teorie spotřební funkce, která vychází z keynesiánského pojetí spotřeby, kdy lidé rozdělují svůj důchod mezi spotřebu a investice. Tato funkce je závislá na disponibilním důchodu.

Strukturu vydání a spotřeby domácností z makroekonomického ukazatele HDP sleduje Český statistický úřad, používá „metodiku“, která se nazývá Statistika rodinných účtů. Tato statistika poskytuje údaje a informace o výši výdajů a struktuře spotřeby. Z jiné statistiky nelze získat tyto informace ohledně zvyklostí domácností. Dané výsledky slouží jako podklad pro kvalifikované rozhodování při realizaci sociální politiky státu, dále pak pro ekonomický a sociální výzkum.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je vymezit pojem spotřeba jak v reálném životě, tak i v ekonomice. Následně definovat a popsat jednotlivé makroekonomické ukazatele, které ovlivňují spotřebu, jako je HDP, disponibilní důchod, nezaměstnanost, inflace a úroková míra. V dalších kapitolách teoretické části je definována spotřebitelská funkce a také ukazatelé, jako jsou úspory, užitek (pomocí kardinalistické a ordinalistické teorie) a spotřebitelská volba. Je vymezen i pojem spotřební koš, který vychází z konceptu konečné peněžní spotřeby domácností.

Vybrané makroekonomické ukazatele jsou doplněny v analytické části o časové řady a grafy. Jsou popsány jejich průběhy v jednotlivých sledovaných obdobích a doplněny o statistický ukazatel - koeficient růstu, který udává, o kolik procent vzroste hodnota časové řady v časovém okamžiku (t) oproti období předcházejícímu ($t-1$).

Také je v této práci popsáno, jak se podílí spotřeba na tvorbě HDP ve vývoji celé ekonomiky. Následně jsou vybrány ukazatele, jako je HDP a minimální mzda, a porovnány se Spolkovou republikou Německo jako zástupcem vyspělé ekonomiky EU a Slovenskou republikou jako zástupcem ekonomiky podobné České republice na základě společné historie a velikosti státu. Ukazatel úspory je následně porovnáván s úsporami EU27.

V této části je také popsán význam spotřeby na základě výsledků Českého statistického úřadu ve vývoji české ekonomiky na základě spotřebního koše v období 2006-2014.

Práce je zpracována na základě odborné literatury zabývající se makroekonomickými ukazateli a spotřebou. Další informace a statistická data jsou čerpána na internetových stránkách, především z Českého statistického úřadu, Eurostatu a České správy sociálního zabezpečení, popřípadě dalších institucí, jako je ČNB a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

3 Ekonomika a spotřeba

Spotřeba je definována jako výdaje domácností na finálních statcích a službách, přičemž spotřeba je největší složkou HDP.

Mezi nejvýznamnější části spotřeby patří výdaje na bydlení, motorová vozidla, potraviny a zdravotnickou péči, tyto výdaje jsou rozděleny do tří kategorií: statky dlouhodobého užití, statky krátkodobého užití a služby. Chudší rodiny jsou nuceny utratit většinu svého důchodu za položky nezbytné pro přežití: potraviny a bydlení (Samuelson a kol., 2007, s. 445-446).

Velikost spotřeby je závislá na velikosti disponibilního důchodu domácností a na úrokové míře (Holman, 2011, s. 432). Samuelson ještě dodal, že spotřeba závisí na úsporách (úspory jsou součástí disponibilního důchodu), které nejsou spotřebovány.

Ale před spotřebou je důležité definovat výrobu (produkci) jako společensky organizovanou lidskou činnost, během které dochází k tvorbě statků a služeb, jež jsou směřovány na trhu statků a služeb nebo jsou vyráběny pomocí vstupů obchodovaných na trzích výrobních faktorů.

Lze rozlišovat:

- **Tržní produkci**, která je tvořena:
 - výrobky, jež jsou nabízeny za ceny pokrývající minimálně 50 % nákladů na jejich produkci,
 - produkty, které prošly naturální směnou,
 - výrobky, které byly vyrobeny, ale dosud nebyly prodány – nedokončená produkce, výrobky, které byly určeny na sklad.
- **Produkci pro vlastní konečné užití**, která je určena pro vlastní konečnou spotřebu. Jde o domácnostmi vyprodukované zemědělské výrobky, kterými uspokojují své vlastní potřeby. Spadá sem i vlastní tvorba fixního kapitálu, kam řadíme výrobní zařízení, stavby na vlastní účet či rekonstrukce bytů prováděné domácnostmi.
- **Ostatní netržní produkce** - výrobky, které jsou poskytovány subjektům zcela zdarma, nebo za ceny, které pokrývají méně než 50 % nákladů na jejich výrobu (Tujela, 2007, s. 65-66).

Spotřeba je ovlivňována několika makroekonomickými ukazateli, jako je hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, disponibilní důchod a úroková míra.

3.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) měří objem finální produkce, která byla vytvořena za určité období výrobními faktory, které působí na území států. Používá se pro určení výkonnosti ekonomiky států, přičemž časovým obdobím bývá obvykle jeden kalendářní rok. V mezinárodním srovnání se používá také pro srovnání HDP na obyvatele (Brčák a kol., 2010, s. 17).

Holman ve svém díle *Ekonomie* uvádí, že domácí produkt je tok zboží a služeb, nově vyrobených na území určitého státu za určité období (za jeden rok). Ve své definici zahrnuje do domácího produktu statky okamžité spotřeby, jako je mléko, chléb nebo služby kadeřníka, ale také předměty dlouhodobé spotřeby, jako jsou auta, domy nebo počítače. Říká, že jde o statistický ukazatel, protože zahrnuje pouze ty výrobky a služby, které jsou prodávány nebo kupovány na trzích, jež lze statisticky podchytit. Nezahrnuje výrobky a služby, které si lidé vyrábějí pro vlastní potřebu nebo které si navzájem poskytují protisloužbou.

Používají se dva způsoby měření HDP:

- **Nominální HDP**, který se měří v aktuálních cenách (běžných cenách),
- **Reálný HDP**, který se měří v konstantních nebo nezměněných cenách (stálých cenách).

Mawkin ve svém díle *Zásady ekonomie* uvádí deflátor HDP, který porovnává současnou cenovou hladinu s cenami základního období, neboli počítá změnu nominálního důchodu, která je spojena se zvýšením cenové hladiny, a zároveň není spojena se změnou množství vyráběného zboží. Tento ukazatel se spočítá:

$$\text{deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} * 100$$

Dále existuje **potenciální HDP**, který představuje maximální udržitelnou úroveň výstupu, jež je ekonomika schopna dosáhnout. Když se hospodářství nachází na úrovni svého potenciálního produktu, dochází k vysoké míře využití pracovní síly a kapitálu. Pokud výstup vzroste na tuto úroveň, cenová inflace má tendenci k růstu. Potenciální produkt ekonomiky je dán její výrobní kapacitou, která závisí na množství dostupných zdrojů a technologické úrovni hospodářství. Má tendenci k pozvolnému růstu, neboli pracovní síla, kapitál a technologická úroveň se mění velmi pozvolna (Samuelson a kol., 2007, s. 409).

HDP se lze vypočítat třemi způsoby:

1. **Produkční metoda (výrobní metoda)**, která počítá HDP jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty.

$HDP = \text{produkce} - \text{mezispotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}$

2. **Výdajová metoda**, která počítá HDP jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb.

$HDP = \text{výdaje na konečnou spotřebu} + \text{tvorba hrubého kapitálu}$
 $+ \text{vývoz výrobků a služeb} - \text{dovoz výrobků a služeb}$

$$HDP = C + I + G + X - N$$

3. **Důchodová metoda**, která počítá HDP jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem

$HDP = \text{náhrady zaměstnanců} + \text{daně z výroby} - \text{dotace}$
 $+ \text{čistý provozní přebytek} + \text{čistý smíšený důchod}$
 $+ \text{spotřeba fixního kapitálu}$

V sektoru domácností se zobrazuje také smíšený důchod drobných podnikatelů, který je souhrnem důchodu z podnikání (tržby) a také důchodu z jejich pracovní činnosti (mzdy) pro vlastní podnik, tyto důchody není možné statisticky odlišit (Brčák a kol, 2010, s. 18).

3.2 Důchod

Z makroekonomického hlediska důchod dělíme na národní, osobní a disponibilní.

Národní důchod, který vyjadřuje čistý národní produkt, jež zahrnuje spotřebu, vládní nákupy a čisté vývozy s čistými investicemi.

Osobní důchod vyjadřuje celkové příjmy, které domácnosti obdrží. Tento důchod se spočítá jako národní důchod, od kterého se odečtou platby, jež vytváří fond sociálního a zdravotního pojištění, dále i nerozdělené zisky korporací a daně ze zisku korporací, a nakonec se přičtou transferové platby a dividendy (Brčák a kol., 2010, s. 24).

Disponibilní důchod je „*důchod domácností po odečtení daní a přičtení transferů*“ (Holman. 2011, s. 667). Disponibilní důchod rozdělují domácnosti na spotřebu a úspory.

3.3 *Nezaměstnanost*

Za nezaměstnané se podle mezinárodně srovnatelné metodiky považují všechny osoby, které dovršily patnácti let a výše, obvykle bydlí na sledovaném území, a v průběhu daného zkoumaného týdne souběžně splňují tyto podmínky:

- byly bez práce,
- byly připraveny k nástupu do práce,
- v průběhu posledních 4 týdnů hledaly aktivně práci (Brčák a kol., 2012, s. 92).

Metodika výpočtu Registrované míry nezaměstnanosti se změnila a tento ukazatel se nově nazývá Podíl nezaměstnaných osob, který se spočítá jako podíl nezaměstnaných ve věku 15-64 let ze všech obyvatel ve stejném věku (Holý, Plívová, 2012). Tento výpočet je platný od ledna 2013, který nahrazuje zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřuje všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Nový ukazatel je s původním ukazatelem nesrovnatelný (MPSV,2012).

Mezi nezaměstnané se zařazují lidé, kteří se hlásí na úřadech práce – tato zjištěná nezaměstnanost je označena jako registrovaná nezaměstnanost. Lidé se na úřad práce hlásí pro získání podpory v nezaměstnanosti nebo pro pomoc s hledáním nové práce. Někteří lidé se na úřad práce nehlásí, protože budou nezaměstnaní jen krátkodobě. Ale také existuje dlouhodobá nezaměstnanost, tito lidé pak nárok na podporu ztrácejí. Skutečná míra nezaměstnanosti bývá vždy o nějaké procento vyšší než regionální nezaměstnanost (Holman, 2011, s. 279).

Frank ve svém díle *Ekonomie* zmiňuje, že nezaměstnanost vyvolává ekonomické, psychologické a sociální náklady. Hlavním nákladem nezaměstnanosti je ztráta produkce způsobená tím, že všechny pracovní síly nejsou využity. Nezaměstnaní lidé mohou přestat platit daně a začnou pobírat dávky – státní podporu v nezaměstnanosti.

Druhy nezaměstnanosti:

- **Nepřetržitá nezaměstnanost** (období, kdy je člověk bez přerušení nezaměstnaný): začne v okamžiku, kdy se člověk stane nezaměstnaným a končí najitím práce nebo upuštěním pracovní síly.
- **Dlouhodobá nezaměstnanost:** lidé nemohou nalézt práci 6 a více měsíců.
- **Krátkodobá nezaměstnanost:** lidé najdou po určité době (kratší než 6 měsíců) dlouhodobé stabilní zaměstnání.

- **Chronická nezaměstnanost:** lidé v krátkých intervalech přerušují období nezaměstnanosti nebo vypadávají z pracovních sil.

Brčák ve svém díle Makroekonomie dále uvádí další druhy nezaměstnanosti:

- **Frikční nezaměstnanost**, která vzniká, když trh práce (objem nezaměstnanosti) je v nepřetržitém pohybu (lidé opouštějí a hledají novou práci). Příčinou jsou nedokonalé informace o volných místech, hledání nového místa trvá nějakou dobu. Pracovníci nemusí najít práci hned napoprvé. Tato nezaměstnanost je složkou přirozené míry nezaměstnanosti.
- **Strukturální nezaměstnanost**, která vzniká v případě, když v daném období existuje v dané zemi nesoulad mezi kvalifikačními požadavky na různé druhy prací a volnými místy v daném místě nebo nesoulad mezi kvalifikací pracovních sil a územní alokací pracovních sil.
- **Cyklická nezaměstnanost**, která je spojená s cyklickými fluktuacemi ekonomiky (rozdíl mezi přirozenou a skutečnou mírou nezaměstnanosti).
- **Sezónní nezaměstnanost**, která je důsledkem sezónní fluktuace poptávky po práci. Je složkou frikční nezaměstnanosti, a díky tomu je i částí přirozené míry nezaměstnanosti.

Vlček ve svém díle Ekonomie a ekonomika uvádí ještě jeden druh nezaměstnanosti:

- **Teritoriální nezaměstnanost**, která vzniká vytvářením nových pracovních míst vyvolaných růstem agregátní poptávky, podporou podnikatelů ze strany státu a systémovými změnami v kvalifikační přípravě pracovních sil.

Holman ve svém díle Ekonomie definuje také **přirozenou míru nezaměstnanosti** jako *“míru nezaměstnanosti, na kterou se trh práce navrácí po prolomení mzdových strnulostí a po vyprchání peněžních iluzí. Zahrnuje frikční a strukturální nezaměstnanost a dobrovolnou nezaměstnanost. Projevuje se tím, že při ní nedochází k akceleraci ani k deceleraci inflace“* (Holman, 2002, s. 675).

Přirozená míra nezaměstnanosti představuje úroveň, při níž jsou různé trhy práce v zemi v průměru v rovnováze: tlaky na mzdy a ceny jsou přibližně v rovnovážném stavu. Tato nezaměstnanost se týká takové úrovně, jež obvykle v ekonomice převažuje. Je dosažena, když se ekonomika pohybuje na úrovni potencionálního produktu. Země optimálně využívá své zdroje, a existuje-li nezaměstnanost, jde o nezaměstnanost dobrovolnou, kdy lidé nehledají práci. V dnešní době je přirozená míra nezaměstnanosti

dávána do souvislosti s inflačním vývojem v ekonomice. Potom je přirozená míra nezaměstnanosti definována jako nezaměstnanost, při níž je inflace stabilní (Jurečka a kol., 2010, s. 141-142).

Statistický úřad také definuje **obecnou míru nezaměstnanosti**, která se počítá jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle v procentech. Tento ukazatel je definován podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a Mezinárodní organizace práce.

3.3.1 Dopady nezaměstnanosti

Dopady nezaměstnanosti, které ovlivňují obyvatelstvo při ztrátě zaměstnání, se dělí na psychologické a sociální náklady.

Psychologické náklady – cítí především sami nezaměstnaní a jejich rodiny. Při dlouhodobé nezaměstnanosti vedou ke ztrátě sebeúcty, pocitům ztráty kontroly nad vlastním životem, depresím a dokonce k sebevražedným sklonům. Rodina nezaměstnaného člověka pociťuje stres.

Sociální náklady jsou důsledkem ekonomických a psychologických vlivů. Nezaměstnaní se potýkají nejen s finančními těžkostmi, ale pociťují frustraci a zoufalství. S růstem nezaměstnanosti roste i kriminalita, násilí, alkoholismus, závislosti na drogách. Čím déle je člověk bez práce, tím vyšší jsou ekonomické a psychologické náklady, které nese.

3.4 Inflace

Inflace znamená všeobecný růst cenové hladiny. Dochází k růstu cenové hladiny, neboli ke zdražování, které je patrné na zvyšování ceny jídla, bydlení nebo zboží. Jde o změnu cenové hladiny. Dochází k poklesu kupní síly peněžní jednotky a zároveň k růstu množství peněz v ekonomice. Inflace je definována jako znehodnocení peněz: zmenšuje se množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za peněžní jednotku.

Míra inflace se měří jako míra změny cenové hladiny například pomocí indexu spotřebitelských cen, který určuje relativní cenové změny spotřebního koše:

$$\pi_t = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} * 100$$

P_t ... průměrná úroveň cen určitého souboru statků v běžném období

P_{t-1} ... průměrná úroveň cen určitého souboru statků v předcházejícím období (Brčák a kol., 2010, s. 80).

Druhy inflace:

- **Mírná** (plíživá): tempo růstu cen nepřekračuje tempo růstu výroby. Lidé se nesnaží zbavovat peněz, tuto inflaci považují za přijatelnou. Vyskytuje se při vzestupu cenové hladiny do 10 % za rok. Tempo růstu cenové hladiny je předvídatelné a nepřekračuje tempo růstu výstupu ekonomiky. Peníze plní své funkce a mírná inflace výrazně nenarušuje ekonomické vztahy.
- **Pádívá** (cválající): tempo růstu výroby zaostává za tempem růstu cen. Lidé se snaží peníze držet co nejméně, peníze ztrácejí svou kupní sílu. Ceny rostou rychleji než výkonnost ekonomiky. Lidé ztrácejí důvěru k penězům – peníze přestávají plnit svou funkci uchovatele hodnoty.
- **Hyperinflace**: tempo růstu cen je vysoké, neexistuje žádná souvislost s tempem růstu výroby. Ceny jsou velmi nestabilní a často se mění. Reálné mzdy jsou rozkolísané. Peníze přestávají mít svoji funkci a částečně dochází k barteru. Ekonomika nefunguje a dochází k jejímu rozvratu, řešením je měnová reforma.

Inflace zvyšuje nejen ceny veškerého zboží a služeb, ale také mezd, nájemného, úroků a ceny ostatních výrobních faktorů.

Opakem inflace je **deflace**, čili snížení cen. S tímto ukazatelem se setkáváme výjimečně – obvykle v době deprese (Holman, 2011, s. 526).

Holman dále ve svém díle Ekonomie uvádí, že nejpoužívanější cenovými indexy, kterými se spočítá inflace, jsou deflátor HDP, index spotřebitelských cen (CPI) a index cen výrobců (PPI).

Deflátor HDP se spočítá jako HDP v cenách běžného roku dělený HDP v cenách minulého roku (hrubý domácí produkt běžného roku oceníme nejprve v cenách běžného roku a poté v cenách minulého roku). Deflátor je nejkompexnější ukazatel inflace, jelikož obsahuje ceny všech statků.

Index cen výrobců (PPI) vypovídá o tom, jak působí domácí inflace na konkurenceschopnost našich výrobců v porovnání se zahraničními výrobci.

Index spotřebitelských cen (příloha č. 1, 2), v němž je definován spotřební koš, který udává strukturu spotřeby průměrné domácnosti, neboli jde o souhrnný ukazatel růstu cen zboží a služeb, které domácnosti kupují.

Spotřební koš se skládá z dvanácti hlavních částí, jsou dále děleny na skupiny a třídy, kterých je nepřeborné množství (každoročně se provádí aktualizace, to způsobuje, že počet podkategorií se mírně mění), obsahuje cca 800 druhů statků a služeb, které domácnosti běžně spotřebovávají. Každá skupina a třída má svou váhu, která vychází z národního konceptu konečné peněžní spotřeby domácností.

Kategorie spotřebního koše:

1. Potraviny a nealkoholické nápoje
2. Alkoholické nápoje a tabák
3. Odívání a obuv, zahrnující obuv, textilní zboží, konfekci včetně jejich oprav
4. Bydlení, voda, energie, paliva, jejíž součástí je nájemné, výrobky a služby spojené s užitím bytu a běžná údržba, dodávky elektřiny, vody, plynu, tuhá paliva a teplo.
5. Bytové vybavení, zařízení domácností, opravy, kam spadá nábytek, bytový textil, bytové vybavení, domácí spotřebiče, ložní a stolní prádlo, úklidové a prací prostředky, služby čistíren a prádelen.
6. Zdraví, jež obsahuje zdravotnické, farmaceutické a stomatologické výrobky, služby očních optiků a lékařů, lázeňskou péči.
7. Doprava, součástí jsou osobní dopravní prostředky, včetně oprav (náhradních dílů), pohonné hmoty, pojištění, letecká, železniční a místní autobusová doprava, doprava studentů a žáků.
8. Pošty a telekomunikace zahrnující poštovní služby, telefonní služby, mobilní telefony
9. Rekreace a kultura, kam spadá rozhlasové a televizní přijímače, hračky, hudební nástroje, časopisy, kulturní služby, papírenské zboží.
10. Vzdělání
11. Stravování a ubytování, pod které spadá jídlo a nápoje v restauracích, obědy v závodních restauracích, stravování žáků a studentů, ubytování v hotelích, chatách, turistických ubytovnách, univerzitních a vysokoškolských kolejích.
12. Ostatní zboží a služby, obsahující osobní péči a elektrické spotřebiče, klenoty, kosmetické výrobky, koženou galanterii, pojištění osob, bytů, domů a automobilů, správní a administrativní poplatky, sociální a finanční služby (ČSÚ, 2014).

Dále obsahuje výdaje neklasifikované jako spotřební:

- Pořízení a rekonstrukce domu a bytu, kam spadají výrobky pro výstavbu a rekonstrukci domu či bytu, práce na výstavbě, koupě nemovitostí.
- Vydání jinde neuvedená, obsahující hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství, nákup cenných papírů, jiná vydání jako daně, příspěvky organizacím, a další (ČSÚ, 2014).

Na ceny některých statků a služeb, tvořící spotřební koš, působí zahraniční konkurence, toto zboží je členěno na zboží obchodovatelné a neobchodovatelné.

Do obchodovatelných statků a služeb jsou zahrnovány všechny komodity, u kterých je cenový vývoj ovlivňován cenami srovnatelného zboží dováženého ze zahraničí. Ceny jsou ovlivňovány mezinárodní konkurencí a pohyby na devizových trzích.

Do neobchodovatelných statků a služeb spadají všechny finální produkce, na jejíž cenu nemůže mít toto zboží vliv. Na cenu má vliv konkurence na trhu tuzemském nebo státní správa v případě regulování cen (Tujela, 2007, 120-121).

Tabulka 1: Spotřební koš - členění na obchodovatelné a neobchodovatelné komodity ČR

Spotřební koš (100 %)			
neobchodovatelné statky a služby 32,8 %		obchodovatelné statky a služby 67,2 %	
statky a služby s regulovanou cenou 18,3 %	ostatní neobchodovatelné statky služby 14,5 %	ostatní obchodovatelné statky a služby 34,5 %	obchodovatelné potraviny 32,7 %

Zdroj: Tujela, 2007, s. 121

Důsledky inflace:

- Inflace ovlivňuje všechny sféry ekonomiky, vyvolává sociální napětí a vede k vědomému zkrácování časového horizontu ekonomického rozhodování.
- Při nulové nebo mírné inflaci je zvýšení ceny určitého statku chápáno jako signál, že jeho nabízené množství je menší než poptávané. Výrobci reagují tak, že zvýší dodávku zboží na trh a spotřebitelé snižují poptávku.
- Při vysoké inflaci výrobci zjišťují, zda růst ceny statku je vyvolán skutečným růstem poptávky, nebo zda je to důsledek inflace. Firmy musí znát ceny ostatních statků.
- V inflačním prostředí jsou ceny ovlivňovány nejen výkyvy v poptávce a nabídce produktu, ale též změnami cenové hladiny. Nerovnoměrný růst cen mění cenové

relace a ceny přestávají plnit funkci základního kritéria pro alokaci výrobních zdrojů mezi odvětvími.

- Mírná inflace může mít po určitou dobu i stimulační účinky (Vlček, 2009, s. 399-400).
- Jedním z dalších důsledků inflace je přerozdělování bohatství ve prospěch těch, kteří „platí“ na úkor těch, kterým je „placeno“, ale jen tehdy, když jsou smlouvy dlouhodobé, anebo inflace je neočekávaná. Inflace vyvolává tendenci k uzavírání krátkodobých smluv.

3.5 Úroková míra

Úroková míra je cena zaplacená za půjčení peněz. Je počítaná jako procento z půjčených finančních prostředků za rok. Čím vyšší je tato míra, tím méně si lidé, domácnosti a firmy budou chtít půjčovat u bank na svou spotřebu, ale čím vyšší je, tím se lidé a další ekonomické subjekty snaží spořit, a tím získávají vyšší úrok. Výše peněžních zůstatků domácností či firem závisí nejen na důchodu, ale také na úrokové míře. Při spoření lidé očekávají výnos, kterým je úroková míra neboli finanční výnos z úspor.

Úroková míra je složena ze dvou částí: první část odškodňuje věřitele – odkládá spotřebu do budoucna, druhá část kompenzuje znehodnocení peněz.

Rozlišujeme nominální a reálnou úrokovou míru:

- Nominální úroková míra je placená z peněžní půjčky.
- Reálná úroková míra je očištěna od inflace. Ukazuje, kolik mají lidé spořit a kolik investovat (Holman, 2011, 306-307).

Existuje několik druhů úrokové míry:

- dlouhodobá,
- krátkodobá (Samuelson a kol, 2007, s. 268).

Česká národní banka (ČNB) definuje několik úrokových sazeb.

PRIBOR, jde o odhad úrokové sazby, za kterou by byla referenční banka ochotna poskytnout depozitum jiné bance na mezibankovním trhu. Používá se jako cenový zdroj stanovení úrokových sazeb a výnosů finančních produktů (ČNB, 2015).

4 Spotřeba a Teorie spotřební funkce

Spotřeba domácností je největší a hlavní složkou agregátních výdajů a domácího produktu. Struktura a velikost spotřeby závisí na velikosti disponibilního důchodu domácností a na úrokové míře, která má vliv na to, jak lidé rozdělí důchod mezi spotřebu a úspory. Růst disponibilního důchodu má vliv na spotřební výdaje, které také rostou, ale pomaleji než důchod. Podíl spotřeby na disponibilním důchodu se s růstem důchodu snižuje (Holman, 2011, s. 432).

V národním hospodářství představují domácnosti sektor, který sdružuje všechny jednotky, jejichž funkcí je spotřeba. Půda, práce a kapitál jsou výrobními faktory, které vlastní domácnosti, jsou také využívány ve firmách při výrobě statků. Ze služeb výrobních faktorů výrobě plynou domácnostem z firem důchody (mzdy, renty, dividendy, nájem atd.). Domácnosti získávají při přerozdělování důchodů také transferové platby, zejména od vlády v podobě podpor, příspěvků a sociálních dávek. Důchody domácností jsou využívány:

- na splacení daní,
- na spotřební výdaje domácností – nákup výrobků a služeb,
- k tvorbě osobních úspor.

Do sektoru domácnosti jsou statisticky zahrnuty zejména domácnosti osob, dále existují ústavní domácnosti, jako domovy důchodů, kláštery, sirotčince.

Sektor domácnosti zhruba odpovídá spotřebitelům, jejichž chování vychází z individuálních preferencí jednotlivců, ústavní domácnosti se nezahrnují (Brčák, 2010, s. 13).

4.1 Model spotřeby a výdajů

Ekonomové ve svých dílech popisují model spotřeby a výdajů na obecném modelu, který se nazývá dvousektorový model.

Dvousektorový model je zjednodušený model, který uvažuje o existenci dvou sektorů – domácnosti a firmy, jde tedy o uzavřenou ekonomiku. Předpoklady tohoto modelu jsou:

- V ekonomice existuje dostatečné množství nevyužitých výrobních faktorů.
- Podniky jsou schopny uspokojit jakoukoli poptávku po produkci.
- Cenová hladina je stabilní neboli fixní.

- Úroková míra se nemění vlivem změny v důchodech.

Celkové plánované výdaje v tomto modelu jsou určeny agregátní poptávkou AD . Dvousektorový model je v rovnováze v případě, pokud je v rovnováze disponibilní důchod a důchod, tj. $Y_D=Y$.

Platí:

$$AD=C_a+cY_D+I=C_a+I+cY$$

$$AD=A_2+cY \quad \text{z toho:} \quad A_2=C_a+I; \quad c = \frac{\Delta AD}{\Delta Y}$$

$A_2...$ autonomní výdaje v dvousektorovém modelu
 $C_a...$ autonomní složka spotřeby
 $I...$ výdaje
 $cY...$ indukované výdaje

$$Y=A_2+cY$$

$$AD=Y$$

$$Y = \frac{1}{1-c} A_2 \quad ; \quad c \in (0,1) \quad \frac{1}{1-c} \dots \text{výdajový multiplikátor} \quad (\text{Brčák, 2010, s. 52,59-60}).$$

Ekonomika bude v rovnováze pouze tehdy, pokud úroveň důchodu neboli HDP bude odpovídat autonomním výdajům (C_a+I) v dvousektorové ekonomice. To nastává pouze tehdy, když firmy produkuje tolik, kolik spotřebitelé a firmy plánují vydat na spotřebu a investice (Samuelson, 2007, s. 484-487).

Pokud prodej zboží poklesne pod rovnovážnou úroveň, dochází k neplánovanému růstu zásob – k neplánovaným investicím, firmy na to reagují snížením cen, popřípadě také snížením výroby a v důsledku toho klesá HDP. V případě, že nastane opačná situace, neboli prodej zboží roste nad úroveň rovnováhy, dochází k nadměrnému čerpání zásob, firmy reagují zvýšením cen a výroby, HDP roste (Holman, 2011, s. 440).

4.2 Teorie spotřební funkce

Spotřební funkce udává závislost spotřeby na disponibilním důchodu (Holman, 2011, s. 434).

Keynesiánská spotřební funkce, její matematické vyjádření vychází z úvahy, kdy lidé rozdělují důchod mezi spotřebu a investice. Pokud se zvýší důchod, zvýší se i spotřeba, ale v menší proporcii a naopak.

Keynesiánská spotřební funkce má tvar:

$$C = C_a + cY_D$$

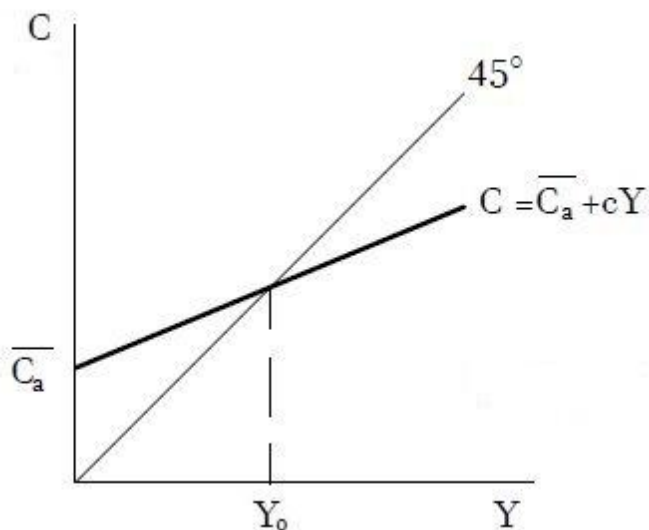
C_a ... *autonomní složka spotřeby*
 cY_D ... *složka spotřeby (Máče, 2007, s. 265).*

Autonomní spotřeba (C_a) není závislá na důchodu. Výdaje jsou vynakládány i v případě, že je disponibilní důchod nulový. Příkladem mohou být výdaje na potraviny, nájem, atd. Jejich financování pochází z dřívějších úspor, z prodeje majetku, podpor nebo také z úvěru.

Spotřeba indukovaná (cY_D) je závislá na disponibilním důchodu. Z každé dodatečné jednotky disponibilního důchodu bude část utracena. S rostoucím důchodem roste i spotřeba. Síla závislosti je dána mezním sklonem ke spotřebě (c).

Spotřeba indukovaná (cY_D) je definována vynásobením mezního sklonu ke spotřebě disponibilním důchodem (Brčák, 2010, s. 49).

Obr. 1: Spotřební funkce

Zdroj: Holman, 2007, s. 436, (vlastní zpracování)

4.3 Hypotéza životního cyklu

Hypotéza životního cyklu byla rozpracována v 50. letech 20. století ekonomy (R. Brumberg, F. Modigliani, a F. Ando) v reakci na keynesiánskou teorii spotřeby.

Tato hypotéza vychází z toho, že člověk při rozhodování o spotřebě bere v úvahu nejen přítomný, ale také i očekávaný budoucí důchod (člověk chce mít během života rovnoměrnou spotřebu) (Máče, 2007, s. 265).

Tato spotřeba je určena:

- rokem začátku práce,
- rokem odchodu do důchodu,
- předpokládaným rokem dožití,
- čistou mzdou při nástupu do zaměstnání,
- čistou mzdou odchodu do důchodu,
- meziročním přírůstkem mzdy.

Dokáže-li spotřebitel svůj celoživotní důchod spolehlivě odhadnout, může mít během svého života přibližně stejnou spotřebu, pak je možné na základě uvedených dat tuto spotřebu stanovit.

Tato teorie vychází z toho, že spotřebitel si v prvních letech bude půjčovat a bude hradit dluhy až do roku, kdy se jeho roční mzda bude rovnat spotřebě. V dalších letech bude usilovat o úspory, které použije nejprve na splácení dluhů z mládí, a dále bude spořit na stáří. Při odchodu do penze bude úspory (bohatství) až do konce života spotřebovávat.

Spotřebitel proto dokáže svůj celoživotní důchod dobře a spolehlivě předvídat, tím vytváří stálou spotřebu, kterou nemění (Brčák, 2010, s. 52).

5 Spotřeba versus Úspory

Úspory jsou definovány jako rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji. Úspory jsou úzce spjaty s bohatstvím, které tvoří hodnota všech aktiv minus hodnota jeho závazků (Frank, 2003, s. 550).

Domácnosti mohou na spotřebu použít celý svůj disponibilní důchod, nebo část svého důchodu mohou spořit. Úspory (S) jsou definovány jako část důchodu, která se nespotřebovává (Brčák, 2010, s. 54).

Bohatí lidé mají větší možnost spořit oproti chudým, chudí lidé mají možnosti půjčovat peníze nebo čerpat ze svého majetku – jejich míra úspor může být dokonce záporná: obvykle utratí více, než vydělají (Samuelson a kol., 2007, s. 449).

Lidé se také musí rozhodovat o tom, kolik mají spotřebovávat v přítomnosti a kolik v budoucnosti. Tato spotřeba se řídí netrpělivostí spotřeby a jejím nasycením.

5.1 Funkce úspor

Funkce úspor udává vztah mezi úrovní úspor a důchodem. Na vodorovné ose je znázorněn disponibilní důchod a na svislé ose jsou znázorněny úspory. Udává také závislost úspor na reálné úrokové míře. Uvádí, kolik úspor nashromáždí domácnosti při určité úrovni celkových příjmů (Samuelson, 2007, s. 450, 735).

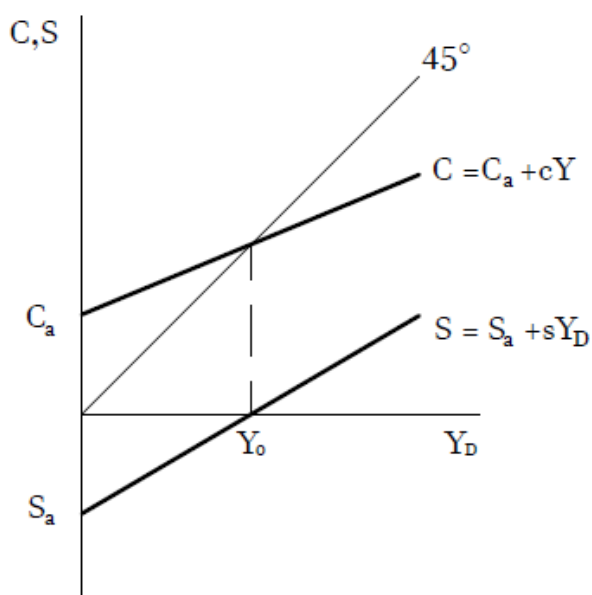
$$S = Y_D - C \text{ neboli}$$

$$S = S_a + sY_D$$

S ...	úspory
S_a ...	autonomní úspory ($C_a + S_a = 0$)
s ...	mezní sklon k úsporám ($c + s = 1$) $s = \frac{\Delta S}{\Delta Y_D}$
sY_D ...	úspory indukované závisující na disponibilním důchodu
C ...	spotřeba (Brčák, 2010, s. 54).

Mezní sklon k úsporám vyjadřuje, jak se změní úspory při změně reálného důchodu (Jurečka a kol., 2010, s. 46).

Obr. 2: Funkce úspor

Zdroj: Brčák, 2010, s. 55, (vlastní zpracování)

5.1.1 Úspory z HDP

Úspory HDP jsou nespotřebovanou částí HDP. Vypočítají se jako HDP minus výdaje na spotřebu. Složky úspory jsou úspory firem a úspory domácností. Velikost úspor je stejná jako velikost investice, protože obě veličiny získáme odečtením spotřeby od HDP:

$$S = HDP - C$$

$$I = HDP - C$$

$$I = S$$

S... úspory
C... spotřeba
I... investice (Holman, 2011, s. 423)

5.1.2 Paradox spořivosti

Paradox spořivosti, který definoval Keynes, spočívá v tom, že rozhodnutí celé společnosti více spořit může vést ve skutečnosti k menším úsporám. Jde o to, že větší úspory znamenají menší spotřebu, nižší spotřeba snižuje agregátní poptávku, to vede k nižším investicím, nižším důchodům a nakonec i nižším úsporám (Fialová, 1999, s. 118).

V případě, že úspory rostou a funkce investičních výdajů se nemění, dochází k rovnováze $I=S$ při nižší úrovni reálného důchodu, vzniká tedy paradox spořivosti. Zvýšení úspor způsobilo pokles reálného důchodu, což vede ke snížení spotřeby (Jurečka, 2010, s. 52).

Zvýšení úspor může být také chápáno jako podmínka růstu investičních výdajů, a zároveň tím roste zaměstnanost a produkt. Keynesův paradox spořivosti tvrdí, že rozhodnutí o růstu úspor není spojeno s plánovaným zvýšením investičních výdajů. Tím, že rostou úspory, dochází k tomu, že klesá produkt. Jelikož růst úspor snižuje spotřební výdaje, dochází k poklesu spotřebních výdajů, který není kompenzován jinými výdaji. A tím úspory klesají na původní úroveň (Brčák, 2010, s. 60-61).

Ve skutečnosti rozhodnutí domácností více spořit může znamenat pokles úspor. Pokud člověk omezí svou spotřebu, jeho úspory budou vyšší, ale za předpokladu, že ostatní lidé svou spotřebu neomezí. Pokud tedy domácnosti sníží svou spotřebu, agregátní poptávka klesá. Firmy na to reagují tím, že sníží svou produkci a začnou propouštět zaměstnance.

6 Spotřeba versus Užitek

Užitek vyjadřuje subjektivní pocit uspokojení nebo potěšení ze spotřebovaného statku nebo služby.

Jsou vyjádřeny dvě teorie užitku: kardinalistická a ordinalistická (Brčák, 2010, s. 69).

Spotřebitel vstupuje na trh se záměrem nakoupit zde ekonomické statky a použít je k uspokojení svých potřeb. Cílem je dosažení maximálního užitku, který mu přináší spotřeba zboží a služeb (Vlček, 2009, s. 109).

6.1 Kardinalistická teorie užitku

Kardinalistická teorie se snaží užitek, který má spotřebitel ze spotřeby určitého statku nějakým způsobem kvantifikovat (měřit). Pakliže je užitek měřitelný, pak je možné interpersonální pozorování. Užitek z jednoho statku závisí na spotřebovaném množství tohoto statku a není ovlivněn spotřebovaným množstvím jiných statků (Brčák, 2013, s. 69).

Kardinalisté pracují s pojmy jako je mezní a celkový užitek.

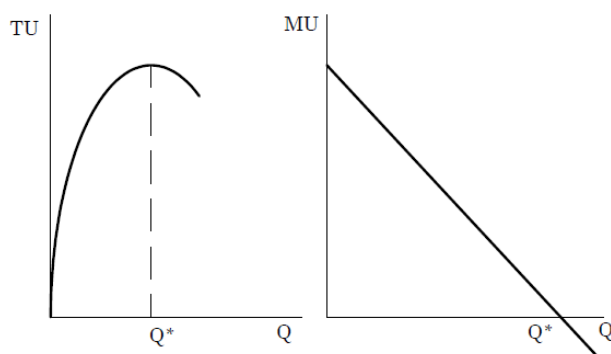
Mezní užitek (MU) je definován jako přírůstek celkového užitku, dosažený zvýšením spotřeby statku o jednotku (Holman, 2007, s. 50-51).

Celkový užitek (TU) je definován jako uspokojení nebo potěšení, které spotřebitel získává z celkové spotřeby daného statku nebo služby.

Existuje zákon mezního užitku, který vyjadřuje, že s růstem spotřebovaného množství určitého statku celkový užitek roste až do bodu nasycení, ale čím dál tím pomaleji.

$$MU = \frac{dTU(q_i)}{dq_i} \text{ (Brčák, 2013, s. 70).}$$

Obr. 3: Funkce celkového a mezního užitku

Zdroj: Brčák, 2013, s. 72, (vlastní zpracování)

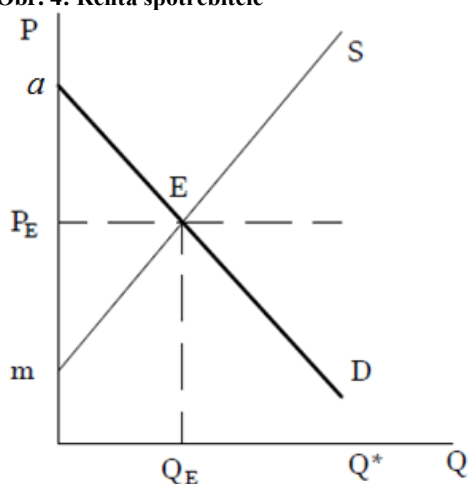
Užitek spotřebitele se zvětšuje s počtem spotřebovávaných statků, ale tato teorie neplatí absolutně, protože když množství spotřebovávaného statku přesáhne určitou hranici, další zvyšování jeho množství již užitek nezvyšuje (Vlček, 2009, s. 111).

6.1.1 Přebytek spotřebitele

Přebytek spotřebitele je definován jako rozdíl mezi tím, kolik je kupující ochoten zaplatit, a tím, co ve skutečnosti zaplatí, neboli rozdíl mezi celkovým užitekem, který spotřebitel získá z daného množství statku nebo služby, a náklady, které musel na toto množství vynaložit. Jde v podstatě o rentu spotřebitele – rozdíl mezi částkou, kterou je spotřebitel ochoten zaplatit při rovnovážné ceně. Geometricky je dána jako plocha trojúhelníku vymezeného vrcholy a , P_E , E a spočítá se jako $R_D = \frac{(a-P_E)Q_E}{2}$ (Brčák, 2013, s. 65, 75).

Spotřebitel vždy nakupuje za cenu, která existuje na trhu, a přizpůsobuje kupované množství této ceně. Jelikož je mezní užitek klesající, cena je vždy menší než užitek předchozích kupovaných jednotek statku (Holman, 2011, s. 25).

Obr. 4: Renta spotřebitele

Zdroj: Brčák, 2013, s. 65, (vlastní zpracování)

6.2 Ordinalistická teorie užitku

Ordinalistická teorie užitku odmítá možnost měřitelnosti užitku jednoho statku. Užitek je subjektivní pocit, který nelze kvantifikovat. Není možné interpersonální porovnávání. Odmítají to, že užitek z jednoho statku je ovlivněn pouze množstvím tohoto statku, a ne spotřebovaným množstvím ostatních statků. Zdůrazňují, že spotřebitel se vždy rozhoduje o nějaké kombinaci různých statků – tato preferovaná kombinace může říci

pouze to, že může být preferována více či méně. Užitek je neměřitelný – není možné říci, o kolik je daná kombinace preferovanější (Brčák, 2013, s. 69-70).

Ordinalisté tvrdí, že spotřebitel není schopen dávat svému uspokojení rozměr, ale pouze pořadí. Dokáží definovat, která spotřeba statku je pro něho uspokojivější, ale nedokáží říci o kolik (Holman, 2007, s. 50).

6.3 Spotřebitelská volba (preference spotřebitele)

Spotřební chování (spotřebitelská volba) zahrnuje, jak jednotlivci, organizace a skupiny vybírají, kupují a používají i vyřazují služby, zboží, myšlenky nebo zážitky uspokojující jejich potřeby a přání. Kupní chování je ovlivněno společenskými, kulturními a osobními faktory (Kotler, 2013, s. 189).

6.3.1 Spotřebitelská substituce

Obvykle se lidé rozhodují mezi dvěma statky, kdy hledají optimální kombinaci statků, která by přinesla největší uspokojení (užitek). Volba je založena na dvou axiomech spotřebitelova chování:

1. *Axiom srovnání*: Spotřebitel je schopen všechny spotřební varianty porovnat z hlediska uspokojení a říci, které jsou pro něho více uspokojivé, nebo neuspokojivé.
2. *Axiom tranzitivity*: spotřebitel preferuje A před B a zároveň B před C, pak preferuje A před C (Holman, 2007, s. 35-41).

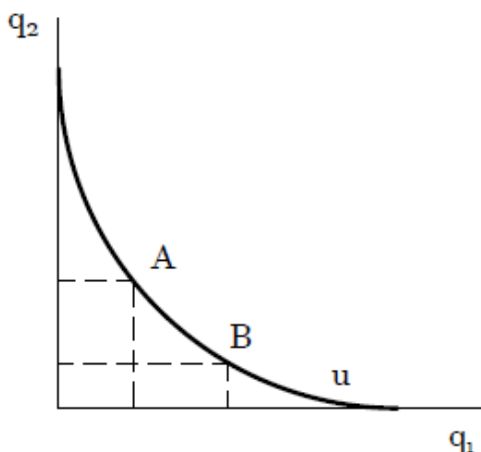
Vlček ve svém díle *Ekonomie a ekonomika* uvádí ještě třetí *axiom chamtivosti (nenasycenosti)*: jestliže koš A obsahuje více jednoho druhu zboží než koš B a minimálně stejné množství jiného zboží jako B, pak je koš A preferován před košem B.

Statky, které spotřebitel vybírá, jsou substituty a volba mezi nimi se nazývá **spotřebitelská substituce**. Spotřebitelská substituce je nahrazení jednoho uspokojení jiným uspokojením.

Pro znázornění spotřebitelské substituce se používají **indiferentní křivky**, které znázorňují všechny kombinace dvou statků, které přinášejí spotřebiteli stejné uspokojení neboli užitek (Holman, 2007, s. 35-41).

Podstatou je, že spotřebitelská substituce je náhradou jednoho uspokojení jiným uspokojením. Každý statek má své substituty.

Obr. 5: Indiferenční křivka spotřebitele

Zdroj: Brčák, 2013, s. 80, (vlastní zpracování)

Vlastnosti indiferenčních křivek:

1. Výše položené indiferenční křivky jsou preferovány více oproti níže položeným křivkám: Spotřebitel preferuje více statku než méně. Výše položená křivka je spojena s větším množstvím nakupovaných statků.
2. Indiferenčních křivky jsou klesající: Sklon odráží míru, v jaké je spotřebitel ochoten nahrazovat jeden statek za druhý. Pokud se sníží množství jednoho statku, musí se množství druhého statku zvýšit, aby spotřebitel dosahoval stejného uspokojení.
3. Indiferenční křivky se neprotínají: Kdyby se křivky protínaly, spotřebitel by byl uspokojován naprosto stejně při spotřebě jakéhokoli statku.
4. Indiferenční křivky jsou obrácené směrem dovnitř (konkávní): Sklon křivky se rovná mezní míře substituce (*MMS*), která závisí na množství statků, které spotřebitel již spotřebovává. Lidé si odřeknou raději statek, kterého mají nadbytek a zároveň jsou méně ochotni si odepřít statek, kterého mají málo (Mawkin, 2000, s. 445-446).

6.3.1.1 Mezní míra substituce (*MMS*)

Sklon indiferenčních křivek se v jakémkoli bodě rovná míře, v jaké je spotřebitel ochoten substituovat jeden statek za druhý tj. mezní míra substituce.

Mezní míra substituce není konstantní, jelikož indiferenční křivky nejsou lineární. Míra, kterou je spotřebitel ochoten substituovat jeden statek za druhý, závisí na tom, jaká množství statků spotřebitel spotřebovává (Mawkin, 2000, s. 444).

6.3.2 Rozpočtové omezení spotřebitele

Zákazníci (spotřebitelé) se rozdělují na dvě skupiny dle kupního chování:

1. Spotřebitelé jsou lidé, kteří nakupují pro individuální osobní spotřebu. Svůj nákup realizují na trhu finální produkce = spotřebitelského trhu.
2. Organizace, které nakupují zboží a služby pro tvorbu jiných produktů či služeb a prodávají, pronajímají nebo dodávají ostatním (Vlček, 2009, s. 129).

Spotřebitel je obvykle omezen peněžní částkou, kterou chce utratit. Rozpočtové omezení je dáno důchodem spotřebitele a cenami statků – lze jej znázornit přímkou spotřebních možností, na které leží všechny kombinace dvou statků, které si spotřebitel může koupit (Holman, 2007, s. 42-43).

Spotřebitel se neřídí jen svými preferencemi, ale také finančními možnostmi pořídit si ten či onen statek. Statky se kupují za cenu vyjádřenou v penězích a spotřebitel má k dispozici určitou výši důchodu (Y) a ceny statků na jednotku množství (P_1 a P_2)

Rozpočtové omezení spotřebitele je vyjádřeno rovnicí:

$$P_1 * q_1 + P_2 * q_2 = Y$$

P_1 ...	<i>cena prvního statku</i>
P_2 ...	<i>cena druhého statku</i>
q_1 ...	<i>množství prvního statku</i>
q_2 ...	<i>množství druhého statku</i>
Y ...	<i>důchod spotřebitele (Brčák, 2013, s. 92).</i>

Vychází z předpokladu, že spotřebitel utratí celý svůj důchod (Y) za nákup dvou statků.

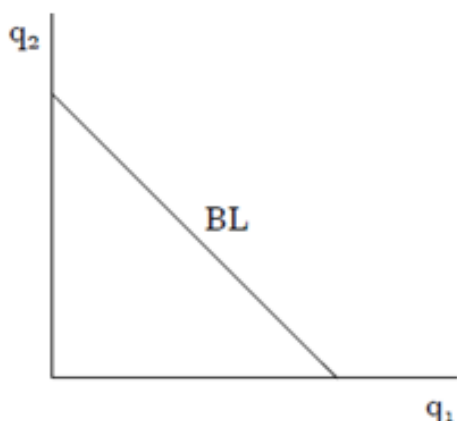
6.3.2.1 Rozpočtová přímka (BL)

Rozpočtová přímka neboli rozpočtové omezení předpokládá, že spotřebitel má k dispozici fixní příjem. Spotřebitel může své peníze utratit za jakoukoli kombinaci statků a služeb. Sklon rozpočtové přímky je dán poměrem cen q_1 a q_2 (Samuelson, 2007, s. 103).

Vyjadřuje možnosti spotřebitele dvou statků v případě, že celý svůj důchod za ně utratí.

Všechny body na přímce (BL) představují kombinace množství dvou statků q_1 a q_2 , které si spotřebitel může za svůj důchod koupit (Brčák, 2013, s. 93).

Obr. 6: Rozpočtová přímka

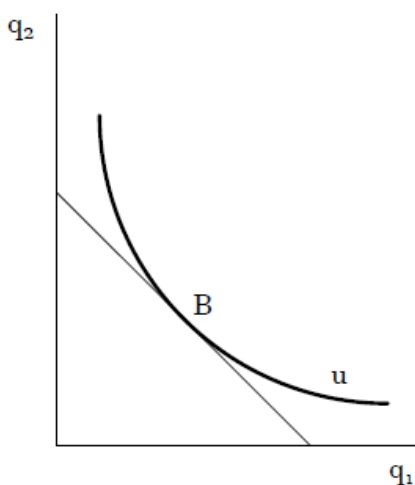

Zdroj: Holman, 2007, s. 43, (vlastní zpracování)

6.3.2.2 Optimum spotřebitele (spotřebitelská rovnováha)

Spotřebitelská rovnováha je dosažena v bodě, kde se rozpočtová přímka dotýká nejvyšší indifferenční křivky. V takovém bodě se substituční poměr právě rovná sklonu rozpočtové přímky. V bodě dotyku rozpočtové přímky a indifferenční přímky se nachází vrstevnice s nejvyšším užitekem, kterého může spotřebitel dosáhnout (Samuelson, 2007, s. 104).

Obr. 7: Optimum spotřebitele

Zdroj: Samuelson, 2007, s. 104 (vlastní zpracování)

6.3.2.3 Minimální mzda

V dnešní době jsou lidé omezeni nejnižší přípustnou odměnou (rozpočtovým omezením) za práci v pracovněprávním vztahu, tj. minimální mzdou. Její základní úprava je stanovena zákoníkem práce (zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Definice minimální mzdy podle Ministerstva práce a sociálních věcí říká: „*Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny, kterou je povinen zaměstnavatel poskytnout za práci svému zaměstnanci*“ (MPSV, 2007, s. 2).

Vláda přijala nařízení dne 15. září 2014, že od 1. ledna 2015 zvýší základní sazbu minimální mzdy = **výše hrubé minimální mzdy**

- základní sazba minimální mzdy pro týdenní pracovní dobu, tj. 40 hodin, činí 9 200 Kč za měsíc (neboli 55 Kč/hodinu),
- sazba minimální mzdy pro týdenní pracovní dobu 40 hodin u zaměstnance, který je požívatelem invalidního důchodu, činí 8 000 Kč za měsíc (neboli 48,10 Kč/hodinu) (MPSV, 2014).

Na dalším jednání, jež proběhlo 20. srpna 2015, bylo ustanoveno, že minimální sazba mzdy a zároveň i sazba minimální mzdy pro zaměstnance s invalidním důchodem se zvyšuje s účinností od 1. ledna 2016 na hodnoty:

- základní sazba minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí 9 900 Kč za měsíc nebo 58,70 Kč/hodinu,
- sazba minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin u zaměstnance, který je požívatelem invalidního důchodu, činí 9 300 Kč za měsíc nebo 55,10 Kč/hodinu (MPSV, 2015).

Funkce minimální mzdy:

- **Sociálně-ochranná funkce** má zaměstnance ochránit před chudobou a umožňovat mu žít na úrovni „skromné“ hmotné spotřeby a sociálních kontaktů. Zaměstnavatelům má zajistit ochranná funkce minimální mzdy základní rovné podmínky mzdové konkurence.
- **Ekonomicko-kriteriální funkce** vytváří pro občany předpoklady pro motivaci k vyhledávání, přijetí a vykonávání pracovní činnosti, jinak řečeno pro zvýhodnění zaměstnanců prostřednictvím příjmu vůči osobám se sociálním příjmem. Pro zaměstnavatele představuje tato mzda nejnižší úroveň nákladů na mzdy zaměstnanců (MPSV, 2007).

6.3.3 Utopené náklady příležitosti a náklady příležitosti

„Utopené náklady příležitosti jsou náklady, které nemůžeme ušetřit, ať už se rozhodneme pro kteroukoli alternativu při nákupu. Náklady příležitosti jsou

výnosy, které obětujeme, když se rozhodneme pro některou alternativu namísto jiné“
(Holman, 2007, s. 34).

Náklady příležitosti představují hodnotu toho, čeho se lidé vzdají za účelem získání něčeho jiného. Alternativní náklad je tvořen hodnotou ztracené výhody z relativně zamítnuté nejlepší alternativy. Náklad obětované příležitosti je hodnota nejlepší nerealizované alternativy využití příslušného ekonomického statku. Promítají se do každé ekonomické události, která je výsledkem ekonomického rozhodování každého subjektu (Brčák, 2013, s. 31).

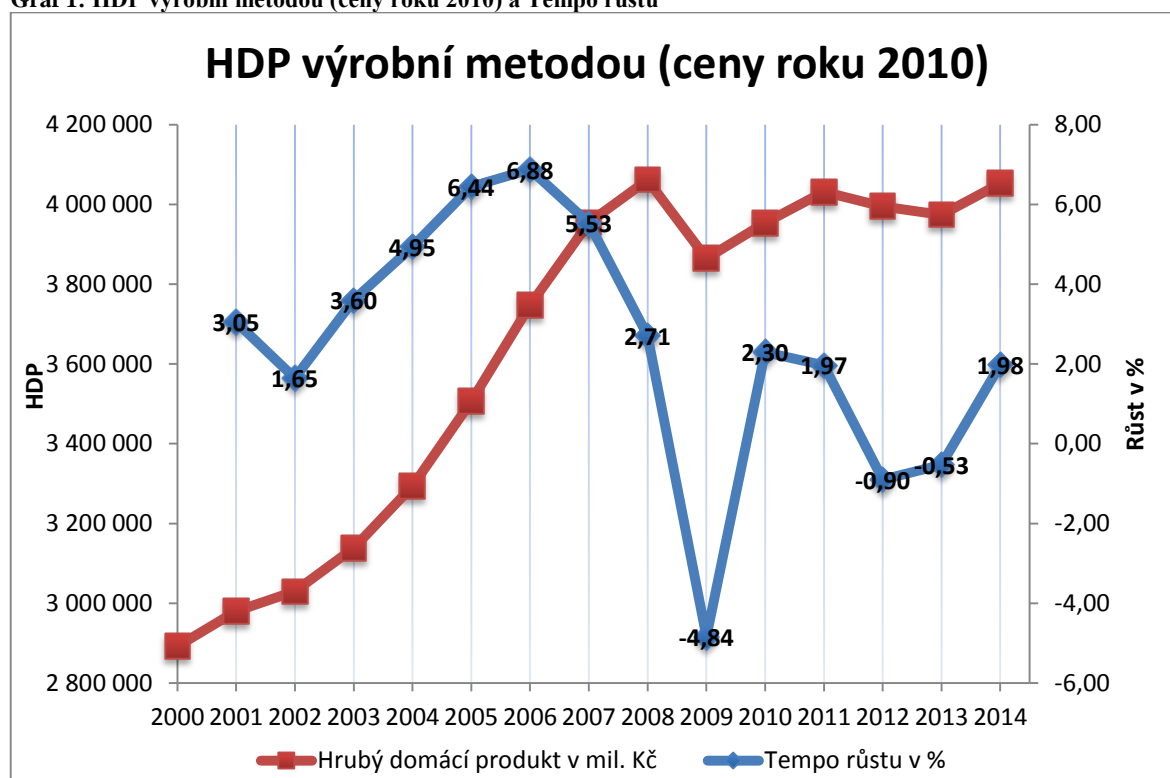
Spotřebitel rozděluje svůj důchod mezi různé statky či služby a volný čas. Důchod získává svou prací a je otázka, jak dlouho musí člověk pracovat pro získání svého důchodu. Člověk se musí rozhodovat mezi volným časem, prací a spotřebou. Když člověk pracuje, získává důchod na nákup spotřebních statků, ale obětuje svůj volný čas. Jde tedy o náklady obětované příležitosti, protože se musí rozhodnout, zda bude vydělávat své peníze, anebo trávit volný čas, či nakupovat statky a služby.

7 Analýzy vývoje ekonomiky

7.1 Hrubý domácí produkt (HDP)

Jedná se o klíčový makroekonomický ukazatel, vyjadřující výkonnost ekonomiky dané země (ČR) v časovém období, obvykle kalendářním roce, měřící objem finální produkce (spotřebu). Následující graf č. 1 ukazuje vývoj HDP ve stálých cenách od roku 2000 do roku 2014.

Graf 1: HDP výrobní metodou (ceny roku 2010) a Tempo růstu

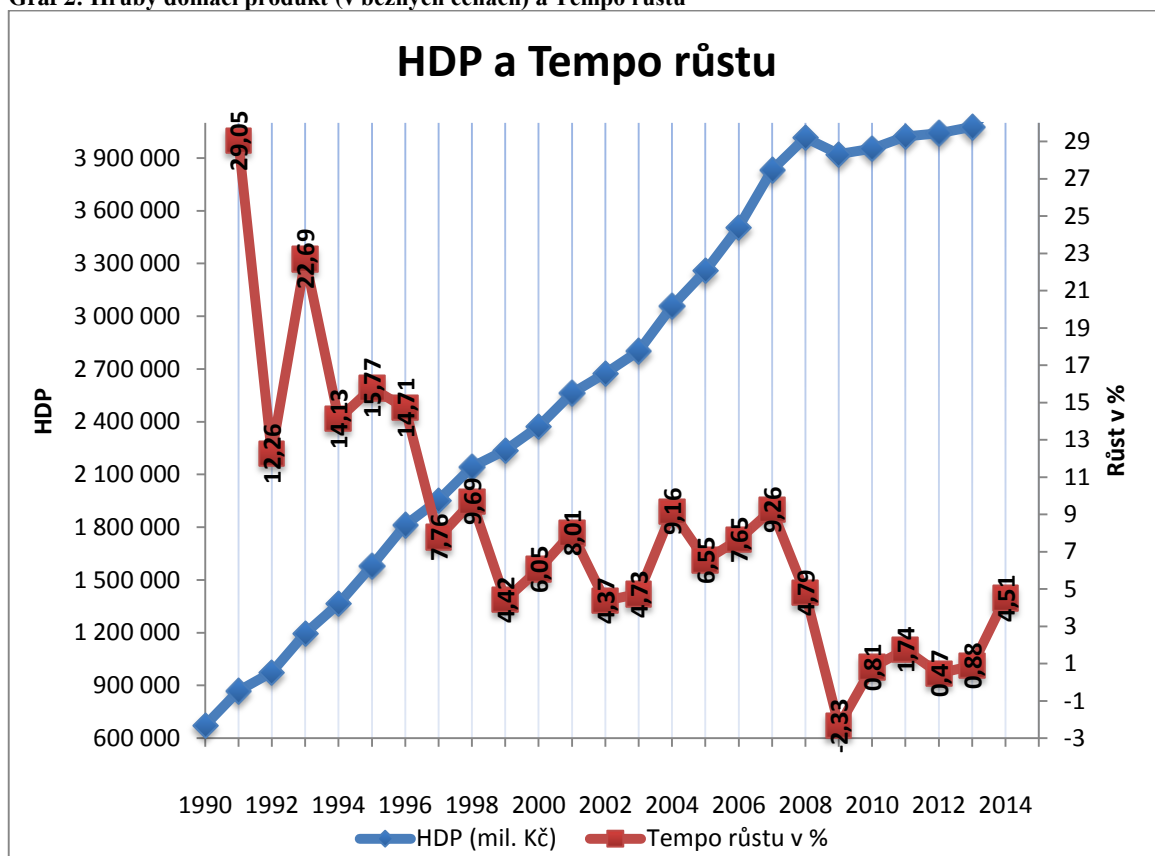

Zdroj: vlastní zpracování z přílohy č. 4, (ČSÚ, 2015)

Výkonnost ekonomiky v letech 2000-2014 vyjádřená pomocí HDP ve stálých cenách nejdříve rostla, až do roku 2008, kdy měl hodnotu 4 061 601 mil. Kč. V roce 2009 se HDP propadl v důsledku celosvětové krize o 4,84 %. Následující roky se ekonomika pomalu vzpamatovává a do roku 2011 HDP roste na hodnotu 4 031 404 mil. Kč. Následující dva roky se opět propadá o 0,9 % a 0,53 %. V roce 2014 opět HDP roste o 1,98 % na hodnotu 4 052 620 mil. Kč.

Graf č. 2 zobrazuje HDP v běžných cenách pro sledování struktury tohoto ukazatele a tempa růstu.

Graf 2: Hrubý domácí produkt (v běžných cenách) a Tempo růstu

Zdroj: vlastní zpracování z přílohy č. 5, (ČSÚ, 2015)

Výkonnost ekonomiky (ČR) změřená pomocí HDP (v běžných cenách) v letech 1990-2014 průběžně rostla kromě roku 2009, kdy byla celosvětová krize a ekonomika se propadla.

HDP ČR začal v roce 1990 na hodnotě 672 776 mil. Kč. Následující rok 1991 je znám, jako rok s nejvyšším tempem růstu (HDP vzrostlo o 29,05 %) za celé období 1990-2014, HDP činil 868 228 mil. Kč. V roce 1992 HDP vzrostl na hodnotu 974 694 mil. Kč, ale růst byl pouze 12,26 %. V následujícím roce 1993 je HDP na hodnotě 1 195 811 mil. Kč, růst činil 22,69 %, což je, druhý nejvyšší růst v ekonomice. V následujících letech 1994-2008 HDP rostl, v roce 2008 HDP činil 4 015 346 mil. Kč. Tempo růstu ale v tomto období klesalo. V roce 2009 HDP propadl kvůli celosvětové krizi o 2,33 % na hodnotu 3 921 827 mil. Kč. V následujícím roce 2010 HDP mírně stoupl o 0,81 % na hodnotu 3 953 651 mil. Kč. V roce 2011 znovu HDP překročil hranici 4 bilionů, tato hodnota činí 4 022 511 mil. Kč. V období 2012-2014 HDP už znovu neklesl pod hranici čtyř bilionů a v roce 2014 činil HDP 4 260 866 mil. Kč, což byla nejvyšší hodnota za celé období.

7.1.1 HDP České republiky (ČR), Slovenské republiky (SK) a Spolkové republiky Německa (DE)

Následující tabulka č. 2 a graf č. 3 ukazuje HDP (spotřebu) v mil. euro České republiky (ČR) s porovnáním Slovenské republiky (SK) a Spolkové republiky Německo (DE) v období od roku 2005 do roku 2014. Je zřejmé, že HDP (spotřeba) v průběhu let roste u všech třech států, s tím rozdílem, že HDP České republiky je v průměru o 84 412,2 mil. eur vyšší než Slovenské republiky a v průměru o 2 453 107,9 mil eur nižší než Německa.

Koeficient růstu ČR roste každoročně v průměru o 3,92 %, koeficient růstu Slovenské republiky roste v průměru o 7,46 %, koeficient růstu Německa roste v průměru o 2,66 % během desetiletého období. Z toho plyne, že Německu roste HDP během let nejpomaleji v důsledku vyspělosti země.

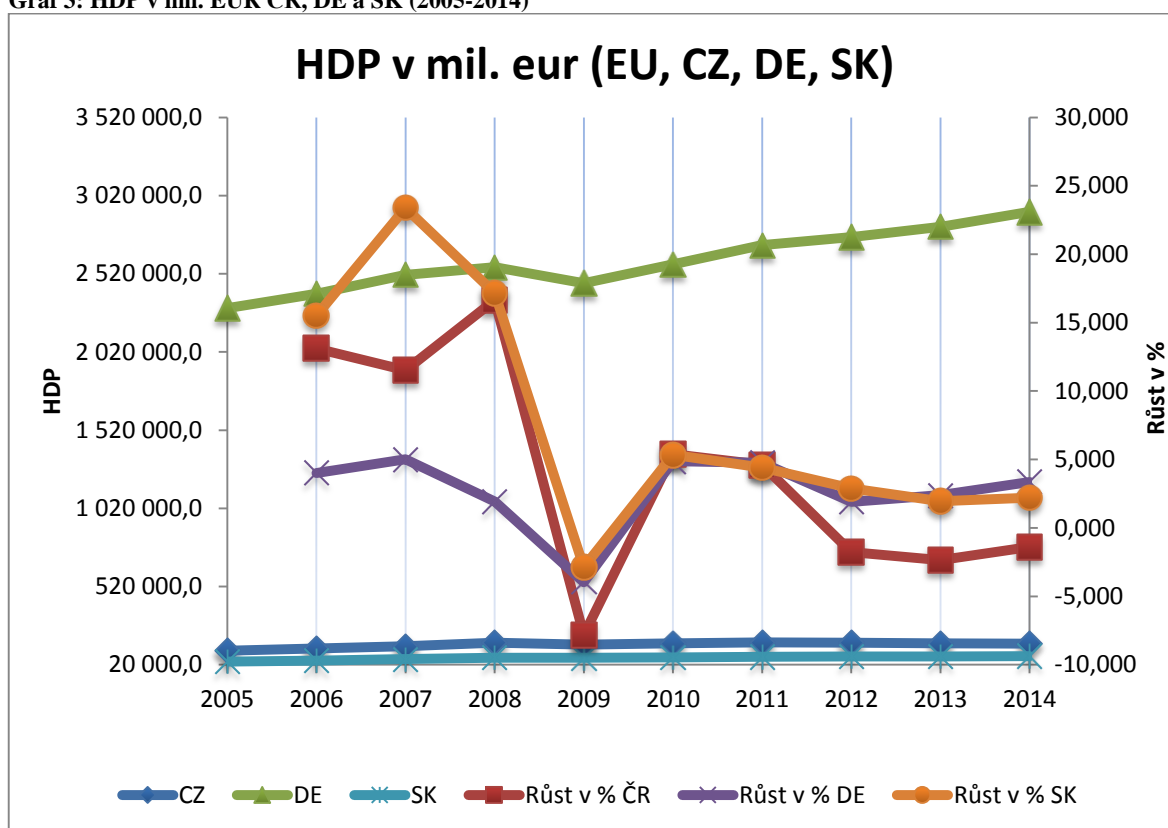
Největší růst HDP ČR byl v roce 2008, a to 16,635 %. Nejmenší růst (pokles) HDP ČR byl v roce 2009, který činil -7,831 %. Největší růst HDP SR byl také v roce 2007 a činil 23,39 %. Nejmenší růst (pokles) HDP SR byl v roce 2009, a to -2,86 %. Jde o jediný meziroční záporný pokles HDP za dané období. Nejvyšší růst HDP Německa byl také v roce 2007, a to 5,013 %. Největší pokles HDP v Německu byl v roce 2009 a činil -3,961 %.

Tabulka 2: HDP v mil. EUR (v běžných cenách) ČR, DE, SK

HDP v mil. euro (EU, ČR, DE, SK)								
t	Rok	EU (28)	ČR	Koeficient růstu ČR* $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=2, ..., T)	DE	Koeficient růstu DE* $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=2, ..., T)	SK	Koeficient růstu SK* $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=2, ..., T)
1	2005	11 510 087,9	109 394,0		2 300 860,0		39 335,1	
2	2006	12 177 005,1	123 743,2	1,131	2 393 250,0	1,040	45 435,7	1,155
3	2007	12 909 441,5	138 004,0	1,115	2 513 230,0	1,050	56 063,5	1,234
4	2008	12 993 621,0	160 961,5	1,166	2 561 740,0	1,019	65 679,0	1,172
5	2009	12 249 585,5	148 357,4	0,922	2 460 280,0	0,960	63 798,9	0,971
6	2010	12 794 296,1	156 369,7	1,054	2 580 060,0	1,049	67 204,0	1,053
7	2011	13 177 263,3	163 583,2	1,046	2 703 120,0	1,048	70 159,8	1,044
8	2012	13 428 968,2	160 706,6	0,982	2 754 860,0	1,019	72 184,7	1,029
9	2013	13 541 722,8	156 932,6	0,977	2 820 820,0	1,024	73 593,2	1,020
10	2014	13 944 015,3	154 738,7	0,986	2 915 650,0	1,034	75 214,9	1,022
Průměrný koeficient růstu v %:				1,03928		1,02666		1,07468

Zdroj: vlastní zpracování (Eurostat, 2015), *(Senger, 1993, s. 311)

Graf 3: HDP v mil. EUR ČR, DE a SK (2005-2014)

Zdroj: vlastní zpracování, (Eurostat, 2015)

Tempo růstu HDP ČR v roce 2006 má hodnotu 13,117 %, což je druhý nejvyšší růst za celé období 2005-2014. Následující rok se hodnota snížila na 11,525 %. V roce 2008 tempo růstu činilo 16,635 %, jde o nevyšší hodnotu tempa růstu za desetileté období. V dalším roce 2009 tempo růstu činilo -7,381 %, jde o 7,381 % pokles HDP v důsledku celosvětové krize. V období let 2010 a 2011 ekonomika roste, nejprve na hodnotu 5,401 % a následně klesá na hodnotu 4,613 %. V období 2012-2014 tempo růstu klesá a v těchto letech má dokonce i záporné hodnoty: -1,758 %, -2,348 % a -1,398 %, V roce 2014 HDP činí 154 738,7 mil. eur, oproti roku 2011, kdy mělo hodnotu 163 583,2 mil. eur.

Tempo růstu HDP DE v roce 2006 činilo 4,02 %, následující rok 2007 tempo růstu vzrostlo na hodnotu 5,013 %, což je nejvyšší hodnota za sledované desetileté období (2005-2014). Následující roky 2008 a 2009 ekonomika zpomalila a tempa růstu činilo nejdříve 1,93 % a následně -3,96 %. V roce 2009 byla celosvětová krize a i ČR se pohybovala v záporných číslech. Následující období mezi lety 2010 a 2014 se tempa růstu pohybovala znovu v kladných číslech a v roce 2010 ekonomika předčila i rok 2006. Následně tempo růstu zpomalovalo, v roce 2011 tempo růstu činilo 4,77 %, následně

se propadlo na hodnotu 1,91 %. Od roku 2013 ekonomika znovu roste a v roce 2014 tempo růstu činí 3,36 %.

Tempo růstu HDP SK v roce 2006 má hodnotu 15,51 %. Následující rok 2007 činí tempo růstu HDP 23,39 %, což je nejvyšší hodnota za celé sledované období pro Slovenskou republiku. Následující roky 2008-2014 ekonomika zpomaluje. V roce 2008 činí tempo růstu 17,15 %. V roce 2009 se tempo růstu Slovenské republiky pohybuje v záporných číslech (-2,86 %) v důsledku celosvětové krize. V tomto roce i v České republice a Spolkové republice Německo jsou tempa růstu také v záporných číslech, ale nejvyšší propad má ČR (-7,83 %). Následující roky 2010-2014 se tempo růstu pohybuje v kladných číslech, jako u obou předchozích zemí, tempo růstu činí 5,34 % v roce 2010. Následně se tempo růstu propadlo o 0,94 % a stále klesá až do roku 2013 na hodnotu 1,95 % a v roce 2014 se ekonomika znovu začíná oživovat a tempo růstu se zvýšilo na hodnotu 2,20 %.

7.2 Úroková míra

Úroková míra je dalším makroekonomickým ukazatelem, který ovlivňuje vývoj spotřeby v ekonomice.

Při spoření lidé očekávají výnos, kterým je úroková míra neboli finanční výnos z úspor.

Úroková míra je cena zaplacená za půjčené peníze. Je počítaná jako procento z půjčených finančních prostředků za rok. Čím vyšší je úroková míra, tím méně si lidé, domácnosti a firmy budou chtít půjčovat u bank na svou spotřebu, ale čím vyšší je, tím se lidé a další ekonomické subjekty snaží spořit, a tím získávají vyšší úrok. Výše peněžních zůstatků domácností či firem závisí nejen na důchodu, ale také na úrokové míře.

V příloze č. 3 jsou uvedeny úrokové sazby MFI pro sektor obyvatelstva – nové obchody (% p. a.). Tato příloha obsahuje úroky jednodenních vkladů, z vkladů na běžných účtech, vkladů s dohodnutou splatností, z vkladů s výpovědní lhůtou, z úvěrů na spotřebu a bydlení (hypoteční úvěry + stavební spoření), z ostatních úvěrů, z kontokorentních a revolvingových úvěrů, z pohledávek z kreditních karet a z úvěrů kreditních karet uvedené v %.

Seřazení jednotlivých úrokových sazeb dle přílohy č. 3:

Tabulka 3: Úrokové sazby z bankovních produktů (2004-2015) (pokud není uvedeno jinak)

Pořadí	Název sestavy ukazatelů: Úrokové sazby MFI - sektor obyvatelstvo - nové obchody (% p. a.)	Průměr v %
1	Jednodenní vklady (z toho vklady na běžných účtech)	0,48
2	Jednodenní vklady	0,59
3	Vklady s dohodnutou splatností	1,61
4	Vklady s výpovědní lhůtou	1,89
5	Úvěry na bydlení (z toho hypoteční úvěry)	4,29
6	Úvěry na bydlení	4,44
7	Úvěry na bydlení (z toho stavební spoření - úvěry na bydlení)	4,83
8	Úvěry ostatní	5,7
9	Úvěry na spotřebu	13,71
10	Úvěry kontokorentní a revolvingové (z toho kontokorentní úvěry)	16,12
11	Úvěry kontokorentní a revolvingové (období 2010-2015)	17,86
12	Pohledávky z kreditních karet	21,02
13	Pohledávky z kreditních karet (z toho úročené úvěry z kreditních karet) (období 2010-2015)	24,06

Zdroj: vlastní zpracování, (ČNB, 2015)

Z dané tabulky vychází, že domácnosti, které uloží své peníze na běžný účet, získají úrok 0,48 %, což je nejnižší úrok, vyšší úrok dostanou na jednodenním vkladu, který činí 0,59 %. Vklady s dohodnutou splatností mají úrok 1,61 %, ale vklady s výpovědní lhůtou, na kterých mohou domácnosti vydělat nejvíce, mají úrok 1,89 %. Domácnosti tímto mohou zvyšovat i své úspory, pokud zvolí pro sebe nejlepší produkt.

Pokud se domácnosti zadluží a zvolí nějaký z daných úvěrů, nejméně zaplatí na úvěru na bydlení - hypoteční úvěry, který má úrok 4,29 %. Druhý nejnižší úrok má úvěr na bydlení, a to 4,44 %. Také existují úvěry na spotřebu, které mají úrok 13,71 %. Nejvyšší dvě úrokové míry mají pohledávky z kreditních karet (21,02 %) a z toho úvěry z kreditních karet (24,06 %).

Česká národní banka (ČNB) definuje úrokovou sazbu PRIBOR (*Prague InterBank Offered Rate*), jde o odhad úrokové sazby, za kterou by referenční banka byla ochotna poskytnout depozitum jiné bance na mezibankovním trhu. Používá se jako cenový zdroj stanovení úrokových sazeb a výnosů finančních produktů (ČNB, 2015). Od této úrokové sazby se odvíjí, kolik domácnosti zaplatí za hypotéku.

Následující tabulka č. 4 a graf č. 4 ukazuje hodnoty úrokové sazby PRIBORU za období 2010-2014. Je zřejmé, že PRIBOR v období 2010-2014 postupně klesá. Roční hodnoty začínají na nejvyšší hodnotě 1,86 % v roce 2010. Dále v průběhu let klesá

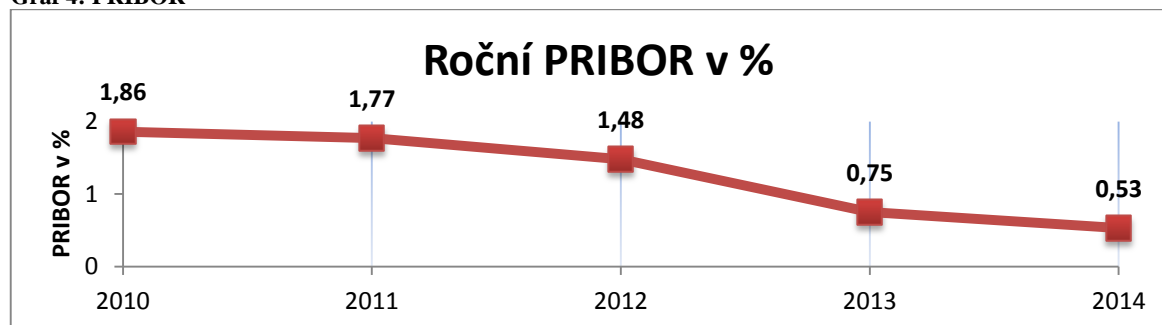
až na nejnižší hodnotu 0,53 % v roce 2014. Tato sazba (PRIBOR) ovlivňuje hypotéky v průběhu roku, pokud na hypotéku není stanovena fixní úroková sazba, zvýšením PRIBORU se zvýší i úroková sazba domácností, a tím domácnosti přicházejí o peníze na svou spotřebu či úspory.

Tabulka 4: PRIBOR

PRIBOR v %					
Termín	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
1 den	0,86	0,7	0,57	0,18	0,15
7 dní	0,94	0,82	0,64	0,21	0,17
14 dní	0,96	0,84	0,65	0,23	0,17
1 měsíc	1,09	0,97	0,75	0,31	0,27
2 měsíce	1,19	1,08	0,86	0,36	0,29
3 měsíce	1,31	1,19	1	0,46	0,36
6 měsíců	1,6	1,53	1,24	0,58	0,43
9 měsíců	1,74	1,67	1,39	0,69	0,5
1 rok	1,86	1,77	1,48	0,75	0,53

Zdroj: vlastní zpracování, (ČNB, 2015)

Graf 4: PRIBOR

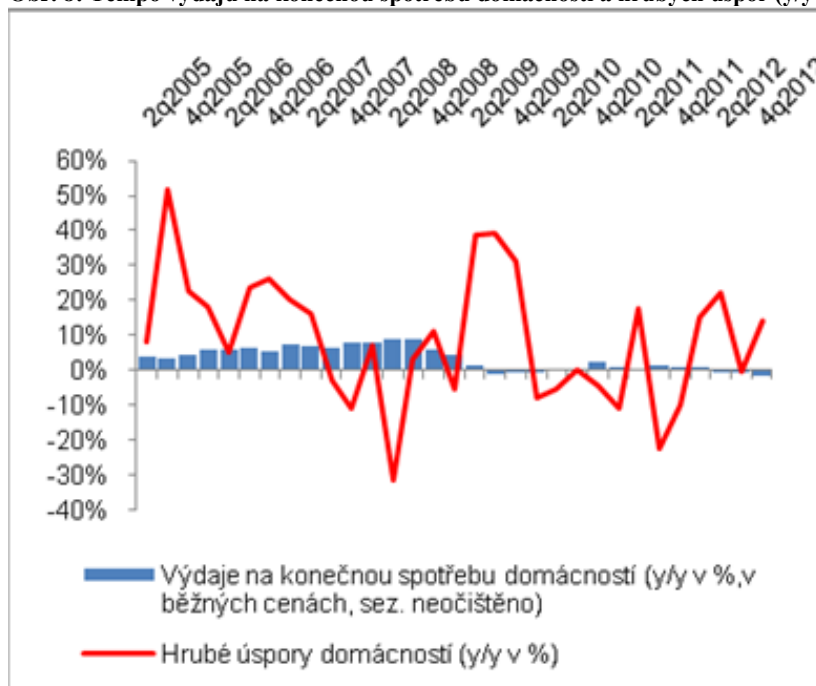

Zdroj: vlastní zpracování, (ČNB, 2015)

7.3 Úspory

Úspory tvoří nespotřebovanou část disponibilního příjmu domácností, jde o kolísavou veličinu, jak je možné vidět na obrázku č. 8, že úspory souvisí se spotřebou: čím vyšší spotřeba, tím nižší úspory, čím vyšší úspory, tím nižší spotřeba. Pro české domácnosti platí, že odkládají větší část svých příjmů (vytváří úspory) zpravidla v ekonomicky nepříznivých obdobích – chovají se tedy z pohledu budoucnosti „zodpovědně“, jak je patrné z grafu v druhé polovině roku 2009. Ale pro ekonomiku to má negativní dopady, protože v době krize je potřeba, aby domácnosti utrácely, a tím rozhýbaly ekonomiku.

Obr. 8: Tempo výdajů na konečnou spotřebu domácností a hrubých úspor (y/y v %)

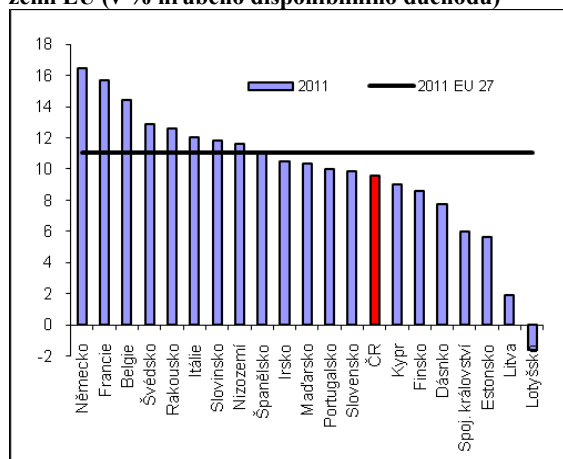

Zdroj: ČSÚ, 2013

Na následujících obrázcích č. 9 a 10 je znázorněna míra úspor domácností v ČR s porovnáním států EU a EU27 v % disponibilního důchodu, který je hlavním ukazatelem národního účetnictví umožňující analýzy chování domácností a jejich nakládání s penězi. Z analýz je zřejmé, že ČR v porovnání se Slovenskou republikou je na tom hůře, a zároveň obě jsou pod průměrem EU27 společně ještě s dalšími státy, jako je například Irsko, Maďarsko, Portugalsko, Kypr, Finsko, Dánsko, Spojené království, Estonsko, Litva a Lotyšsko. Na rozdíl od Německa, Francie, Belgie, Švédska, Rakouska, Itálie, Slovinska, a Nizozemí, které jsou nad průměrem EU27. Španělsko leží jediné na průměru EU27.

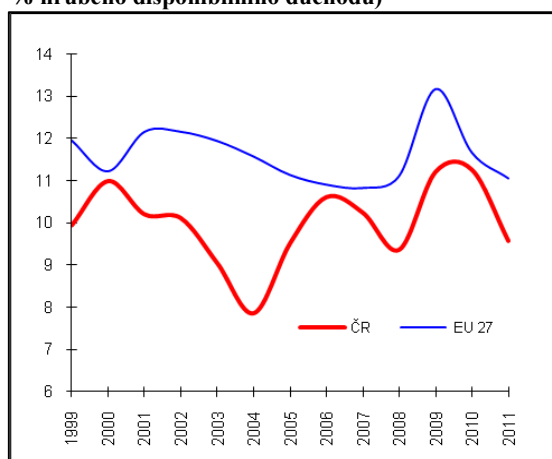
Předpokladem je, že s růstem disponibilních příjmů domácností roste i spotřeba a zároveň i úspory. Ty ale dlouhou dobu nereagovaly, jak je možné vidět na obrázku č. 11. V období 1995-2004, kvůli možnostem spotřebovat různorodé produkty, které se domácnostem otevřely s přechodem k tržní ekonomice. A domácnosti neměly možnost tvořit úspory, nezbývaly prostředky na jejich tvorbu. V roce 2004 ČR vstoupila do EU a od roku 2005 se začínají domácnostem více tvořit úspory. Zlom nastal v roce 2008, kdy se úspory snížily v důsledku vysoké inflace a nástupu krize. Ale následující rok 2009 rostl disponibilní důchod a zároveň s ním i rostly úspory, z toho plyne, že byla navýšena i spotřeba. V letech 2010 a 2011 rostly výdaje na spotřebu a úspory klesly.

Obr. 9: Míra úspor domácností v ČR a vybraných zemích EU (v % hrubého disponibilního důchodu)

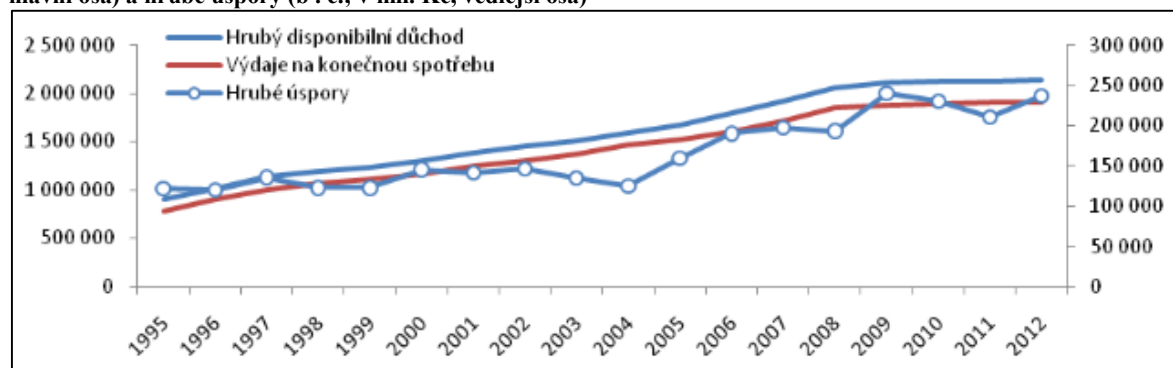
Zdroj: ČSÚ, 2013

Obr. 10: Míra úspor domácností v ČR a EU 27 (v % hrubého disponibilního důchodu)

Zdroj: ČSÚ, 2013

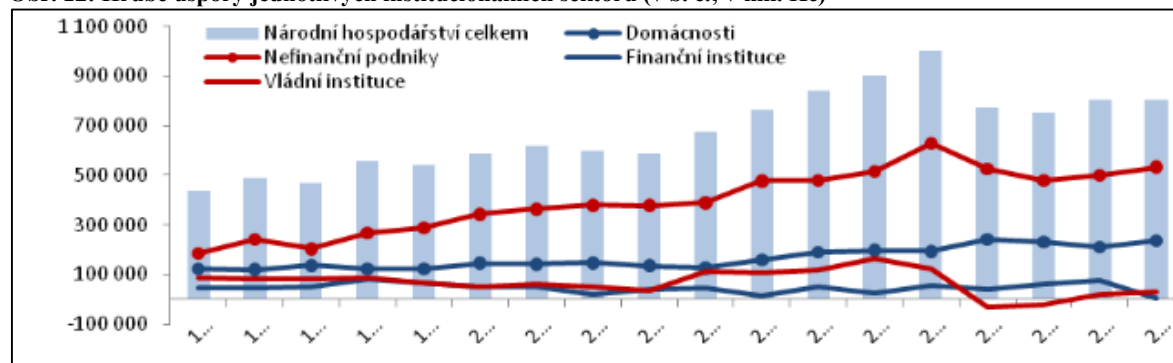
Obr. 11: Hrubý disponibilní důchod domácností a jeho užití na výdaje na konečnou spotřebu (v b. c.; mil. Kč, hlavní osa) a hrubé úspory (b. c.; v mil. Kč, vedlejší osa)

Zdroj: Kučera, 2013

Na hodnotě celkových úspor hospodářství ČR (obr. 12) se nepodílejí pouze domácnosti, ale i další sektory – nefinanční podniky, finanční instituce a vládní instituce, tvoří tak dohromady Hrubé úspory národního hospodářství. Nejvyšší tvorbu úspor tvoří nefinanční podniky, dále pak domácnosti, na třetím místě jsou vládní instituce, a poslední místo zaujímají finanční instituce.

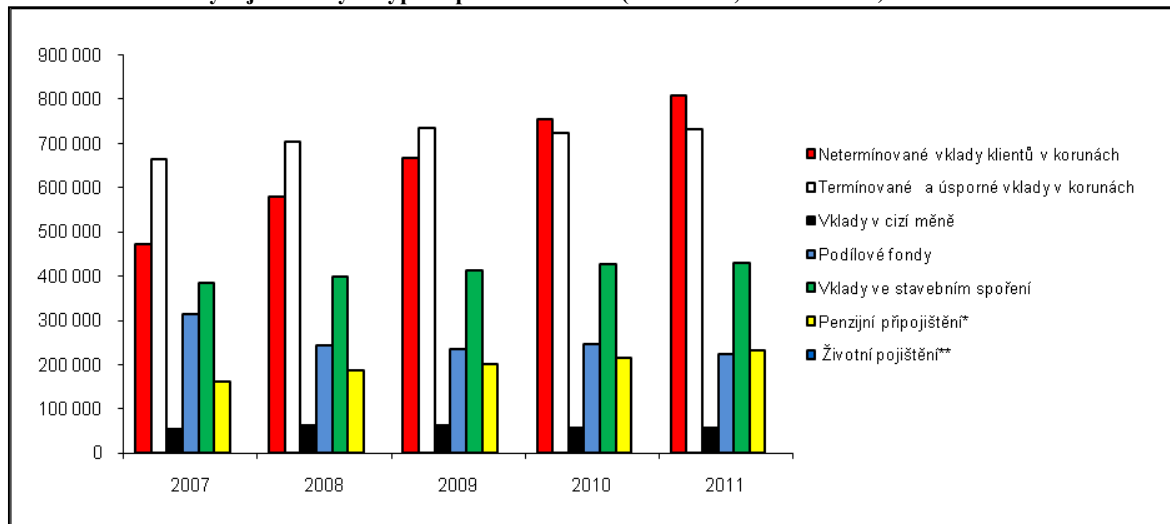
Obr. 12: Hrubé úspory jednotlivých institucionálních sektorů (v b. c.; v mil. Kč)

Zdroj: Kučera, 2013

Z obr. 13 je zřejmé, že meziročně je nejvíce úspor na netermínovaných účtech, následně nejvíce peněz je uloženo na termínovaných účtech. Třetí místo obsadily vklady na stavebním spoření, následuje životní pojištění a penzijní připojištění. Nejméně úspor je na vkladech v cizí měně.

Obr. 13: Srovnání výše jednotlivých typů úspor domácností (2007-2011, v mld. korun)

* čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů

** čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění

Pramen: ČNB, ČSÚ, AKAT, vlast. propočty

Zdroj: ČSÚ, 2013

7.4 Vývoj mezd

Podle Zákoníku práce č. 26/2006 Sb. v aktuálním znění je mzda definována jako: „Peněžní plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. Mzda se poskytuje podle odpovědnosti, složitosti a namáhavosti práce, dosahovaných pracovních výsledků, pracovní výkonnosti a obtížnosti pracovních podmínek“ (Zákoník práce, 2015).

Mzda je hlavním prostředkem pro spotřebu: čím vyšší příjmy domácností, tím více jsou domácnosti ochotny utracet peníze, tím více se zvyšuje spotřeba, která ovlivňuje vývoj ekonomiky.

Následující tabulka č. 5 zobracuje průměrné hrubé měsíční mzdy dle sfér (mzdových a platových). Je zřejmé, že průměrné hrubé měsíční mzdy a platy kolísají, do roku 2010 rostou ve mzdové sféře, v platové sféře rostou do roku 2009. V roce 2011 se mzdy snížily o 1462,6 Kč/měsíc. Platy se snížily již v roce 2010 o 92,79 Kč/měsíc. Následující roky odměna v mzdové sféře znovu roste a v platové to trvá ještě další rok, než opět začne růst. V roce 2014 mzda činila 27 046,37Kč/měsíc a plat 26 793,18Kč/měsíc.

Tabulka 5: Průměrné hrubé měsíční mzdy

Průměrná hrubá měsíční mzda (v pracovním poměru) na přepočtené osoby						
Období	Mzdová sféra			Platová sféra		
(1. - f4. Q)	Medián Kč/měs	Průměr Kč/měs	Index meziročního mediánu %	Medián Kč/měs	Průměr Kč/měs	Index meziročního mediánu %
2005	18 140,00	21 815,00	104,66	20 082,00	21 148,00	105,63
2006	18 967,25	22 874,30	104,56	21 086,94	22 370,69	105
2007	20 401,74	24 539,07	107,56	22 433,69	23 653,52	106,39
2008	21 880,82	26 604,41	107,25	23 121,75	24 478,92	103,07
2009	21 700,33	26 723,64	99,18	24 167,02	25 729,60	104,52
2010	22 207,41	27 155,55	102,34	24 025,63	25 636,81	99,41
2011	21 223,57	25 692,95	103,1	23 838,30	25 313,62	100,3
2012	21 613,11	26 228,32	101,84	24 303,77	25 782,02	101,95
2013	21 847,87	26 386,90	101,09	24 562,19	26 026,25	101,06
2014	22 399,46	27 046,37	102,52	25 393,34	26 793,18	103,38

Zdroj: Vlastní zpracování, (Informační systém o průměrném výdělku, 2014)

7.4.1 Minimální mzda

Podle Zákoníků práce č. 26/2006 Sb. ve znění pozdějším je minimální mzda definována jako nejnižší přípustná výše odměny za práci v základním pracovněprávním vztahu. Mzda nesmí být nižší než minimální mzda. Do mzdy se nezahrnuje mzda za práci přesčas, příplatky za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli.

Následující tabulka č. 6 ukazuje vývoj Minimálních mezd od roku 1991 do roku 2015. V roce 1991 začínala minimální mzda na 2000 Kč/měsíc. V následujících letech se minimální mzda průběžně zvyšovala až na hodnotu z ledna 2015, která činila 9200 Kč/měsíc. V lednu 2016 se minimální mzda znovu zvýšila o 700 Kč/měsíc (58,70 Kč/hodinu). Ministerstvo spočítalo, že nárůst min. mzdy o 700 Kč zvýší mzdové náklady na jednoho zaměstnance o 11 256 Kč/rok.

Tím, že se minimální mzda zvýší, má skončit také diskriminace postižených lidí s invalidním důchodem, jejich minimální mzda stoupne na 9300 Kč/měsíc. Za stejnou práci má náležet stejná mzda, proto do roku 2017 má dojít k úplnému vyrovnání invalidní minimální mzdy na běžnou minimální mzdu (MPSV, 2015).

Tabulka 6: Minimální mzda

Výše minimální mzdy						
Období	v Kč za měsíc	v Kč za hodinu		Období	v Kč za měsíc	v Kč za hodinu
únor 1991	2000	10,8		leden 2003	6200	36,9
leden 1992	2200	12		leden 2004	6700	39,6
leden 1996	2500	13,6		leden 2005	7185	42,5
leden 1998	2650	14,8		leden 2006	7570	44,7
leden 1999	3250	18		červenec 2006	7955	48,1
červenec 1999	3600	20		leden 2007	8000	48,1
leden 2000	4000	22,3		srpen 2013	8500	50,6
červenec 2000	4500	25		leden 2015	9200	55
leden 2001	5000	30		leden 2016	9900	58,7
leden 2002	5700	33,9				

Zdroj: vlastní zpracování, (MPSV, 2015)

Následující tabulka č. 7 ukazuje vývoj minimální mzdy v České republice (ČR), v porovnání se Spolkovou republikou Německo (GE) a Slovenskou republikou (SK) v letech 2011-2015. Je zřejmé, že ze tří definovaných zemí má nejnižší minimální mzdu Česká republika s hodnotou 337,58 eur. V porovnání se Slovenskou republikou, která měla do 1. 1. 1993 stejnou společnou historii, se minimální mzda liší pouze o 42,42 eur. Německo, které je zakládající zemí EU a patří mezi vyspělé státy tohoto společenství, má minimální mzdu na hodnotě 1473 eur. Česká republika oproti Německu má o 1135,42 eur méně.

Tabulka 7: Minimální mzdy ČR, DE, SK

Minimální mzdy ČR, DE, SK (eura)										
Země	2011 S1	2011 S2	2012 S1	2012 S2	2013 S1	2013 S2	2014 S1	2014 S2	2015 S1	2015 S2
ČR	319,22	328,61	310,23	312,01	318,08	308,3	309,91	309,62	331,71	337,58
DE									1 473	1 473
SK	317	317	327	327	337	337	352	352	380	380

Zdroj: vlastní zpracování, (Eurostat, 2015)

8 Spotřeba versus HDP a Statistika rodinných účtů

Spotřeba domácností je nedílnou součástí vzorce HDP pomocí výdajové metody. Tento vzorec je definován pomocí těchto tří položek:

- Výdaje na konečnou spotřebu, která se skládá ze spotřeby domácností, vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem,
- Tvorba hrubého kapitálu, která se skládá z tvorby hrubého fixního kapitálu, změny zásob, čistého pořízení cennosti,
- Čistý export, který se spočítá jako vývoz zboží a služeb snížený o dovoz zboží a služeb.

Tabulka č. 8 ukazuje vývoj HDP, který je vypočítán pomocí výdajové metody v běžných cenách pro sledování struktury od roku 2000-2014. Je z ní patrné, že výdaje domácností mají po celé sledované období dominantní postavení. V průběhu let 2000-2007 klesá podíl domácností na HDP v jednotkách procent, ale celková spotřeba domácností za celé sledované období roste (kromě roku 2009, kdy spotřeba domácností stagnovala). Oproti roku 2008 spotřeba vzrostla pouze o 1,21 %, bylo to způsobeno hospodářskou krizí ve světě. V roce 2007 činil podíl na HDP 45,66 %. V letech 2008-2013 ale tento podíl znovu roste. V roce 2013 překročila spotřeba domácností hranici dvou biliónů, tj. 2 001 435 mil. Kč. V roce 2014 tvoří podíl na spotřebě domácností 47,91 % neboli 2 041 514 mil. Kč. Tento podíl se ale od roku 2013 snížil o 1,18 %. Představuje ale i tak největší položku Hrubého domácího produktu (HDP).

Druhá položka, která nejvíce ovlivňuje HDP, je tvorba hrubého kapitálu, která činí 25,25 % a ve sledovaných letech tato položka klesá.

Třetí položka v pořadí ovlivňování HDP jsou vládní výdaje, které ovlivňují tento makroekonomický ukazatel z 19,44 %.

Další dvě položky, které tvoří HDP, jsou čistý export a neziskové instituce sloužící domácnostem. Tyto dvě položky tvoří nejmenší podíl na tvorbě ukazatele HDP. Čistý export činí 6,72 %, je zřejmé, že tato položka od počátku sledovaného období byla minusovou položkou, což znamená, že v ČR převyšoval import nad exportem, od roku 2004 až k dnešnímu datu je to naopak (export převyšuje import), a tím je ovlivňován i ukazatel HDP pozitivně. Neziskové instituce sloužící domácnostem tvoří zanedbatelnou část, tj. 0,68 %, tato položka se v průběhu let pohybuje v rozmezí 0,57-0,7 %.

Tabulka 8: HDP výdajovou metodou ČR v běžných cenách v mil. Kč, podíly v %

HDP výdajovou metodou ČR (běžné ceny) v mil. Kč, podíly v %											
Rok	Domácnosti (C)	Podíl C na HDP	Vládní instituce (I)	Podíl I na HDP	NISD	Podíl NISD na HDP	Tvorba hrubého kapitálu	Podíl Tvorby hrubého kapitálu na HDP	Saldo vývozu a dovozu	Podíl NX na HDP	Hrubý domácí produkt
2000	1 191 096	50,2	462 089	19,48	16 016	0,68	747 413	31,5	-43 984	-1,85	2 372 630
2001	1 270 126	49,56	499 695	19,5	14 766	0,58	810 301	31,62	-32 209	-1,26	2 562 679
2002	1 325 396	49,55	559 769	20,93	15 635	0,58	808 097	30,21	-34 263	-1,28	2 674 634
2003	1 390 394	49,64	611 669	21,84	15 833	0,57	817 007	29,17	-33 740	-1,2	2 801 163
2004	1 481 541	48,45	634 137	20,74	18 523	0,61	898 575	29,39	24 884	0,81	3 057 660
2005	1 544 679	47,41	664 519	20,4	21 783	0,67	950 309	29,17	76 682	2,35	3 257 972
2006	1 631 011	46,51	699 718	19,95	24 447	0,7	1 055 701	30,1	96 254	2,74	3 507 131
2007	1 749 455	45,66	731 638	19,09	25 708	0,67	1 231 126	32,13	93 892	2,45	3 831 819
2008	1 887 029	47	765 513	19,06	26 330	0,66	1 249 396	31,12	87 078	2,17	4 015 346
2009	1 890 858	48,21	811 710	20,7	27 044	0,69	1 039 879	26,52	152 336	3,88	3 921 827
2010	1 919 942	48,56	809 674	20,48	27 140	0,69	1 074 377	27,17	122 518	3,1	3 953 651
2011	1 957 476	48,66	792 095	19,69	26 764	0,67	1 087 327	27,03	158 849	3,95	4 022 511
2012	1 970 568	48,76	782 666	19,37	27 346	0,68	1 061 235	26,26	199 795	4,94	4 041 610
2013	2 001 435	49,09	801 472	19,66	28 384	0,7	1 009 613	24,76	236 205	5,79	4 077 109
2014	2 041 514	47,91	828 209	19,44	28 975	0,68	1 075 891	25,25	286 297	6,72	4 260 886

Zdroj: vlastní zpracování z přílohy č. 6, (ČSÚ, 2015)

Český statistický úřad sleduje strukturu vydání a spotřeby domácností z makroekonomického ukazatele HDP, používá „metodiku“, která se nazývá Statistika rodinných účtů (SRÚ).

Statistika rodinných účtů sleduje hospodaření soukromých domácností, neboli poskytuje údaje a informace o výši jejich výdajů a struktuře spotřeby - informace ohledně spotřeby v domácnostech tříděných podle klasifikace CZ-COICOP. Z jiné statistiky nelze získat tyto informace ohledně zvyklostí domácností. Dané výsledky slouží jako podklad pro kvalifikované rozhodování při realizaci sociální politiky státu, dále pak pro ekonomický a sociální výzkum. Slouží také pro interní využití ČSÚ – vytvoření spotřebního koše při periodických revizích indexu spotřebitelských cen. SRÚ je jediným zdrojem informací o výdajích domácností ve vazbě na příjmy.

Od roku 2006 zahrnuje všechny typy domácností, obsahuje i doposud nesledované domácnosti nezaměstnaných, domácnosti důchodců s ekonomicky aktivními členy nebo domácnosti, ve které není žádná ekonomicky aktivní osoba.

Klasifikace dle CZ-COICOP byla zavedena od 1. ledna r. 1997, je označována jako Klasifikace individuální spotřeby podle účelu. Je vypracována na základě mezinárodního standardu (Classification of Individual Consumption by Purpose – COICOP).

Domácnosti do systému CZ-COICOP jsou vybírány pomocí záměrného kvótního výběru. Jednotkou tohoto systému je hospodařící domácnost neboli soubor osob společně bydlících, jež se společně podílejí na úhradě základních výdajů domácnosti. Domácnosti jsou také vybírány podle toho, aby složení výběrových znaků odpovídalo struktuře celé ČR.

Do klasifikace se nezapočítávají úspory, ani přijaté půjčky a úvěry. Hrubá peněžní vydání nezahrnují vklady, splacené bezhotovostní půjčky, splacené úvěry a půjčky.

Tato klasifikace se dělí na tři stupně: 14 oddílů, 58 skupin a 157 tříd, které jsou podrobněji definované v následujících podkapitolách 8.1 – 8.13.

8.1 Potravin a nealkoholické nápoje

Potravin a nealkoholické nápoje jsou za rok 2014 druhou největší položkou poměru spotřebních výdajů domácností, činí 20,3 %. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Potravin – 22 641 Kč/rok na osobu:
 - pekárenské výrobky, obiloviny 4 004 Kč/rok na osobu (chléb, pečivo běžné, pečivo jemné, mouka pšeničná, těstoviny, ostatní výrobky z obilovin, rýže),
 - maso 6 225 Kč/rok na osobu, 59,16 kg na osobu (vepřové, hovězí, ostatní masa a vnitřnosti, uzenářské zboží, konzervy, ostatní masné výrobky, drůbež),
 - ryby 696 Kč/rok, 4,92 kg na osobu (ryby čerstvé, hlazené a mražené, ostatní ryby a rybí výrobky),
 - mléko, sýry a vejce 4 556 Kč/rok na osobu (mléko čerstvé, trvanlivé, mléko konzervované a sušené, sýry, jogurty, ostatní mléčné výrobky, vejce, vaječné výrobky),
 - oleje a tuky 1 164 Kč/rok na osobu, 16,45 kg na osobu (máslo, vepřové sádlo a slanina, jedlé oleje, rostlinné a ostatní tuky),
 - ovoce 1 549 Kč/rok na osobu, (citrusy, banány, jádroviny, peckoviny a bobuloviny, ostatní ovoce, ovocné výrobky, suché plody),
 - zelenina, brambory 1 974 Kč/rok na osobu (plodová zelenina, ostatní zelenina, zeleninové výrobky, luštěniny, brambory, výrobky z brambor),
 - cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky 1 630 Kč/rok na osobu (marmelády a džemy, cukr, čokoláda a čokoládové výrobky, cukroviny nečokoládové, cukrářské výrobky, med, ovocné cukry, umělá sladidla,

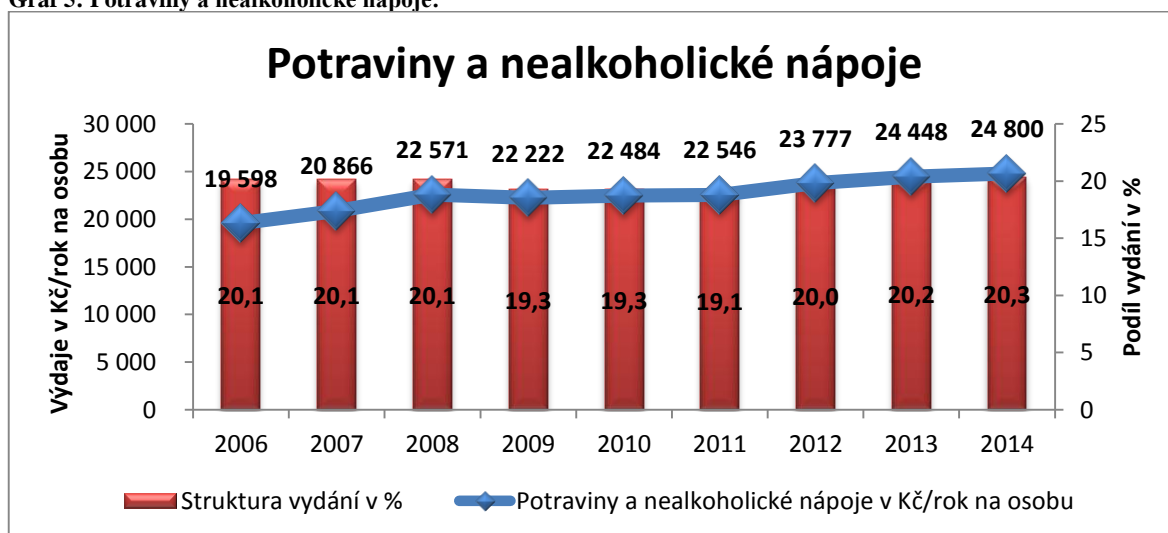
- potravinářské výrobky a přípravky 845 Kč/rok na osobu (polévky a omáčky, sůl, koření, přípravky k doplnění a dochucení jídel, ostatní potraviny a pochutiny).

- Nealkoholické nápoje 2 159 Kč/rok:

- káva, čaj, kakao 999 Kč/rok na osobu (káva, čaj, kávové náhražky a směsi, kakao),
- minerální vody, nealko nápoje a šťávy 1 160 Kč/rok na osobu, (sirupy a koncentráty, ovocné a zeleninové šťávy, minerální a stolní vody, ostatní nealkoholické nápoje) (ČSÚ, 2014).

Graf č. 5 znázorňuje průběh průměrných výdajů domácností a poměr vydání na potraviny a nealkoholické nápoje v období 2006-2014. V roce 2006 celkové výdaje činily 19 598 Kč/rok na osobu, neboli 20,1 % na celkové spotřebě domácností. Tyto výdaje se do roku 2008 zvyšovaly, ale stále tvořily 20,1 %, je to způsobeno tím, že domácnosti sice vydávaly více na potraviny, ale zároveň výdaje se zvyšovaly i v jiných oddílech statistiky rodinných účtů. V následujícím období 2009-2011 se díky celosvětové krizi snížily výdaje domácností na potraviny a nealkoholické nápoje, poměr těchto výdajů se snížil až na hodnotu 19,1 %. Od roku 2012 výdaje znovu stoupají a dostávají se na hodnotu celkového poměru 20 %. Následující dva roky tento poměr stoupá a v roce 2014 činí celkový podíl potravin a nealkoholických nápojů 20,3 %, což je v průměru 24 800 Kč/rok na osobu.

Graf 5: Potraviny a nealkoholické nápoje:

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

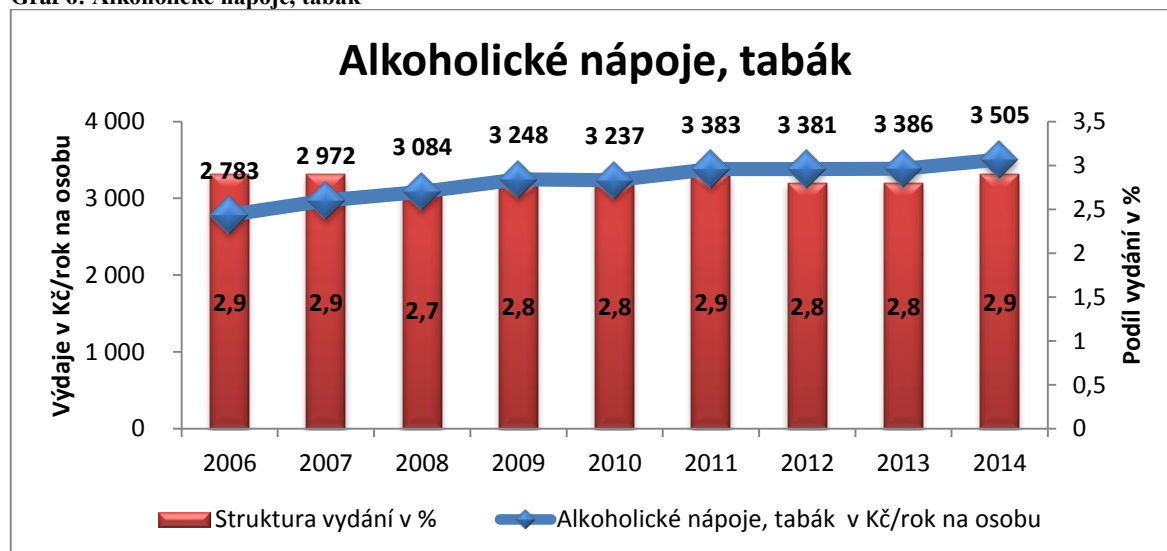
8.2 Alkoholické nápoje, tabák

Alkoholické nápoje a tabák jsou za rok 2014 třetí nejnižší položkou poměru spotřebních výdajů domácností, činí 2,9 %. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Alkoholické nápoje 1797 Kč/rok na osobu:
 - lihoviny 393 Kč/rok, 1,64 l na osobu,
 - víno 594 Kč/rok, 7,35 l na osobu,
 - pivo 810 Kč/rok, 38,8 l na osobu.
- Tabák 1 708 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 6 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr výdajů na alkoholické nápoje a tabák za období 2006-2014. V roce 2006 činil podíl na výdajích domácností 2,9 %, což je v průměru 2 783 Kč/rok na osobu. Následující rok byl tento podíl stejný, ale v roce 2008 tento podíl klesl na hodnotu 2,7 % a v letech 2009 a 2010 činil 2,8 % díky celosvětové krizi. V roce 2011 ekonomika rostla a rovněž výdaje na alkohol a tabák, ale v roce 2012 opět tento poměr poklesl na hodnotu 2,8 %. Výdaje v korunách na osobu a rok klesly o jednotky korun v důsledku prohibice, která v tomto roce nastala, ale trvala krátkou dobu, takže se to neprojevalo na výdajích domácností. V roce 2014 činily výdaje domácností v průměru 3 505 Kč/rok na osobu, což je 2,9 % podíl na celkové spotřebě.

Graf 6: Alkoholické nápoje, tabák

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

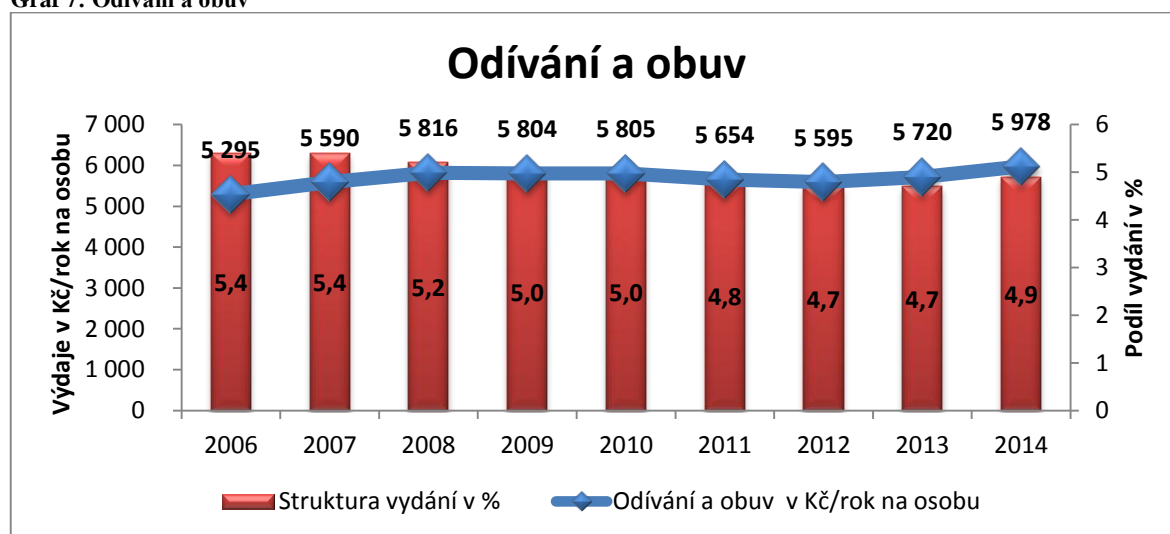
8.3 Odívání a obuv

V roce 2014 je odívání a obuv osmou položkou v poměru spotřebního vydání domácností, činí 4,9 %. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Odívání 4 476 Kč/rok na osobu:
 - oděvní materiály 12 Kč/rok, 0,08 m na osobu,
 - oděvy 4 141 Kč/rok na osobu (prádlo a pletené ošacení pánské, dámské, dětské, konfekce pánská, dámská, dětská, punčochy a ponožky pánské, dámské a dětské),
 - oděvní doplňky a textilní galanterie 277 Kč/rok na osobu (oděvní doplňky, textilní galanterie).
- Obuv 1 502 Kč/rok na osobu:
 - obuv 1466 Kč/rok (obuv pánská, obuv dámská, obuv dětská),
 - opravy a půjčování obuvi 37 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 7 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr výdajů na odívání a obuv v období 2006-2014. Výdaje domácností v roce 2006 činily v průměru 5 295 Kč/rok na osobu, což je 5,4 % na celém spotřebním koši. Tento poměr v průběhu let klesal, ale celková spotřeba nejdříve rostla a pak nepatrně klesala až do roku 2012, kdy činila v průměru 5 595 Kč/rok na osobu, struktura vydání představovala 4,7 %, což je nejnižší hodnota za celé sledované období. Od toho roku výdaje domácností rostly a v roce 2014 činily v průměru 5 978 Kč/rok na osobu, čím se poměr zvýšil na 4,9 % spotřebního koše.

Graf 7: Odívání a obuv

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.4 Bydlení, voda, energie, paliva

Bydlení, voda, energie, paliva je první položkou z poměru spotřebního koše za rok 2014 a činí 21,5 %. Jde o nejdůležitější položku spotřebního koše, která ovlivňuje celkové výdaje domácností. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Nájemné z bytu 7 062 Kč/rok na osobu:
 - nájemné za hlavní bydliště 6 925 Kč/rok na osobu,
 - ostatní nájemné 137 Kč/rok.

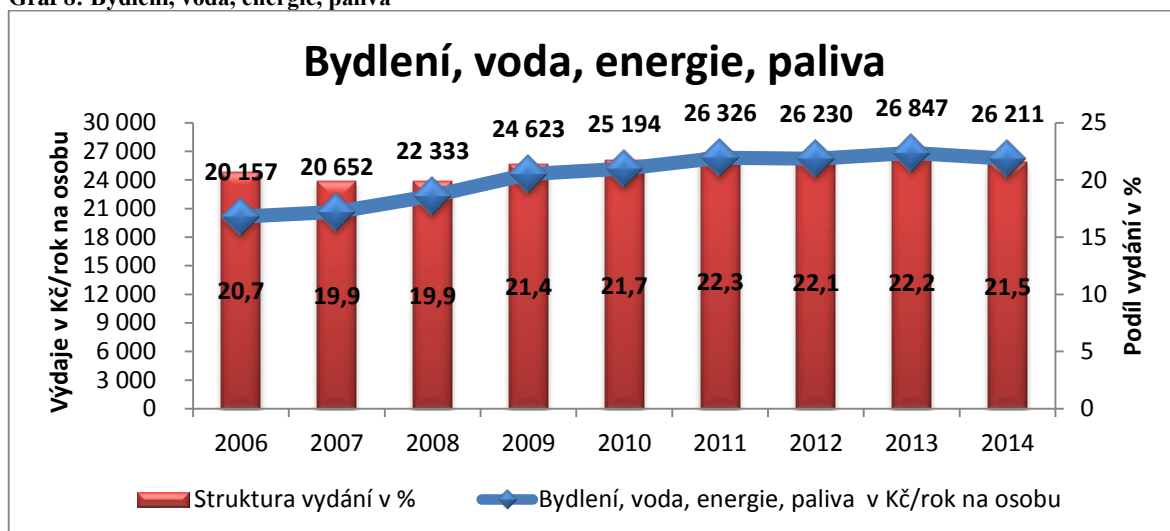
- Běžná údržba a drobné opravy bytu 1 965 Kč/rok na osobu:
 - výrobky pro běžnou údržbu bytu 1 209 Kč/rok na osobu,
 - služby pro běžnou údržbu bytu 756 Kč/rok na osobu.

- Dodávka vody a jiné služby související s bydlením 2 918 Kč/rok na osobu:
 - vodné a stočné 1 950 Kč/rok na osobu,
 - sběr pevných odpadů 521 Kč/rok na osobu,
 - další služby související s bydlením 446 Kč/rok na osobu.

- Elektrická a tepelná energie, plyn paliva 14 266 Kč/rok na osobu:
 - elektrická energie 6 109 Kč/rok na osobu,
 - plynná paliva 4 190 Kč/rok na osobu (plyn ze sítě, plyn v bombách),
 - kapalná paliva 12 Kč/rok na osobu,
 - tuhá paliva 785 Kč/rok na osobu,
 - teplo a teplá voda 3 169 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 8 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr výdajů na bydlení, vodu, energii a paliva v období 2006-2014. V roce 2006 výdaje domácností činily v průměru 20 157 Kč/rok na osobu, což je 20,7 % z celkového spotřebního koše. Následující roky výdaje ale pro tuto kategorii rostly, kromě roku 2012 a 2014. Nejvyšší výdaje byly v roce 2013, činily v průměru 26 847 Kč/rok na osobu. V posledním roce 2014 se tyto výdaje snížily na hodnotu v průměru 26 211 Kč/rok na osobu a poměr na spotřebním koši byl 21,5 %.

Graf 8: Bydlení, voda, energie, paliva

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.5 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy

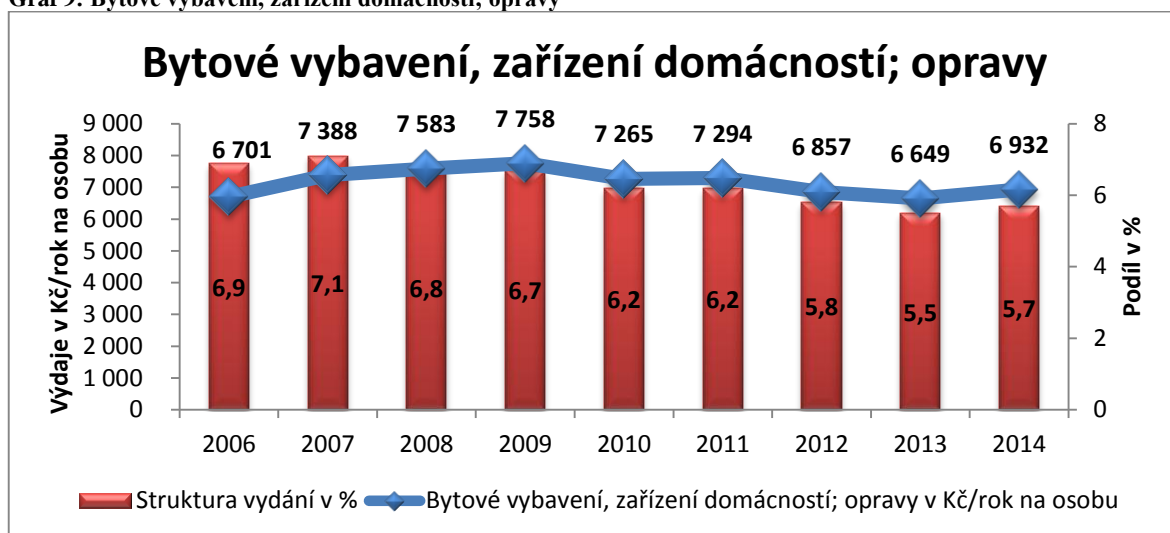
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy činily na celkových výdajích domácností v průměru 6 932 Kč/rok na osobu, což je 5,7 %, a tímto tato kategorie obsazuje šesté místo ve spotřebním koši. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Nábytek a bytové zařízení a ostatní podlahové krytiny 2 103 Kč/rok na osobu: (nábytek a bytové zařízení a doplňky).
- Bytový textil 613 Kč/rok na osobu:
 - dekorační tkaniny, přikrývky a jiný bytový textil 287 Kč/rok na osobu,
 - ložní a stolní prádlo 326 Kč/rok na osobu.
- Přístroje a spotřebiče pro domácnost 1 571 Kč/rok na osobu:
 - velké přístroje pro domácnost 1 205 Kč/rok na osobu (chladničky, mrazničky, pračky, sušičky prádla, myčky nádobí, vařící, vyhřívací a větrací zařízení, ostatní zařízení pro domácnosti),
 - malé domácí elektronické spotřebiče 281 Kč/rok na osobu,
 - opravy domácích přístrojů a spotřebičů 86 Kč/rok na osobu.
- Nádobí a kuchyňské potřeby 517 Kč/rok na osobu:
 - skleněné, porcelánové, keramické nádobí 142 Kč/rok na osobu,
 - kovové nádobí a příbory 131 Kč/rok na osobu,
 - ostatní kuchyňské potřeby 244 Kč/rok na osobu.
- Výrobky pro dům a zahradu 623 Kč/rok na osobu:
 - motorové nářadí a nástroje 281 Kč/rok na osobu,
 - ruční nářadí, nástroje a jiné potřeby 341 Kč/rok na osobu.

- Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti 1 506 Kč/rok na osobu:
 - spotřební zboží pro domácnosti 1475 Kč/rok na osobu (prací prostředky, čisticí a úklidové prostředky a jiné drogistické zboží, ostatní potřeby pro domácnosti),
 - domácí a domovní služby 31 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 9 znázorňuje průměrné výdaje domácností a jejich poměr na bytové vybavení, zařízení domácnosti; oprav za období 2006-2014. Poměr těchto výdajů na spotřebním koši v průběhu sledovaného období kolísá. Celkové výdaje nejdříve rostou do roku 2009 v průměru na hodnotu 7 758 Kč/rok na osobu, ale následující rok propadly v průměru na 7 265 Kč/rok na osobu, v roce 2011 mírně tyto výdaje vzrostly, ale následně klesají až do roku 2013, kdy výdaje domácností činí v průměru 6 649 Kč/rok na osobu. V posledním roce 2014 tyto výdaje opět rostou a činí v průměru 6 932 Kč/rok na osobu, čímž poměr těchto výdajů vzrostl na hodnotu 5,7 % na spotřebním koši.

Graf 9: Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.6 Zdraví

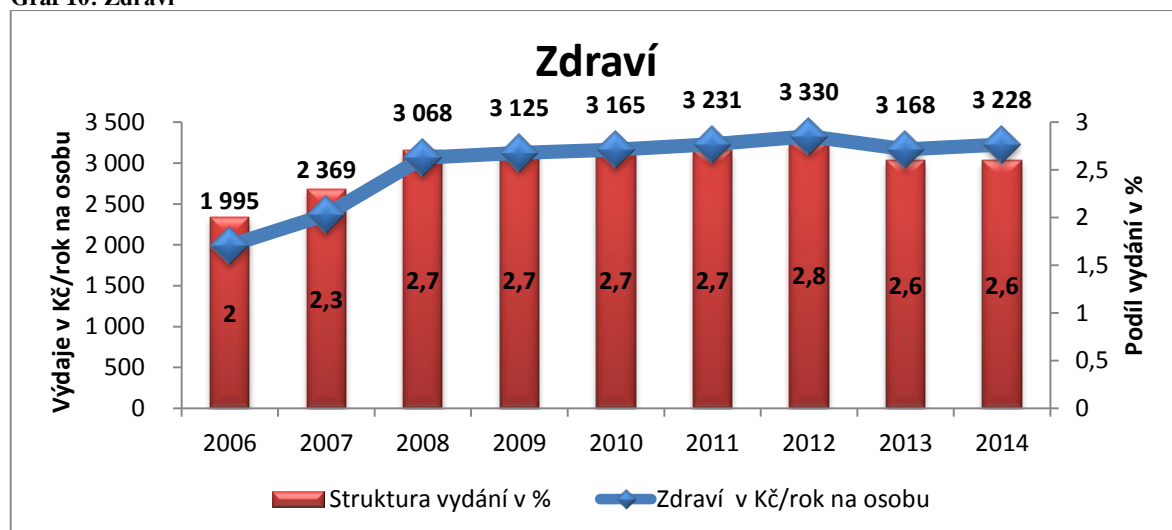
Zdraví činilo na celkových výdajích domácností v průměru 3 228 Kč/rok na osobu, což je 2,6 % poměr na celkovém spotřebním koši, obsadilo tak poslední dvanácté místo. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Léčiva a zdravotnické prostředky 2 201 Kč/rok na osobu:
 - léčiva 1748 Kč/rok na osobu (léky předepsané lékařem, léky bez receptu a další léčiva),
 - Ostatní zdravotnické výrobky 45 Kč/rok na osobu,
 - Ortopedické a terapeutické pomůcky 408 Kč/rok na osobu.

- Ambulantní zdravotní péče 929 Kč/rok na osobu:
 - Ambulantní lékařská péče 333 Kč/rok na osobu,
 - Ambulantní stomatologická péče 530 Kč/rok na osobu,
 - Ambulantní zdravotní péče ostatní 66 Kč/rok na osobu.
- Ústavní zdravotní péče 99 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 10 znázorňuje průměrné výdaje peněz na osobu za rok v období 2006-2014 domácnostmi a poměr výdajů na spotřebním koši za zdraví. Poměr na spotřebním koši během sledovaného období kolísal, nejnižší podíl byl v roce 2006 – 2 %. V důsledku zákona č. 261/2007 byly zavedeny regulační poplatky ve zdravotnictví, a tím se i hodnota výdajů za zdraví zvýšila v průměru o 699 Kč/rok na osobu. Nejvyšší poměr byl v roce 2012, kdy činil 2,8 %. V roce 2014 tento poměr klesl na hodnotu 2,6 %, domácnosti tedy vydaly v průměru 3 228 Kč/rok na osobu. Celkové výdaje v průběhu sledovaného období rostly, kromě roku 2013, kdy mírně poklesly.

Graf 10: Zdraví

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.7 Doprava

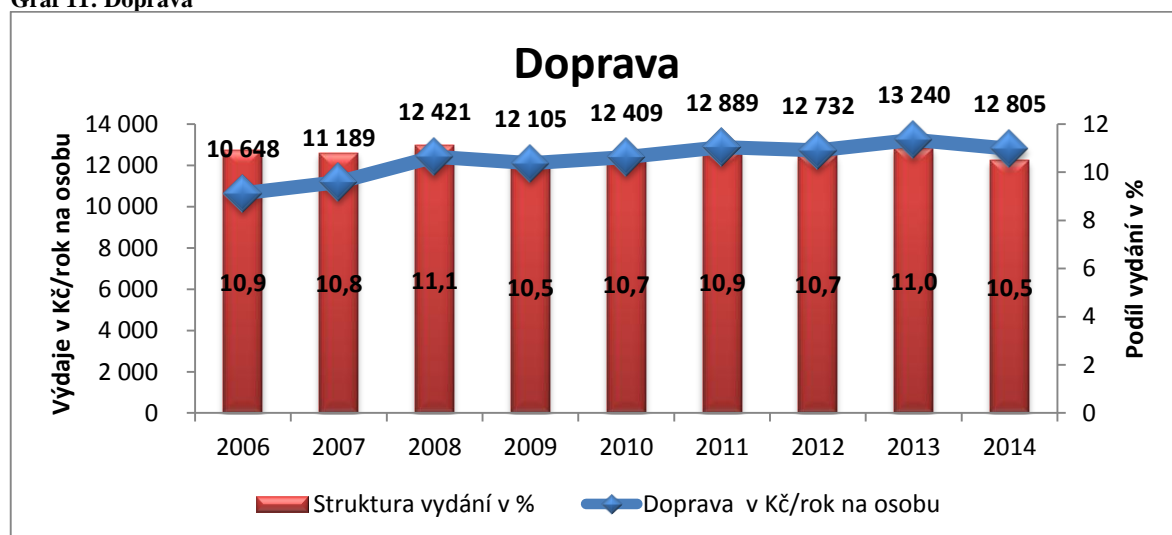
Doprava činila v roce 2014 na poměru ve spotřebním koši 10,5 % a tím získala čtvrté místo ve struktuře výdajů domácností, ty vydaly na tuto kategorii v průměru 12 805 Kč/rok na osobu. Obsahuje následující skupiny a třídy za rok 2014 v průměrech:

- Nákup osobních dopravních prostředků 2 498 Kč/rok na osobu:
 - automobily (nové, ojeté) 2 205 Kč/rok na osobu,
 - motocykly 98 Kč/rok na osobu,
 - jízdní kola 195 Kč/rok na osobu.

- Provoz osobních dopravních prostředků 8 480 Kč/rok na osobu:
 - náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky 597 Kč/rok na osobu,
 - pohonné hmoty, oleje, a podobné přípravky 6 376 Kč/rok na osobu,
 - údržba a opravy osobních dopravních prostředků 1 036 Kč/rok na osobu,
 - ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy 471 Kč/rok na osobu.
- Dopravní služby 1827 Kč/rok na osobu:
 - kolejová osobní doprava 384 Kč/rok na osobu,
 - silniční osobní doprava 785 Kč/rok na osobu (městská, meziměstská, taxi),
 - letecká osobní doprava 92 Kč/rok na osobu,
 - námořní a říční osobní doprava 10 Kč/rok na osobu,
 - kombinovaná osobní doprava 523 Kč/rok na osobu,
 - ostatní placené služby v dopravě 33 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 11 znázorňuje průměrné výdaje domácností a jejich poměr na dopravě v průběhu sledovaného období 2006-2014. V roce 2006 poměr na spotřebním koši činil 10,9 %, neboli v průměru 10 648 Kč/rok na osobu, následující dva roky průměrné výdaje na osobu rostly, ale poměr kolísal. Následující rok 2009 průměrné výdaje klesly o 316 Kč/rok na osobu a poměr na spotřebním koši činil 10,5 %, což je nejnižší hodnota. V následujících letech průměrné výdaje domácností rostou, výjimkou jsou roky 2012 a 2014, kdy mírně klesly. V roce 2014 poměr na spotřebním koši činí 10,5 % stejně jako v roce 2009 a v průměru domácnosti za dopravu vydaly 12 805 Kč/rok na osobu.

Graf 11: Doprava

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

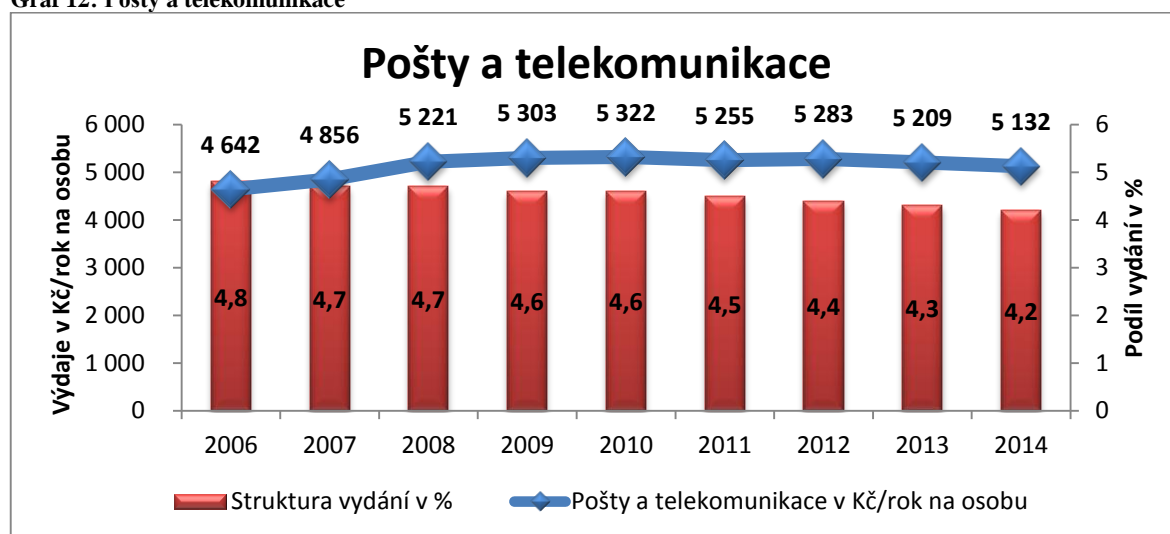
8.8 Pošty a telekomunikace

Pošty a telekomunikace obsadila deváté místo ve spotřebním koši s hodnotou 4,2 %. Výdaje domácností činily v průměru 5 132 Kč/rok na osobu v roce 2014. Obsahuje následující skupiny a třídy pro rok 2014 v průměrech:

- Poštovní služby 89 Kč/rok na osobu.
- Telefonní a telefaxová zařízení 349 Kč/rok na osobu:
 - Pevná a bezdrátová telefonní a faxová zařízení 1 Kč/rok na osobu,
 - Mobilní telefony 348 Kč/rok na osobu.
- Telefonické a telefaxové služby 4 694 Kč/rok na osobu (služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení i provoz mobilního telefonu, služby internetového spojení) (ČSÚ, 2014).

Graf č. 12 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr na spotřebním koši v kategorii pošty a telekomunikace, kdy poměr v roce 2006 činil 4,8 % a až do roku 2014 klesá, ale průměrné výdaje na osobu a rok nejdříve rostou až do roku 2010 na průměrnou hodnotu 5 322 Kč/rok na osobu. Následně kolísají do roku 2012, kdy průměrná hodnota činí 5 283 Kč/rok na osobu, následující dva roky už jen klesají a v roce 2014 činí 5 132 Kč/rok na osobu. Tento průběh výdajů vznikl v důsledku rozšíření pokrytí internetového připojení a zároveň v důsledku jeho rozšíření i do mobilních telefonů či tohoto připojení do televizních zařízení. Další důvod, který tento průběh mohl zapříčinit, je zvýšení prodeje bezdotykových mobilních zařízení.

Graf 12: Pošty a telekomunikace

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.9 *Rekreace a kultura*

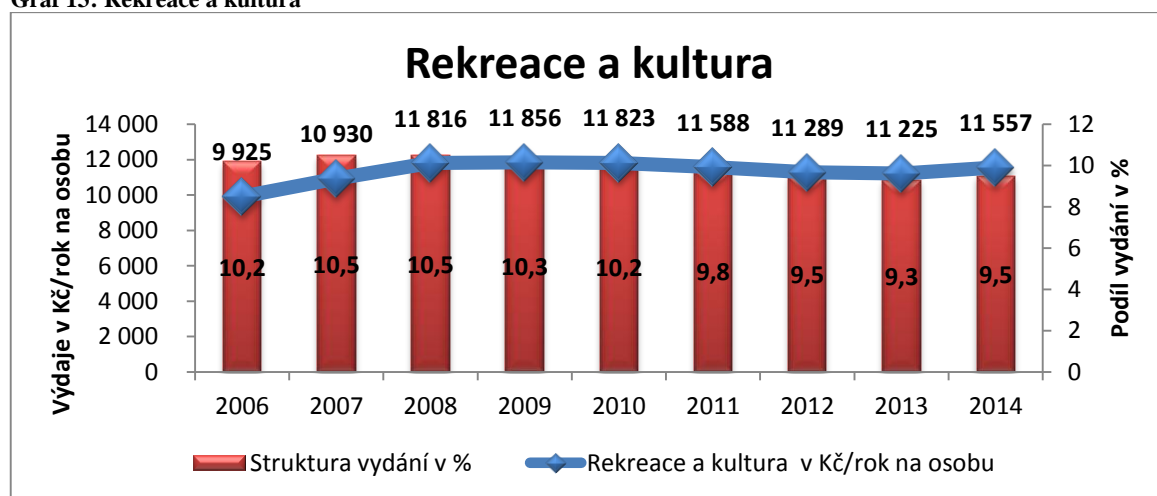
Rekreace a kultura v roce 2014 činila 9,5 % na celkovém poměru v struktuře výdajů domácností, což je páté místo, neboli 11 557 Kč/rok na osobu. Obsahuje následující skupiny a třídy pro rok 2014 v průměrech:

- Zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat 1 280 Kč/rok na osobu:
 - zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu a zvuku 446 Kč/rok na osobu (televizní přijímače, videa a DVD zařízení, rozhlasové přijímače, audiozařízení),
 - fotografická a kinematografická zařízení, optické přístroje 104 Kč/rok na osobu,
 - zařízení pro zpracování dat 580 Kč/rok na osobu,
 - nosná média pro záznam obrazu a zvuku 92 Kč/rok na osobu,
 - opravy zařízení a vybavení audiovizuálního, fotografického a pro zpracování dat 59 Kč/rok na osobu.
- Další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu 104 Kč/rok na osobu:
 - výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci ve volné přírodě 60 Kč/rok na osobu,
 - hudební nástroje a výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci uvnitř 40 Kč/rok na osobu,
 - údržba a opravy dalších výrobků dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu 3 Kč/rok na osobu.
- Ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady; domácí zvířata 3 048 Kč/rok na osobu:
 - hry, hračky a sběratelské předměty 775 Kč/rok na osobu,
 - zařízení pro sport, kempink a rekreaci ve volné přírodě 379 Kč/rok na osobu,
 - květiny a zahrady (květiny okrasné rostliny a výrobky z květin, potřeby pro pěstování okrasných rostlin) 731 Kč/rok na osobu,
 - domácí zvířata a potřeby pro jejich chov 983 Kč/rok na osobu,
 - veterinární a ostatní služby pro domácí zvířata 180 Kč/rok na osobu.
- Rekreační a kulturní služby 3 097 Kč/rok na osobu:
 - rekreační a sportovní služby 933 Kč/rok na osobu,
 - kulturní služby 2 025 Kč/rok na osobu (kulturní a zábavní služby, rozhlas a televize).
 - herny a loterie 140 Kč/rok na osobu.
- Noviny, knihy, papírenské zboží 1 246 Kč/rok na osobu:
 - knihy 432 Kč/rok na osobu (knihy, učebnice),
 - noviny a periodické časopisy 573 Kč/rok na osobu,

- ostatní tiskoviny 71 Kč/rok na osobu,
 - papírenské zboží, potřeby k psaní a kreslení 170 Kč/rok na osobu.
- Dovolená s komplexními službami 2 782 Kč/rok na osobu:
 - rekreace tuzemská 772 Kč/rok na osobu,
 - rekreace zahraniční 2 010 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 13 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr na spotřebním koši v kategorii rekreace a kultura, kdy poměr v roce 2006 činil 10,2 %, což je v průměru 9 925 Kč/rok na osobu, jde o nejnižší průměrné vydání na osobu a rok za celé sledované období 2006-2014. Poměr v této kategorie na spotřebním koši do roku 2008 stoupal a v následujících letech tento poměr začal klesat, až se dostal na hodnotu 9,3 %, což je nejnižší poměr za celé sledované období. Následující rok tento poměr stoupl na hodnotu 9,5 %. Pokud jde o průměrné výdaje na osobu a rok, které v průběhu let kolísají, nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2009, činily v průměru 11 856 Kč/rok na osobu. Následně začaly klesat až do roku 2013, výdaje činily v průměru 11 225 Kč/rok na osobu, a následující rok opět stouply na průměrnou hodnotu 11 557 Kč/rok na osobu.

Graf 13: Rekreace a kultura

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.10 Vzdělání

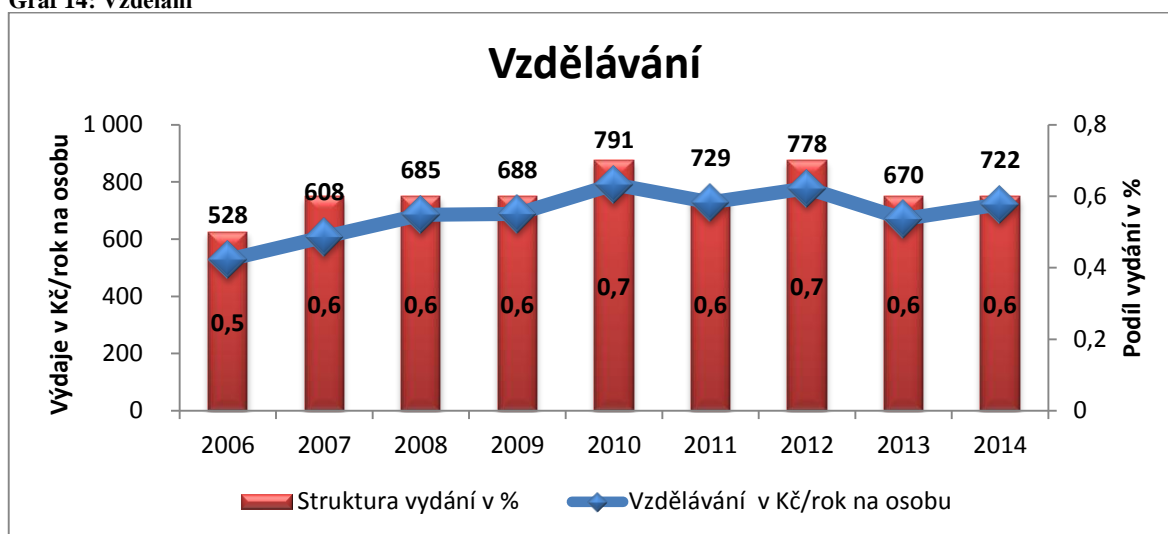
Vzdělání má v roce 2014 nejnižší poměr na celkových výdajích domácností, a činí tedy 0,6 %, což je dvanácté místo s průměrnou hodnotou 722 Kč/rok na osobu. Obsahuje následující skupiny a třídy pro rok 2014 v průměrech:

- Předškolní a základní vzdělání 169 Kč/rok na osobu (mateřská škola, základní škola 1. – 5. ročník).

- Střední vzdělání 52 Kč/rok na osobu (vyšší ročníky základních škol, nižší ročníky víceletých gymnázií, střední školy a učiliště).
- Pomaturitní a nástavbové vzdělání 12 Kč/rok na osobu.
- Vyšší a vysokoškolské vzdělávání 165 Kč/rok na osobu.
- Vzdělávání nedefinované podle úrovně 324 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 14 znázorňuje průměrné výdaje domácností na celkové spotřebě a poměr na spotřebním koši v průběhu let 2006-2014. V roce 2006 průměrné výdaje domácností činily 528 Kč/rok na osobu, jde o nejnižší hodnotu za celé sledované období, poměr v tomto roce na celkových výdajích činil 0,5 %. Následující roky 2007-2014 tento poměr kolísá v hodnotách 0,6 %-0,7 %. A celkové průměrné výdaje také kolísají v závislosti v poměru na spotřebním koši. V roce 2010 tyto průměrné výdaje činí 791 Kč/rok na osobu, jde o nejvyšší hodnotu za celé sledované období. V roce 2014 činí tyto průměrné výdaje 722 Kč/rok na osobu.

Graf 14: Vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.11 Stravování a ubytování

Stravování a ubytování má sedmé místo v poměru na struktuře spotřebního koše s hodnotou 5,3 % a s průměrem 6 509 Kč/rok na osobu v roce 2014. Obsahuje následující skupiny a třídy pro rok 2014 v průměrech:

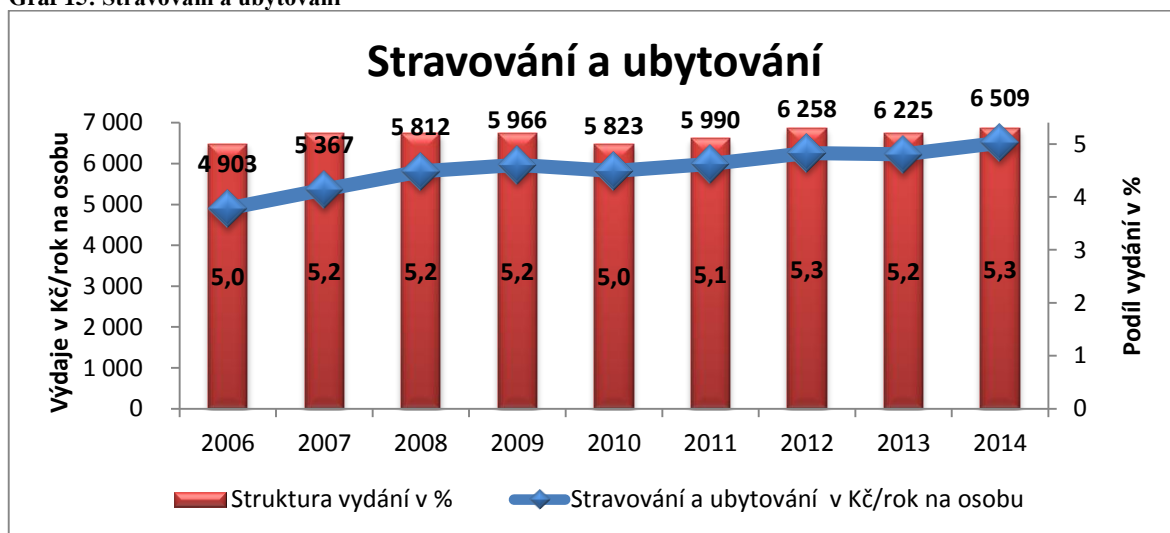
- Stravovací služby 5 338 Kč/rok na osobu:
 - Restaurace, kavárny a podobná zařízení veřejné stravování 3 758 Kč/rok na osobu (jídla, nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje),

- Jídelny 1 579 Kč/rok na osobu (závodní jídelny, školní jídelny, stravování v mateřské škole.

- Ubytovací služby 1 171 Kč/rok na osobu (ČSÚ, 2014).

Graf č. 15 znázorňuje průměrné výdaje domácností a poměr výdajů na spotřebním koši během sledovaného období 2006-2014. Poměr na spotřebním koši v roce 2006 měl nejnižší hodnotu spolu s rokem 2010, tato hodnota činí 5 %. V průběhu let tento poměr kolísal, nejvyšší poměr na spotřebním koši byl v roce 2012, tj. 5,3 %, zároveň v tomto roce byla poprvé překročena průměrná hodnota šesti tisíc, průměrná částka pro tento rok činila 6 258 Kč/rok na osobu. V následujících letech průměrná hodnota neklesla pod tuto hranici a v roce 2014 průměrné výdaje na osobu za rok činily 6 509 Kč.

Graf 15: Stravování a ubytování

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.12 Ostatní zboží a služby

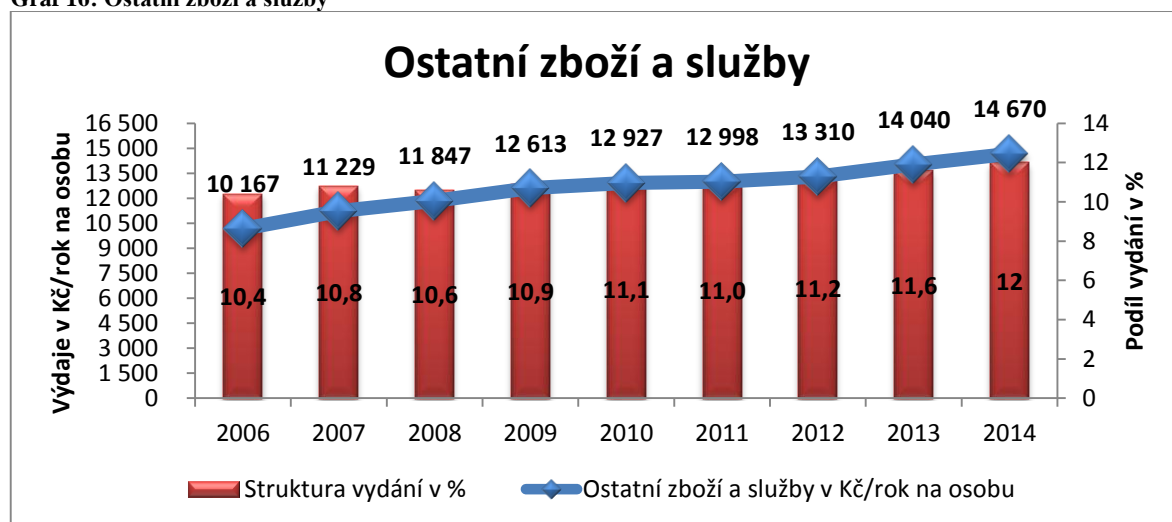
Ostatní zboží a služby obsadily čtvrté místo v poměru na spotřebním koši s průměrnými výdaji domácností s částkou 14 670 Kč/rok na osobu. Obsahuje následující skupiny a třídy pro rok 2014 v průměrech:

- Osobní péče 3 708 Kč/rok na osobu:
 - kadeřnické salóny a zařízení osobní péče 1 126 Kč/rok na osobu,
 - elektrické přístroje pro osobní péči 76 Kč/rok na osobu,
 - ostatní předměty a výrobky pro osobní péči 2 506 Kč/rok na osobu (drogistické zboží pro osobní hygienu, kosmetické zboží).

- Osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené 853 Kč/rok na osobu:
 - klenoty, hodiny a hodinky 322 Kč/rok na osobu,
 - ostatní osobní potřeby a doplňky 531 Kč/rok na osobu (cestovní potřeby a doplňky, dětské kočárky, nosítka, sedačky, ostatní průmyslové zboží).
- Sociální péče 110 Kč/rok na osobu.
- Pojištění 8 980 Kč/rok na osobu:
 - životní pojištění (životní pojištění, penzijní připojištění) 6 518 Kč/rok na osobu,
 - pojištění související s bydlením 624 Kč/rok na osobu,
 - pojištění související se zdravím 599 Kč/rok na osobu,
 - pojištění související s dopravou 1 161 Kč/rok na osobu,
 - ostatní pojištění 79 Kč/rok na osobu.
- Finanční služby jinde neuvedené 627 Kč/rok na osobu.
- Ostatní služby jinde neuvedené 393 Kč/rok na osobu (poradenské, administrativní a jiné služby, správní a jiné poplatky) (ČSÚ, 2014).

Graf č. 16 znázorňuje průměrné výdaje domácností na osobu a rok a poměr na spotřebním koši ve sledovaném období 2006-2014. Průměrné výdaje domácností v tomto sledovaném období nekolísaly jako v předešlých kategoriích spotřebního koše, ale na rozdíl od nich v celém sledovaném období rostou, na rozdíl od poměru na spotřebním koši, které kolísalo. V roce 2006 podíl na struktuře vydání činil 10,4 % následně v období 2007-2011 kolísalo z hodnoty 10,5 % až na hodnotu 11,1 %. A následně rostl až do roku 2014, kdy činil 12 % s průměrnou hodnotou výdajů domácností 14 670 Kč/rok na osobu.

Graf 16: Ostatní zboží a služby

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2014)

8.13 Vydání neklasifikovaná jako spotřební

Do této kategorie spadají další průměrná vydání za rok 2014, která nejsou klasifikovaná v předešlých kategoriích, činí v průměru 13 103Kč/rok na osobu, patří sem:

- Pořízení a rekonstrukce domu, bytu 7 811 Kč/rok na osobu (výrobky pro výstavbu a rekonstrukci domu, bytu, práce na výstavbě a rekonstrukci domu, bytu, koupě nemovitostí).
- Vydání jinde neuvedená 5 293 Kč/rok na osobu (hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství, nákup cenných papírů, daň z nemovitosti, dědická, apod.; příspěvky organizacím, peněžní transfery osobám mimo domácnost, vydání na soukromé podnikání, ostatní vydání) (ČSÚ, 2014).

9 Výsledky

Souhrnem lze říci, že HDP b. c. v průběhu sledovaných let 1990-2014 neustále rostl, kromě roku 2009, kdy nastala celosvětová krize a ekonomika stagnovala, HDP se díky ní propadl o 93 519 mil. Kč. Spotřeba domácností v ten samý rok také spíše stagnovala, protože se lidé snažili šetřit do budoucna, ale pro ekonomiku by bylo lepší, kdyby více utráceli. Celkové průměrné spotřební vydání na osobu a rok (2009) se zvýšilo pouze o 3 053 Kč. V době krize se snížilo spotřební vydání v průměrech na osobu za rok v následujících oddílech spotřebního koše, tj. potraviny a nealkoholické nápoje, odívání a obuv a zároveň i doprava. Jsou ale i oddíly spotřebního koše, ve kterých se spotřební vydání v průměru na osobu za rok zvýšilo, tj. alkoholické nápoje, bydlení, voda, energie a paliva, bytové vybavení, zařízení domácností; opravy, zdraví, pošty a telekomunikace, rekreace a kultura, vzdělání, stravování a ubytování a také ostatní služby a zboží.

V následujícím roce 2010 celková spotřeba domácností začíná pomalu růst, rostou také spotřební vydání na osobu a rok. Vývoj spotřebního koše se ale změnil, oddíly, ve kterých se snížilo vydání v průměrech na osobu a rok, jsou: alkoholické nápoje; tabák, bytové vybavení, zařízení domácností; opravy, rekreace a kultura, stravování a ubytování. Lidé šetří na věcech, které v životě potřebují méně. Zároveň si připlatili za potraviny a nealkoholické nápoje, odívání a obuv, bydlení, vodu, energie a paliva, zdraví, dopravu, pošty a telekomunikace, vzdělání a ostatní zboží a služby.

V následujících letech 2011-2014 HDP b. c. i celková spotřeba roste. Struktura spotřebního koše se během těchto let mění, ale celkové spotřební vydání na osobu a rok stále roste. Celkové průměrné spotřební vydání činí 122 049 Kč/rok na osobu v roce 2014, průměrné výdaje neklasifikované jako spotřební činí pro tento rok 13 103 Kč/rok na osobu. Růst spotřeby se projevil i v roce 2015, kdy spotřeba a zároveň HDP skutečně rostou.

10 Závěr

Spotřeba je jeden z nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů, který ovlivňuje národní hospodářství a zároveň i celkovou ekonomiku státu. Je nejdůležitější a zároveň hlavní složkou HDP, který měří objem finální produkce. Spotřeba domácností se podílí více jak 47 % na HDP. Spotřeba a zároveň HDP s. c. v průběhu let roste kromě roku 2009, kdy byla celosvětová krize a spotřeba klesla, HDP se propadl o 4,8 %. Následující roky se ale ekonomika vzpamatovává a HDP České republiky znovu roste. V roce 2011 opět překračuje hranici čtyř biliónů a následně kolísá až do roku 2014, v němž dosahuje hodnoty 4 052 620 mil Kč. Pokud se porovná výkonnost ekonomiky České republiky se Spolkovou republikou Německo a Slovenskou republikou, je zjištěno, že všechny tři ekonomiky propadly v roce 2009 v důsledku celosvětové krize. Spolková republika Německo má nejvyšší HDP ze všech tří sledovaných zemí a nejnižší HDP má Slovenská republika. Česká republika na rozdíl od druhých dvou ekonomik propadla i v letech 2012-2014.

Spotřeba je ovlivňována makroekonomickými ukazateli, jako je úroková míra, úspory a důchod, popřípadě mzda. Úroková míra neboli úroková sazba se člení do několika podkategorií, z kterých vyplývá, že jednotlivé úrokové míry v průběhu sledovaných let 2004-2015 kolísají a nelze jasně stanovit jejich průběh. Úroková míra – PRIBOR, v průběhu sledovaných let 2010-2014 klesá. Jde o úrokovou míru, kterou vyhlašuje ČNB za poskytnuté depozitum. Úspory jsou kolísavou veličinou, kterou tvoří domácnosti v nepříznivých obdobích, jako je například rok 2008-2009, kdy domácnosti v krizi začaly více spořit. V porovnání s EU27 je ČR v pásmu podprůměru celkových úspor EU27. Na celkových úsporách hospodářství se podílí nejen domácnosti, ale také nefinanční podniky, finanční instituce a vládní instituce, přičemž nejvyšší úspory tvoří nefinanční podniky. Mzdy a platy, jako prostředky pro spotřebu, v průběhu let 2005-2015 kolísají, na rozdíl od minimální mzdy, jež je nejnižší přípustnou výší odměny za práci. Minimální mzda v porovnání se Spolkovou republikou Německo a Slovenskou republikou, je v ČR ze všech tří států nejnižší, ale vláda se jí v posledních letech usilovně snaží navýšit.

Spotřeba domácností jako součást HDP činí 47,91 %, což je 2 042 mld. Kč v roce 2014, na počátku sledovaného období 2000 činila dokonce i 50,20 %. Jde o největší položku HDP. Český statistický úřad také sleduje strukturu vydání domácností, tato struktura se nazývá Statistika rodinných účtů, která spotřebu domácností třídí dle

klasifikace CZ-COICOP, jež se dělí na 14 oddílů, 58 skupin a 157 tříd, následně byla zkoumána SRÚ v období 2006-2014.

První nejvýznamnější položkou v roce 2014 jsou výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva, která činí 21,5 %, což je o 1,5 % více než na potravinách a nealkoholických nápojích. Tímto potraviny a nealkoholické nápoje získaly druhý největší podíl na struktuře vydání domácností s 24 800 Kč/rok na osobu. Třetí v pořadí jsou ostatní zboží a služby s průměrnou hodnotou 14 670 Kč/rok na osobu. Doprava, která jako poslední přesahuje desetiprocentní hranici, je čtvrtou největší položkou struktury vydání domácností. Další tři položky přesahují pětiprocentní hranici, jde o rekreaci a kulturu, bytové vybavení, zařízení domácností; opravy a stravování a ubytování. Položky odívání a obuv, pošty a telekomunikace mají podíl na struktuře vydání nižší než je pětiprocentní hranice. Alkoholické nápoje a zdraví jsou dvě položky, jež se podílí na struktuře výdajů s 2,9 % a 2,6 %. Poslední dvanáctou položkou v SRÚ je vzdělání, s průměrnou hodnotou 722 Kč/rok na osobu. Jednotlivé položky ze SRÚ v průběhu let kolísaly, stejně tak jako HDP a celková spotřeba domácností jako důležitá součást HDP.

11 Zdroje:

11.1 Seznam bibliografické citace

- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Roman SVOBODA. *Mikroekonomie: teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 283 s. ISBN 978-80-7380-453-4.
- BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana; SVOBODA, Roman. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 206 s. ISBN 978-80-7380-369-8.
- FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník: [praktická příručka nejen pro studenty ekonomie]*. 5. rozš. vyd. Praha: A plus, 1999, 183 s. ISBN 80-902-5142-0.
- FRANK, Robert H. *Ekonomie* /. 1. vyd. Praha: Grada, 2003. 803 s.: il. ISBN 80-247-0471-4
- HOLMAN, R. *Ekonomie*. 3. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, 714 s. ISBN 80-7169-681-6.
- HOLMAN, Robert. *Mikroekonomie: středně pokročilý kurs*. 2. akt. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, xvi, 592 s. ISBN 978-80-7179-862-0.
- JUREČKA, Václav. *Makroekonomie* /. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 332 s. ISBN 978-80-247-3258-9.
- KOTLER, Philip a Kevin Lane KELLER. *Marketing management*. [4. vyd.]. Praha: Grada, 2013, 814 s. ISBN 978-80-247-4150-5.
- MÁČE, Miroslav. *Makroekonomie v kostce: makroekonomický systém a všeobecná rovnováha trhu, vyrovnávání makroekonomické nerovnováhy, řízení ekonomiky z pohledu fiskální monetární politiky* /. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 469 s. ISBN 978-80-247-1841-5 .:
- MANKIWI, N. G. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2000, 764 s. ISBN 80-7169-891-1.
- SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W.D. *Ekonomie*. 17. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007, 776 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

- SEGER, Jan. *Statistické metody v ekonomii*. 1. vyd. Jinočany: H, 1993, 445 s., 7 tab. ISBN 80-857-8726-1.
- TULEJA, Pavel. *Analýza pro ekonomy*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007, vi, 336 s. ISBN 978-80-251-1801-6.
- VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4., zcela přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 515 s. ISBN 978-80-7357-478-9.
- *Zákoník práce: Zákon č. 262/2006 Sb.* 2015. Ostrava: Sagit, 2015. ÚZ. ISBN 978-80-7488-129-9.

11.2 Seznam internetových citací

- *Česká národní banka: Arad systém časových řad*
[online http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAME]. Praha: Česká národní banka, 2015, 2015 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=19522&p_strid=AAD&p_tab=1&p_lang=CS
- *Česká národní banka: ARAD systém časových řad* [online http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP]. Praha: ČNB, 2015, 2015-9-20 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=19522&p_uka=1%2C2%2C3%2C4%2C5%2C6%2C7%2C8%2C9%2C10%2C11%2C12%2C13&p_strid=AAD&p_od=200401&p_do=201507&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C#dump
- *Česká národní banka: PRIBOR* [online https://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni]. Praha: Česká národní banka, 2015, 2015 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z:
https://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/prumerne_form.jsp
- *Český statistický úřad. Český statistický úřad: Domácnosti v ČR: příjmy, spotřeba, úspory a dluhy 1993-2012* [online <https://www.czso.cz/documents/10180/2053467>]. Praha: Český statistický úřad, 2013, 2013 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20534672/115911a05.doc/12673640-c762-4059-9dec-969908c12538?version=1.0>

- *Český statistický úřad: Domácnosti v ČR: příjmy, spotřeba, úspory a dluhy 1993-2012* [online <https://www.czso.cz/documents/10180/2053467>]. Praha: Český statistický úřad, 2013, 2013 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20534672/115911a4k01.doc/09cf2ad0-98cd-4604-842c-5698f5cadcdf?version=1.0>
- *Český statistický úřad: Harmonizovaný index spotřebitelských cen* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014, 2014 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20560021/012023-1403j01.pdf/a081a5b5-0e42-484d-bd81-02d0154e0150?version=1.0>
- *Český statistický úřad: HDP Výrobní metoda* [online <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber>]. internet: Český statistický úřad, 2015, 30.6.2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z:
http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod
- *Český statistický úřad: Hlavní makroekonomické ukazatele* [online <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace>]. Praha: Český statistický úřad, 2015, 2015-10-01 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace>
- *Český statistický úřad: Indexy spotřebitelských cen - bazický index* [online <https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf>]. Praha: ČSÚ, 2015, 2015-9-28 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN08&verze=-1&z=T&f=TABULKA&nahled=N&sp=N&skupId=43&filtr=G~F M~F Z~F R~F P~S~ null null &katalog=30833&zo=N&pvo=CEN08&evo=v2218 ! CEN-SPO-BAZIC2005-R_1#w=
- *Český statistický úřad: Inflace - druhy, definice, tabulky* [online https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace]. Praha: Český statistický úřad, 2015, 2015-12-9 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace
- *Český statistický úřad: Roční národní účty* [online <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.inde>]. Praha: Praha, 2015, 2015-11-8 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu>

- *Český statistický úřad: Zaměstnanci a průměrné hrubé měsíční mzdy podle sfér hospodářství* [online <https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf>]. Praha: Praha, 2015, 2015-10-5 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&zo=N&pvo=MZD03-A&z=T&f=TABULKA&nahled=N&sp=N&skupId=850&filtr=G~F M~F Z~F R~F P~ S~ null null &katalog=30852&verze=-1&pvo=MZD03-A&evo=v537 ! MZD-LEG2_1&c=v536 RP2015QP2#w
- ČSÚ: *Spotřební koš pro výpočet indexu spotřebitelských cen od ledna 2014 domácnosti celkem - stálé váhy roku 2012* [online <https://www.czso.cz/documents/10180/2319539>]. 2014 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/documents/10180/23195394/spot_kos2014.pdf/09299f18-2a8c-4afd-ad51-b2c335c91911?version=1.1
- *Eurostat: Minimální mzdy* [online <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?t>]. Eurostat: Eurostat, 2015, 2015-10-8 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00155&plugin=1>
- *Eurostat: Národní účty a HDP* [online <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-exp>]. internet: Eurostat, 2015, 5/2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/database>
- HIGH SKY: HICP je obecně známější jako inflace určující míru růstu cen. *HIGH SKY* [online <https://www.highsky.cz/trhy/eurozona/hicp-h>]. Praha: web, 2014, 2015 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <https://www.highsky.cz/trhy/eurozona/hicp-harmonizovany-index-spotrebitelskych-cen#buttonsTop>
- HOLÝ, Dalibor a Viktorie PLÍVOVÁ. *Český statistický úřad* [online https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_]. 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti_20121107
- *Informační systém o průměrném výdělku: časové řady* [online <http://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/caso>]. Praha: Informační systém o průměrném výdělku, 2014, 2016-01-05 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z:
<http://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/casove-rady.aspx>

- KUČERA, Lukáš. *Český statistický úřad: SPOTŘEBA SEKTORU DOMÁCNOSTÍ ROSTLA S DISPONIBILNÍM DŮCHODEM, NA VYŠŠÍ ÚSPORY VŠAK DLOUHOU DOBU NEZBÝVALO* [online <https://www.czso.cz/documents/10180/2053382>]. Praha: Český statistický úřad, 2013, 2013 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533824/csav130704.pdf/d6dd057d-d464-41fe-9d6e-4f12ef538843?version=1.0>
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Minimální mzda* [online <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4050/Minima>]. 2007 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/4050/Minimalni_mzda_2007_.pdf
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Vývoj minimální mzdy od jejího zavedení v roce 1991* [online <http://www.mpsv.cz/cs/871>]. 2014 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/871>
- *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Minimální mzda od 1. 1. 2016* [online <http://www.mpsv.cz/cs/22117>]. Praha: Praha, 2015, 2015-10-5 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/22117>
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_met]. 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky
- *VYDÁNÍ A SPOTŘEBA DOMÁCNOSTÍ STATISTIKY RODINNÝCH ÚČTŮ: domácnosti podle postavení osoby v čele, podle velikosti obce, příjmová pásma, regiony soudržnosti* [online <https://www.czso.cz/documents/10180/3085169>]. 1. Praha: Český statistický úřad, 2014, 2015-06-10, [cit. 2015-12-21]. Práce, sociální statistiky. ISBN 978-80-250-2629-8. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/30851690/16001815.pdf/e30de1c5-c501-482e-be9f-0faacbb47f72?version=1.0>

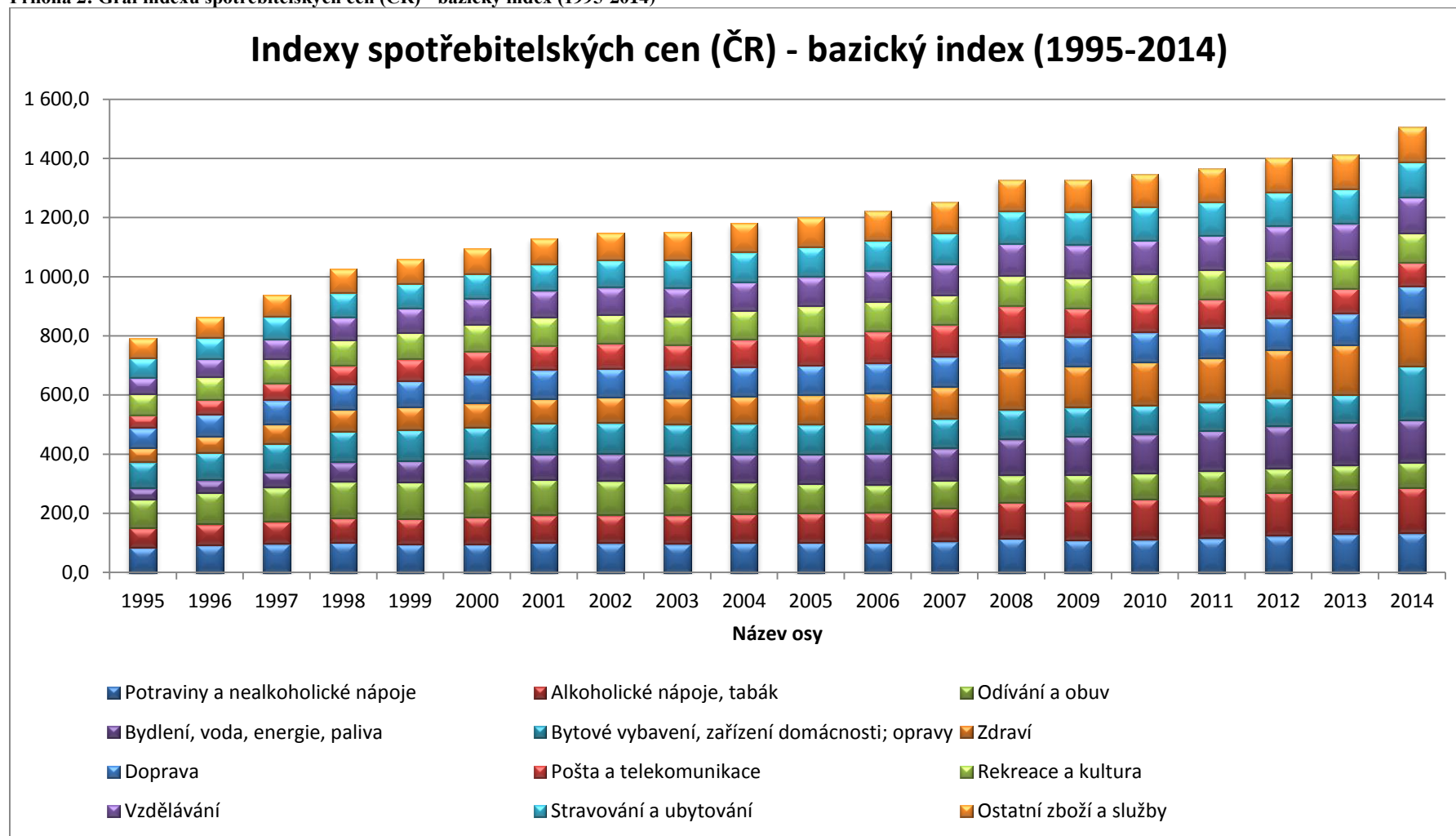
12 Přílohy

Příloha 1: Indexy spotřebitelských cen (ČR) - bazický index (1995-2014)

Oddíl COICOP	Úhrn	Potraviny a nealkoholické nápoje	Alkoholické nápoje, tabák	Odívání a obuv	Bydlení, voda, energie, paliva	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	Zdraví	Doprava	Pošty a telekomunikace	Rekreace a kultura	Vzdělávání	Stravování a ubytování	Ostatní zboží a služby
1995	64,5	85,7	64,7	96,4	37,8	88,5	49,3	67	43,1	71,5	53,9	67,2	67,2
1996	70,2	92,5	71	106,4	42,5	92,4	55,3	75,3	49,5	76,2	61,2	70,8	70,8
1997	76,2	96,6	75,6	115,8	50,5	97,3	65,9	81,4	56,8	81,4	67,3	75,2	75,2
1998	84,4	100,9	82,7	123,1	66	103,2	75,1	85,2	62,9	86,9	77,2	81,1	81,1
1999	86,2	95,3	86,6	123,2	72	105,2	78,1	88,2	72,4	88,8	83,3	83,2	83,2
2000	89,4	96,2	90,3	120,8	78,1	105,7	80,3	97,9	77,6	91,1	86,9	85	85
2001	93,6	101,1	93,1	118,8	85,8	105,8	82,8	98,2	81,4	95,7	89,4	88,9	88,9
2002	95,4	99,1	94,9	115,7	91	105,7	86,7	96,3	84	97,6	92,6	92,4	92,4
2003	95,5	97	95,8	110	92,8	104,1	90,2	96,4	82,3	97,3	95,3	95	95
2004	98,1	100,3	98,6	105,5	96	102	93	98,6	92,9	98,3	97,7	99	99
2005	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2006	102,5	100,9	101,1	94	106,3	98,7	104,8	101,6	106,8	101,5	103,5	101,9	101,9
2007	105,4	105,6	111,5	93,3	109,9	98,6	108,6	102	106,8	101,5	106	104	104
2008	112,1	114,2	122,5	92,3	121,2	99	142,8	104,4	103,9	102,3	108,9	108,9	108,9
2009	113,3	109,7	130,4	89,9	129,9	98,4	138,1	98,3	99,1	101,4	111,8	111	111
2010	114,9	111,3	136,5	87,6	132,2	97,9	145,3	100,9	97,1	100,4	113,6	112,2	112,2
2011	117,1	116,4	140,7	85,6	135,8	96,5	149,5	103,7	96,2	98,5	116,1	113,2	113,2
2012	121	124,5	144,3	83	142,6	95,4	163,5	106,7	93,9	98,3	118,4	115,3	115,3
2013	122,7	130,6	149,5	82,2	145,1	94,4	167,5	106	85,5	98,6	120	117,1	117,1
2014	123,2	133,2	153,7	84,8	143,1	182,3	164,5	106,2	81	99	121,7	118,7	118,7

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2015)

Příloha 2: Graf indexů spotřebitelských cen (ČR) - bazický index (1995-2014)

Zdroj: ČSÚ, 2015

Příloha 3: Úrokové sazby MFI - sektor obyvatelstvo - nové obchody (% p. a.)

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
31. 7. 2015	0,26	0,12	1,39	1,36	12,58	2,54	2,31	3,88	3,25	17,71	17,78	20,6	23,77
30. 6. 2015	0,27	0,13	1,64	1,4	12,56	2,51	2,25	4,07	3,26	17,75	17,8	20,7	23,69
31. 5. 2015	0,29	0,13	1,36	1,45	12,58	2,56	2,3	4,12	3,25	17,89	17,96	20,28	24,76
30. 4. 2015	0,29	0,13	1,73	1,47	12,89	2,65	2,37	4,2	3,54	17,77	17,85	20,57	24,84
31. 3. 2015	0,3	0,13	1,89	1,54	13,09	2,68	2,38	4,42	3,79	18,1	18,21	20,24	24,77
28. 2. 2015	0,32	0,14	1,72	1,57	13,23	2,79	2,51	4,35	4,13	17,89	18,01	20,69	24,88
31. 1. 2015	0,32	0,14	1,51	1,57	13,27	2,88	2,65	4,44	4,45	17,86	17,15	20,61	24,96
31. 12. 2014	0,33	0,15	1,47	1,73	14,01	2,85	2,57	4,26	3,84	18,07	17,23	20,28	24,77
30. 11. 2014	0,34	0,15	1,52	1,72	14,07	2,93	2,66	4,34	3,97	17,9	17,15	20,41	24,71
31. 10. 2014	0,36	0,15	1,45	1,74	13,81	3,01	2,75	4,37	3,59	18,27	17,45	20,73	24,86
30. 9. 2014	0,37	0,16	1,32	1,75	13,79	3,04	2,77	4,37	3,54	18,06	17,32	20,78	24,89
31. 8. 2014	0,38	0,16	1,2	1,75	14,01	3,13	2,87	4,4	3,78	18,21	17,37	21,02	25
31. 7. 2014	0,4	0,17	0,93	1,78	14,15	3,14	2,9	4,43	3,83	18,17	17,32	20,18	24,07
30. 6. 2014	0,42	0,18	1,22	1,8	14,07	3,19	2,95	4,48	4,06	18,2	17,35	20,25	24,12
31. 5. 2014	0,42	0,18	1,52	1,8	14,22	3,23	3	4,49	3,98	18,19	17,39	20,29	24,12
30. 4. 2014	0,43	0,19	1,41	1,84	14,5	3,31	3,05	4,5	4,16	18,31	17,53	20,51	24,2
31. 3. 2014	0,44	0,2	2,1	1,84	14,26	3,34	3,1	4,44	4,09	18,6	17,85	20,19	24,11
28. 2. 2014	0,46	0,21	2,05	1,86	14,18	3,45	3,23	4,6	5,02	18,51	17,78	20,74	24,34
31. 1. 2014	0,47	0,21	1,76	1,89	14,06	3,49	3,29	4,6	4,73	18,5	17,83	20,59	24,26
31. 12. 2013	0,46	0,21	1,7	1,9	14,05	3,41	3,15	4,26	4,2	18,5	17,87	20,33	24,22

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
30. 11. 2013	0,48	0,21	1,41	1,9	14,39	3,42	3,16	4,46	1,74	18,49	17,83	20,86	24,39
31. 10. 2013	0,49	0,21	1,53	1,92	14,13	3,41	3,17	4,52	4,76	18,47	17,76	20,76	24,36
30. 9. 2013	0,51	0,22	1,39	1,93	14,02	3,35	3,1	4,47	4,73	18,47	17,79	20,75	24,22
31. 8. 2013	0,53	0,23	1,38	1,98	14,05	3,4	3,14	4,43	4,38	18,45	17,75	20,95	24,29
31. 7. 2013	0,53	0,23	2,06	1,99	14,1	3,37	3,12	4,44	4,37	18,36	17,66	20,78	24,23
30. 6. 2013	0,56	0,24	1,99	2	14	3,3	3,06	4,38	4,55	18,36	17,72	21	24,3
31. 5. 2013	0,59	0,29	1,63	2	14,51	3,35	3,13	4,89	4,56	17,96	17,31	20,99	24,31
30. 4. 2013	0,59	0,31	1,53	2,01	14,63	3,46	3,21	4,47	5,16	17,86	17,28	21,19	24,39
31. 3. 2013	0,65	0,32	1,54	2,02	14,89	3,54	3,28	4,55	5,37	18,02	17,48	20,94	24,34
28. 2. 2013	0,69	0,33	2,01	2,02	15,11	3,65	3,38	4,48	5,08	18	17,43	21,17	24,1
31. 1. 2013	0,68	0,33	1,73	2,03	14,66	3,62	3,35	4,44	4,95	18,05	17,44	21,06	24,15
31. 12. 2012	0,75	0,44	1,66	2,03	14,59	3,51	3,28	4,47	4,51	17,95	17,67	20,38	23,78
30. 11. 2012	0,75	0,45	1,54	2,03	14,69	3,63	3,34	4,65	5,52	17,85	17,6	20,67	23,94
31. 10. 2012	0,78	0,45	1,41	2,05	14,06	3,78	3,48	4,72	5,72	18,11	17,92	20,53	23,77
30. 9. 2012	0,77	0,45	1	2,05	14,14	3,78	3,59	4,67	5,95	18,23	17,99	20,79	23,91
31. 8. 2012	0,77	0,44	1	2,05	14,53	3,83	3,61	4,43	5,86	17,44	17,05	20,84	23,94
31. 7. 2012	0,76	0,44	1,08	2,05	14,45	3,88	3,65	4,41	6,06	17,29	16,92	20,47	23,66
30. 6. 2012	0,77	0,43	1,39	2,05	14,09	3,91	3,71	4,44	5,19	17,42	16,92	20,73	23,74
31. 5. 2012	0,78	0,45	1,32	2,05	14,14	3,97	3,76	4,55	5,72	17,48	16,97	20,73	23,91
30. 4. 2012	0,77	0,45	1,44	2,05	14,22	4,01	3,81	4,59	5,86	17,4	16,89	20,88	23,91

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
31. 3. 2012	0,77	0,44	1,51	2,05	14	3,98	3,75	4,62	5,69	17,53	17,03	20,58	23,79
29. 2. 2012	0,77	0,44	1,5	2,05	14,21	3,94	3,73	4,6	5,66	17,59	17,06	21,01	23,97
31. 1. 2012	0,79	0,48	1,58	2,05	14,02	3,95	3,72	4,5	5,47	17,65	17,13	20,65	23,75
31. 12. 2011	0,78	0,49	1,49	2,05	13,58	3,94	3,72	4,47	5,36	17,59	17,07	20,15	23,26
30. 11. 2011	0,75	0,43	1,37	2,04	13,86	3,98	3,76	4,54	5,7	17,88	17,39	20,46	23,18
31. 10. 2011	0,77	0,48	1,11	2,04	13,98	4,11	3,91	4,57	5,85	17,88	17,41	20,47	23,16
30. 9. 2011	0,78	0,48	1,78	2,04	13,79	4,24	4,04	4,68	5,86	17,83	17,34	20,55	23,16
31. 8. 2011	0,78	0,49	1,8	2,05	13,76	4,38	4,19	4,78	6,69	17,74	17,24	20,5	23,14
31. 7. 2011	0,78	0,49	1,07	2,05	13,7	4,39	4,2	4,83	5,6	17,63	17,12	20,84	23,5
30. 6. 2011	0,77	0,5	1,44	2,05	13,77	4,42	4,23	4,77	6,11	17,69	17,17	20,85	23,48
31. 5. 2011	0,77	0,49	1,27	2,05	13,83	4,43	4,24	4,75	5,7	17,78	17,27	20,9	23,51
30. 4. 2011	0,76	0,48	1,17	2,05	13,94	4,49	4,32	4,78	5,61	17,69	17,19	20,97	23,49
31. 3. 2011	0,77	0,51	1,13	2,05	14,24	4,52	4,32	4,85	5,28	17,87	17,41	20,93	23,46
28. 2. 2011	0,77	0,51	1,04	2,05	14,51	4,55	4,4	4,88	6,18	17,85	17,39	20,85	23,41
31. 1. 2011	0,78	0,5	1,08	2,05	14,31	4,52	4,37	4,88	8,54	17,78	17,29	21,04	23,5
31. 12. 2010	0,78	0,51	0,95	2,05	14,05	4,55	4,4	4,93	5,52	17,69	17,21	21,53	24,26
30. 11. 2010	0,77	0,51	0,94	2,06	14,66	4,63	4,47	4,93	5,76	17,72	17,25	21,7	24,28
31. 10. 2010	0,77	0,5	0,87	2,06	14,52	4,71	4,56	4,94	5,68	17,72	17,25	21,82	24,32
30. 9. 2010	0,68	0,36	0,79	2,07	14,66	4,79	4,65	5	5,77	17,87	17,39	21,74	24,21
31. 8. 2010	0,74	0,41	0,69	2,07	14,67	4,96	4,87	5	5,72	17,13	17,22	20,27	23,56

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
31. 7. 2010	0,73	0,4	0,74	2,07	14,44	5	4,91	5,09	5,93	17,04	17,12	20,75	23,6
30. 6. 2010	0,75	0,41	0,99	2,04	14,44	5,06	5,01	5,13	5,78	16,96	17,03	22,05	24,21
31. 5. 2010	0,74	0,62	1	2,04	14,37	5,16	5,13	5,15	5,96	17,19	17,27	21,89	24,18
30. 4. 2010	0,69	0,69	1,06	1,98	14,42	5,29	5,3	5,14	5,98	17,25	17,3	20,19	22,93
31. 3. 2010	0,69	0,7	1,15	1,98	14,73	5,36	5,4	5,17	6,19	17,35	17,41	22,12	24,15
28. 2. 2010	0,72	0,72	1,29	1,99	14,66	5,35	5,47	5,08	6,42	17,15	17,22	22,45	24,71
31. 1. 2010	0,71	0,7	1,27	2,02	14,55	5,37	5,52	5,02	6,54	17,16	17,21	22,84	24,87
31. 12. 2009	0,72	0,7	1,53	1,97	14,29	5,56	5,66	5,11	6,67		17,17	22,9	
30. 11. 2009	0,72	0,69	1,39	1,96	14,48	5,53	5,67	5,08	6,86		17,18	24,11	
31. 10. 2009	0,71	0,68	1,36	1,96	14,53	5,51	5,69	5,06	6,74		17,24	24,13	
30. 9. 2009	0,72	0,7	1,26	1,96	14,08	5,5	5,71	5,04	6,82		17,14	24,24	
31. 8. 2009	0,75	0,74	1,32	1,99	13,98	5,54	5,73	5,04	6,77		16,67	24,26	
31. 7. 2009	0,74	0,73	1,48	2,02	13,97	5,53	5,75	5,04	6,67		16,63	24,17	
30. 6. 2009	0,74	0,73	1,7	2,05	13,59	5,49	5,71	5,04	6,5		16,57	24,29	
31. 5. 2009	0,72	0,72	1,65	2,11	13,65	5,45	5,71	5	6,85		16,64	24,32	
30. 4. 2009	0,71	0,71	1,75	2,12	13,71	5,46	5,68	5	6,9		16,12	23,13	
31. 3. 2009	0,73	0,74	1,78	2,14	13,89	5,47	5,68	5	6,81		16,06	21,32	
28. 2. 2009	0,78	0,83	1,81	2,15	14,05	5,54	5,77	5,03	6,86		15,96	21,08	
31. 1. 2009	0,92	0,97	2,38	2,15	13,98	5,58	5,75	5,02	6,78		16,23	21,36	
31. 12. 2008	0,99	1,04	2,61	2,18	13,36	5,59	5,69	5,09	6,55		16,26	21,33	

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
30. 11. 2008	0,97	1,01	2,87	2,17	13,79	5,54	5,68	5,06	6,76		16,2	21,36	
31. 10. 2008	0,98	1,02	3,06	2,2	13,68	5,53	5,68	5,06	6,66		16,05	21,33	
30. 9. 2008	0,96	1,01	2,97	2,2	13,53	5,55	5,74	5,05	6,53		14,71	21,02	
31. 8. 2008	0,93	0,98	2,95	2,2	13,48	5,6	5,75	5,07	6,48		14,85	20,99	
31. 7. 2008	0,9	0,95	3,07	2,2	13,53	5,53	5,58	5,08	6,61		14,02	21,3	
30. 6. 2008	0,88	0,92	3,09	2,2	13,18	5,48	5,54	5	6,61		13,77	21,36	
31. 5. 2008	0,85	0,88	3,09	2,2	13,41	5,44	5,53	4,97	6,57		13,75	21,28	
30. 4. 2008	0,8	0,85	3,03	2,19	13,4	5,43	5,51	4,98	6,5		14,26	22,34	
31. 3. 2008	0,75	0,79	3,01	2,18	13,42	5,4	5,52	4,92	6,67		14,99	22,29	
29. 2. 2008	0,69	0,71	2,92	2,18	13,02	5,32	5,49	4,84	6,67		14,93	21,95	
31. 1. 2008	0,58	0,6	2,73	2,17	13,33	5,36	5,49	4,8	6,58		14,99	22,22	
31. 12. 2007	0,55	0,57	2,8	2,16	12,94	5,27	5,3	4,82	6,26		15,22	22,14	
30. 11. 2007	0,54	0,56	2,51	2,14	13	5,18	5,27	4,71	6,18		14,47	22,03	
31. 10. 2007	0,5	0,52	2,51	2,12	12,65	5,11	5,21	4,66	6,25		14,12	20,91	
30. 9. 2007	0,48	0,5	2,49	2,1	12,45	5,02	5,09	4,64	6,22		14,08	20,89	
31. 8. 2007	0,47	0,48	2,26	2,06	12,53	4,9	4,92	4,63	5,98		13,99	20,74	
31. 7. 2007	0,45	0,46	2,07	2,04	12,17	4,79	4,73	4,65	6,01		14,4	20,64	
30. 6. 2007	0,43	0,45	2,09	2,04	12	4,63	4,54	4,68	5,76		14,32	20,53	
31. 5. 2007	0,42	0,45	1,81	2,03	11,81	4,5	4,39	4,71	5,54		14,62	20,41	
30. 4. 2007	0,43	0,46	1,85	2,02	11,63	4,51	4,37	4,74	5,75		14,83	20,35	

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
31. 3. 2007	0,43	0,45	1,85	2,01	11,95	4,52	4,37	4,8	5,69		15,07	20,22	
28. 2. 2007	0,43	0,45	1,85	2,01	12,14	4,61	4,46	4,84	5,74		15,11	19,96	
31. 1. 2007	0,42	0,44	1,84	2	13,05	4,58	4,46	4,73	5,77		15,65	20,07	
31. 12. 2006	0,41	0,44	1,81	1,99	12,86	4,58	4,48	4,76	5,91		15,73	19,97	
30. 11. 2006	0,41	0,44	1,8	1,95	12,81	4,57	4,46	4,78	5,98		15,59	20,05	
31. 10. 2006	0,41	0,43	1,77	1,93	12,71	4,54	4,43	4,78	6,06		15,66	20	
30. 9. 2006	0,41	0,43	1,55	1,9	12,4	4,45	4,33	4,78	5,95		15,46	20,04	
31. 8. 2006	0,39	0,42	1,52	1,88	12,42	4,47	4,34	4,81	6,03		15,51	19,93	
31. 7. 2006	0,38	0,4	1,4	1,78	12,71	4,4	4,23	4,82	5,96		15,53	19,96	
30. 6. 2006	0,38	0,41	1,37	1,78	12,59	4,33	4,14	4,86	5,86		15,58	19,59	
31. 5. 2006	0,38	0,41	1,36	1,76	12,43	4,42	4,2	4,9	5,84		15,41	19,59	
30. 4. 2006	0,37	0,39	1,34	1,75	12,61	4,52	4,34	4,9	5,97		14,54	19,64	
31. 3. 2006	0,41	0,44	1,34	1,72	12,56	4,49	4,31	4,96	5,86		14,88	19,55	
28. 2. 2006	0,41	0,44	1,32	1,72	12,8	4,51	4,27	4,96	5,83		14,77	19,73	
31. 1. 2006	0,41	0,45	1,35	1,71	12,92	4,51	4,25	4,91	5,9		14,54	19,61	
31. 12. 2005	0,41	0,45	1,34	1,71	12,52	4,45	4,12	4,97	5,96		14,86	19,35	
30. 11. 2005	0,41	0,45	1,31	1,62	12,7	4,29	3,89	5,05	5,95		14,4	20,35	
31. 10. 2005	0,39	0,43	1,14	1,54	13,04	4,28	3,85	5,06	5,79		14,31	19,41	
30. 9. 2005	0,39	0,42	1,1	1,52	13,43	4,3	3,84	5,08	6,32		14,41	19,48	
31. 8. 2005	0,39	0,42	1,11	1,5	13,1	4,35	3,88	5,08	6,27		14,81	19,4	

	Jednodenní vklady (%) UK1	z toho: vklady na běžných účtech (%) UK2	Vklady s dohodnutou splatností (%) UK3	Vklady s výpovědní lhůtou (%) UK4	Úvěry na spotřebu (%) UK5	Úvěry na bydlení (%) UK6	z toho: hypoteční úvěry (%) UK7	z toho: stavební spoření - úvěry na bydlení (%) UK8	Úvěry ostatní (%) UK9	Úvěry kontokorentní a revolvingové (%) UK10	z toho: kontokorentní úvěry (%) UK11	Pohledávky z kreditních karet (%) UK12	z toho: úročené úvěry z kreditních karet (%) UK13
31. 7. 2005	0,39	0,42	1,08	1,48	13,44	4,41	3,89	5,09	6,43		14,75	19,23	
30. 6. 2005	0,39	0,43	1,07	1,47	13,58	4,44	3,94	5,12	6,37		13,83	21,28	
31. 5. 2005	0,39	0,43	1,08	1,46	11,23	4,49	4,11	4,97	6,04		14,08	21,51	
30. 4. 2005	0,46	0,5	1,3	1,54	11,9	4,54	4,26	4,9	6,58		13,87	21,3	
31. 3. 2005	0,5	0,56	1,46	1,64	13,07	4,68	4,34	4,98	6,61		14,05	21,27	
28. 2. 2005	0,5	0,55	1,5	1,63	13,72	4,92	4,62	5,18	6,07		14,5	21,05	
31. 1. 2005	0,51	0,56	1,74	1,65	14,7	5	4,76	5,4	5,88		14,23	21,18	
31. 12. 2004	0,51	0,57	1,74	1,63	14,42	5,17	4,84	5,53	6,03		13,89	20,91	
30. 11. 2004	0,51	0,56	1,75	1,54	13,9	5,29	4,95	5,59	6,05		13,7	21,49	
31. 10. 2004	0,51	0,56	1,77	1,51	14,37	5,27	5	5,51	6,32		13,83	21,35	
30. 9. 2004	0,5	0,56	1,74	1,49	14,52	5,31	5,09	5,48	6,43		13,82	21,33	
31. 8. 2004	0,5	0,55	1,6	1,44	15,23	5,17	4,98	5,4	5,85		13,87	21,41	
31. 7. 2004	0,5	0,55	1,49	1,43	14,9	5,17	4,93	5,45	6,08		13,73	21,37	
30. 6. 2004	0,52	0,57	1,31	1,36	14,95	5,01	4,71	5,49	5,7		13,53	21,36	
31. 5. 2004	0,52	0,57	1,07	1,33	14,69	5,08	4,67	5,54	5,37		13,76	21,33	
30. 4. 2004	0,51	0,56	1,25	1,31	14,5	5,24	4,81	5,74	5,69		13,71	21,36	
31. 3. 2004	0,51	0,56	1,23	1,3	15,03	5,32	4,9	5,82	10,64		13,63	21,27	
29. 2. 2004	0,5	0,56	1,2	1,27	14,96	5,42	5,08	5,86	5,79		13,3	21,2	
31. 1. 2004	0,51	0,57	1,25	1,27	14,53	5,37	5,07	5,84	5,65		13,5	21,29	
Průměr v %	0,59	0,48	1,61	1,89	13,71	4,44	4,29	4,83	5,70	17,86	16,12	21,02	24,06

Zdroj: ČNB, 2015

Příloha 4: HDP výrobní metodou (ceny roku 2010)

Rok	Hrubý domácí produkt v mil. Kč (ceny roku 2010)	Koeficient růstu * $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=1,2, ..., T)	Tempo růstu
2000	2 892 164		
2001	2 980 419	1,031	3,05
2002	3 029 505	1,016	1,65
2003	3 138 623	1,036	3,60
2004	3 293 905	1,049	4,95
2005	3 506 107	1,064	6,44
2006	3 747 206	1,069	6,88
2007	3 954 399	1,055	5,53
2008	4 061 601	1,027	2,71
2009	3 864 947	0,952	-4,84
2010	3 953 651	1,023	2,30
2011	4 031 404	1,020	1,97
2012	3 995 109	0,991	-0,90
2013	3 974 008	0,995	-0,53
2014	4 052 620	1,020	1,98

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2015), *(Senger, 1993, s. 311)

Příloha 5: Hrubý domácí produkt ČR v běžných cenách (1990-2014)

Hrubý domácí produkt ČR					
Rok	HDP (mil. Kč) (y)	Koeficient růstu * $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=1,2, ..., T)	Rok	HDP (mil. Kč) (y)	Koeficient růstu * $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$ (t=2, ..., T)
1990	672 776		2003	2 801 163	1,047307
1991	868 228	1,29051571	2004	3 057 660	1,091568
1992	974 694	1,12262447	2005	3 257 972	1,065512
1993	1 195 811	1,22685787	2006	3 507 131	1,076477
1994	1 364 823	1,14133672	2007	3 831 819	1,092579
1995	1 580 115	1,15774353	2008	4 015 346	1,047896
1996	1 812 622	1,14714562	2009	3 921 827	0,97671
1997	1 953 311	1,07761629	2010	3 953 651	1,008115
1998	2 142 587	1,09690008	2011	4 022 511	1,017417
1999	2 237 300	1,04420497	2012	4 041 610	1,004748
2000	2 372 630	1,06048809	2013	4 077 109	1,008783
2001	2 562 679	1,08010056	2014	4 260 886	1,045075
2002	2 674 634	1,0436867			

Zdroj: vlastní zpracování, (ČSÚ, 2015), *(Senger, 1993, s. 311)

Příloha 6: HDP výdajovou metodou (běžné ceny) v mil. Kč, podíly v %

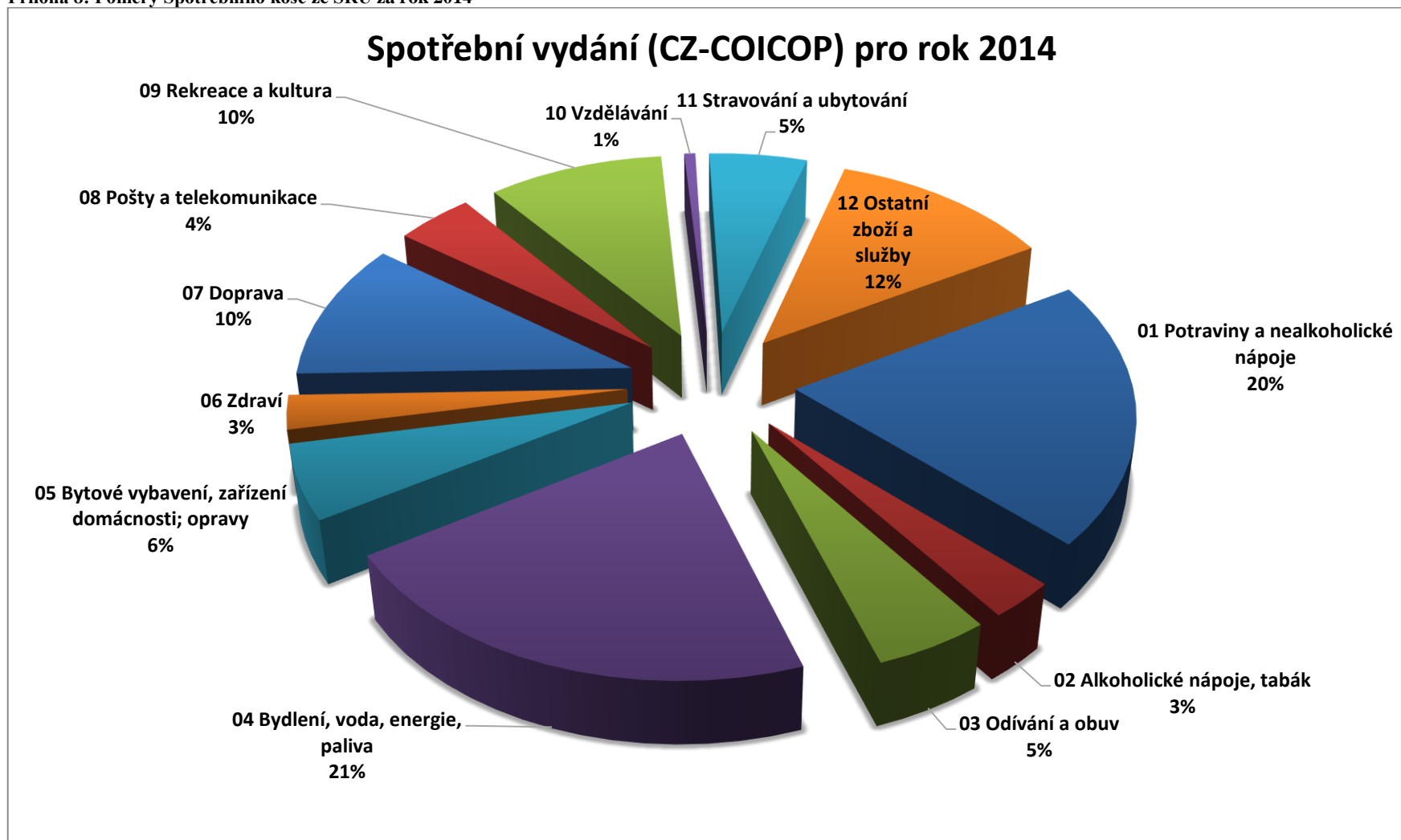
HDP výdajovou metodou (běžné ceny) v mil. Kč, podíly v %																	
Rok	Výdaje na konečnou spotřebu	Podíl výdajů na konečnou spotřebu na HDP	Domácnosti (C)	Podíl C na HDP	Vládní instituce (I)	Podíl I na HDP	NISD	Tvorba hrubého kapitálu	Podíl tvorby hrubého kapitálu na HDP	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Změny zásob	Čisté pořízení cenností	Saldo vývozu a dovozu	Podíl NX na HDP	Vývoz zboží a služeb	Dovoz zboží a služeb	Hrubý domácí produkt
1990	476 698	70,86	356 490	52,99	116 396	17,30	3 812	181 112	26,92	186 698	-5 979	393	14 966	2,22	274 439	259 473	672 776
1991	592 712	68,27	430 988	49,64	156 879	18,07	4 845	217 508	25,05	226 937	-9 882	453	58 008	6,68	376 147	318 139	868 228
1992	708 342	72,67	503 957	51,70	198 661	20,38	5 724	252 090	25,86	267 244	-15 742	588	14 262	1,46	429 966	415 704	974 694
1993	851 641	71,22	603 503	50,47	243 004	20,32	5 134	328 317	27,46	334 763	-7 067	621	15 853	1,33	513 353	497 500	1 195 811
1994	967 806	70,91	674 214	49,40	284 359	20,83	9 233	414 517	30,37	403 869	9 795	853	-17 500	-1,28	524 993	542 493	1 364 823
1995	1 094 136	69,24	769 509	48,70	313 744	19,86	10 883	535 092	33,86	528 544	4 421	2 127	-49 113	-3,11	644 046	693 159	1 580 115
1996	1 254 128	69,19	891 967	49,21	348 998	19,25	13 163	646 858	35,69	616 646	27 783	2 429	-88 364	-4,87	699 956	788 320	1 812 622
1997	1 402 306	71,79	997 383	51,06	390 175	19,98	14 748	632 316	32,37	625 789	4 022	2 505	-81 311	-4,16	796 337	877 648	1 953 311
1998	1 498 092	69,92	1 075 053	50,18	407 493	19,02	15 546	650 324	30,35	652 785	-5 121	2 660	-5 829	-0,27	910 469	916 298	2 142 587
1999	1 592 714	71,19	1 132 860	50,64	444 846	19,88	15 008	654 017	29,23	659 288	-7 960	2 689	-9 431	-0,42	967 408	976 839	2 237 300
2000	1 669 201	70,35	1 191 096	50,20	462 089	19,48	16 016	747 413	31,50	727 964	16 542	2 907	-43 984	-1,85	1 152 675	1 196 659	2 372 630
2001	1 784 587	69,64	1 270 126	49,56	499 695	19,50	14 766	810 301	31,62	783 332	24 711	2 258	-32 209	-1,26	1 265 927	1 298 136	2 562 679
2002	1 900 800	71,07	1 325 396	49,55	559 769	20,93	15 635	808 097	30,21	784 188	20 099	3 810	-34 263	-1,28	1 216 880	1 251 143	2 674 634
2003	2 017 896	72,04	1 390 394	49,64	611 669	21,84	15 833	817 007	29,17	807 645	3 998	5 364	-33 740	-1,20	1 325 915	1 359 655	2 801 163
2004	2 134 201	69,80	1 481 541	48,45	634 137	20,74	18 523	898 575	29,39	860 928	34 363	3 284	24 884	0,81	1 766 972	1 742 088	3 057 660
2005	2 230 981	68,48	1 544 679	47,41	664 519	20,40	21 783	950 309	29,17	921 819	25 599	2 891	76 682	2,35	2 046 807	1 970 125	3 257 972
2006	2 355 176	67,15	1 631 011	46,51	699 718	19,95	24 447	1 055 701	30,10	982 951	69 872	2 878	96 254	2,74	2 311 465	2 215 211	3 507 131
2007	2 506 801	65,42	1 749 455	45,66	731 638	19,09	25 708	1 231 126	32,13	1 132 392	95 287	3 447	93 892	2,45	2 576 724	2 482 832	3 831 819
2008	2 678 872	66,72	1 887 029	47,00	765 513	19,06	26 330	1 249 396	31,12	1 165 332	80 491	3 573	87 078	2,17	2 570 700	2 483 622	4 015 346
2009	2 729 612	69,60	1 890 858	48,21	811 710	20,70	27 044	1 039 879	26,52	1 063 472	-27 458	3 865	152 336	3,88	2 329 418	2 177 082	3 921 827
2010	2 756 756	69,73	1 919 942	48,56	809 674	20,48	27 140	1 074 377	27,17	1 066 005	4 831	3 541	122 518	3,10	2 645 451	2 522 933	3 953 651
2011	2 776 335	69,02	1 957 476	48,66	792 095	19,69	26 764	1 087 327	27,03	1 068 992	14 687	3 648	158 849	3,95	2 911 451	2 752 602	4 022 511
2012	2 780 580	68,80	1 970 568	48,76	782 666	19,37	27 346	1 061 235	26,26	1 052 110	3 115	6 010	199 795	4,94	3 127 889	2 928 094	4 041 610
2013	2 831 291	69,44	2 001 435	49,09	801 472	19,66	28 384	1 009 613	24,76	1 024 791	-20 933	5 755	236 205	5,79	3 183 857	2 947 652	4 077 109
2014	2 898 698	68,03	2 041 514	47,91	828 209	19,44	28 975	1 075 891	25,25	1 065 464	5 849	4 578	286 297	6,72	3 609 841	3 323 544	4 260 886

Zdroj: ČSÚ, 2015

STATISTIKA RODINNÝCH ÚČTŮ																		
Rok	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
Počet domácností	2 893		2 884		2 839		2 820		2 840		2 839		2 811		2 840		2 830	
HRUBÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY CELKEM	134 569		144 743		156 598		160 675		164 047		163 235		170 332		169 276		174 809	
ČISTÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY CELKEM	116 549		125 817		137 497		142 402		145 437		145 081		152 125		150 488		154 992	
HRUBÁ PENĚŽNÍ VYDÁNÍ CELKEM	125 605		139 134		143 055		146 895		148 629		150 369		152 581		152 067		154 969	
ČISTÁ PENĚŽNÍ VYDÁNÍ CELKEM	107 585		120 208		123 955		128 622		130 019		132 215		134 374		133 279		135 153	
<i>podle účelu použití:</i>																		
A. Spotřební vydání	97 342		104 017		112 256		115 309		116 244		117 882		118 819		120 827		122 049	
B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební	10 243		16 191		11 698		13 313		13 774		14 333		15 555		12 452		13 103	
SPOTŘEBNÍ VYDÁNÍ (CZ-COICOP)	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %	Průměry na osobu v Kč za rok:	Struktura vydání v %
Spotřební vydání celkem	97 342	100	104 017	100,0	112 256	100,0	115 309	100,0	116 244	100,0	117 882	100	118 819	100,0	120 827	100,0	122 049	100
01 Potraviny a nealkoholické nápoje	19 598	20,1	20 866	20,1	22 571	20,1	22 222	19,3	22 484	19,3	22 546	19,1	23 777	20,0	24 448	20,2	24 800	20,3
02 Alkoholické nápoje, tabák	2 783	2,9	2 972	2,9	3 084	2,7	3 248	2,8	3 237	2,8	3 383	2,9	3 381	2,8	3 386	2,8	3 505	2,9
03 Odívání a obuv	5 295	5,4	5 590	5,4	5 816	5,2	5 804	5,0	5 805	5,0	5 654	4,8	5 595	4,7	5 720	4,7	5 978	4,9
04 Bydlení, voda, energie, paliva	20 157	20,7	20 652	19,9	22 333	19,9	24 623	21,4	25 194	21,7	26 326	22,3	26 230	22,1	26 847	22,2	26 211	21,5
05 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	6 701	6,9	7 388	7,1	7 583	6,8	7 758	6,7	7 265	6,2	7 294	6,2	6 857	5,8	6 649	5,5	6 932	5,7
06 Zdraví	1 995	2	2 369	2,3	3 068	2,7	3 125	2,7	3 165	2,7	3 231	2,7	3 330	2,8	3 168	2,6	3 228	2,6
07 Doprava	10 648	10,9	11 189	10,8	12 421	11,1	12 105	10,5	12 409	10,7	12 889	10,9	12 732	10,7	13 240	11,0	12 805	10,5
08 Pošty a telekomunikace	4 642	4,8	4 856	4,7	5 221	4,7	5 303	4,6	5 322	4,6	5 255	4,5	5 283	4,4	5 209	4,3	5 132	4,2
09 Rekreace a kultura	9 925	10,2	10 930	10,5	11 816	10,5	11 856	10,3	11 823	10,2	11 588	9,8	11 289	9,5	11 225	9,3	11 557	9,5
10 Vzdělávání	528	0,5	608	0,6	685	0,6	688	0,6	791	0,7	729	0,6	778	0,7	670	0,6	722	0,6
11 Stravování a ubytování	4 903	5	5 367	5,2	5 812	5,2	5 966	5,2	5 823	5,0	5 990	5,1	6 258	5,3	6 225	5,2	6 509	5,3
12 Ostatní zboží a služby	10 167	10,4	11 229	10,8	11 847	10,6	12 613	10,9	12 927	11,1	12 998	11,0	13 310	11,2	14 040	11,6	14 670	12

Zdroj: Vlastní zpracování, (ČSÚ, 2015)

Příloha 8: Poměry Spotřebního koše ze SRÚ za rok 2014

Zdroj: Vlastní zpracování, (ČSÚ, 2015)